

Чаклун та сфера. Темна вежа IV
Стівен Edwin Кінг

Темна вежа #4

У четвертій книзі циклу «Темна вежа» останній стрілець Роланд зі своїми друзями потрапляє з одного світу в інший. Дивом виживши після поединку зі штучним інтелектом Блейна Моно, компанія опиняється за межами Серединного світу. Їх перекинуло через розлом у реальності до альтернативної версії містечка в Канзасі, знищеного внаслідок пандемії. Це місто нагадує Роланду про його кохання до Сюзен та її трагічну загибель. При цьому спогад про дівчину – тільки початок. Минуле триматиме Роланда в тенетах, заважаючи рухатися вперед Шляхом Променя. Лише зустріч із давнім ворогом, хитрим підступним Мартеном, розв'яже Роландові руки. Щоб нарешті відпустити останню та найжахливішу таємницю стрільця...

Обережно! Ненормативна лексика!

Стівен Кінг

Чаклун та сфера. Темна вежа IV

© Stephen King, 1997, 2003

© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2009, 2015, 2017, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2009, 2015

* * *

Цю книгу присвячую Джулі Юглі й Марші Діфіліппо, адже вони відповідають на листи, а більшість листів за останні кілька років було присвячено Роландові з Гілеаду, стрільцю. Власне, це Джулі й Марша примушували мене взятися за комп'ютер і працювати в текстовому редакторі. Джулі, твій примус подіяв краще, тож твоє ім'я стоїть першим.

Вступ. Коли тобі дев'ятнадцять (і ще про дещо)

Коли мені виповнилося дев'ятнадцять (в історіях, які ти збираєшся прочитати, це число має певне значення), гобіти були великими.

Під час Великого музичного фестивалю у Вудстоці у бруді на фермі Макса Язгура бєбралися десь півдюжини Меррі та Піппінів, удвічі більше Фродів і незліченна кількість гіпарів Гендальфів. «Володар перснів» Дж. Р. Р. Толкіна в ті дні мав шалену популярність, і хоча я так і не зміг потрапити на «Вудсток» (про що шкодую), по-моєму, я був наполовину гіпі, принаймні достатньо гіповим, щоб прочитати ці романи й захопитися ними. Книги «Темної вежі», як і більшість довгих історій-фентезі, написаних чоловіками та жінками мого покоління («Хроніки Томаса Ковенанта» Стівена Доналдсона, «Меч Шаннари» Тері Брукса – і це тільки два приклади), народилися під впливом Толкіна.

Але попри те, що ті книжки я прочитав у 1966 і 1967 роках, від свого писання я все ж утримався. З якоюсь зворушливою приязністю реагував я на розмах Толкінової уяви (на честолюбність задуму розказаної ним історії), але хотів написати власну історію. Якби я почав це робити тоді, то неминуче повторив би його витвір. А це, як полюбляв казати покійний Хитрун Дік Ніксон, було б неправильно. Завдяки панові Толкіну двадцяте століття було під саму зав'язку забезпечене всіма необхідними ельфами і магами.

У 1967 році я не мав жодного уявлення про те, якою буде моя історія, але це не важило. Я був на сто відсотків упевнений, що впізнаю її, коли вона проходитиме повз мене на вулиці. Мені було дев'ятнадцять, і я був гордовитий. Авжеж, я був досить зарозумілий, щоб відчуті, буцімто ще можна трохи почекати на прихід музи й появу мого шедевра (я не сумнівався, що так і станеться). Схоже, в дев'ятнадцять років людина має право на самовпевненість – о цій порі час зазвичай іще не починає свою паскудну підричну діяльність, позбавляючи вас волосся і кидка в стрибку, як співають у популярній пісні кантрі. Та насправді час забирає значно більше. У 1966 і 1967-му я цього не знав, та навіть якби знав, то мені було б начхати. Я ще міг собі уявити (ледве-ледве), як мені виповниться сорок, але п'ятдесят? Ні. Шістдесят? Та ні в якому разі! Про шістдесят років не могло бути й мови. І це цілком природно, коли тобі дев'ятнадцять. Дев'ятнадцять – це такий вік, коли ти кажеш: «Дивіться, я курю тринітротолуол і п'ю динаміт, і якщо ви знаєте, що для вас добре, то геть з дороги – бо ось іде Стіві!»

Дев'ятнадцять – егоїстичний вік, пора обмежених турбот. Я був вельми амбітний і прагнув досягти вершин. І це все, що мене хвилювало. Я мав друкарську машинку, яку переносив із одного задрипаного помешкання до іншого, завжди з пакетиком марихуани в кишені і з посмішкою на обличчі. Компроміси середнього віку були далекою перспективою, образи літнього віку – за лінією горизонту. Мов ліричний герой тієї пісні Боба Сегера про те, що зараз вони звикають продавати вантажівки, я почувався безмежно могутнім і надзвичайно оптимістичним. У кишенях вітер гуляв, але в голові роїлися думки, котрі я хотів висловити, а душа була переповнена історіями, які я хотів розказати. Зараз це звучить банально, але тоді здавалося дивовижним. Я почувався дуже крутим. Понад усе на світі хотів прорвати оборону своїх читачів, здобути над ними перемогу, змусити захоплюватися і

змінити їх назавжди, орудуючи тільки сюжетом, більше нічим. І я відчував, що мені під силу це зробити. Що я просто створений для цього.

Наскільки помпезно це все звучить? Сильно чи не дуже? Хай там як, я не вибачаюся. Мені було дев'ятнадцять. У моїй бороді не було жодного сивого пасма. Я мав три пари джинсів, пару чобіт, думку про те, що світ – це моя устриця, і за двадцять наступних років не сталося нічого такого, що могло б мене переконати у помилковості поглядів. А потім, десь років у тридцять дев'ять, почалися проблеми: алкоголь, наркотики, нещасний випадок на дорозі, через який у мене змінилася хода (та й не тільки). Все це я вже детально описував і тут не повторюватимуся. Крім того, вам однаковісінько, правда? Врешті-решт світ виставляє на вашому шляху підлого Патрульного, щоб уповільнити ваш розвиток і показати, хто тут господар. Ти, читачу, поза сумнівом, зустрічав уже свого Патрульного (або у тебе ще все попереду). Я зустрів свого і впевнений, що він іще повернеться. Бо знає мою адресу. Це неприємний хлопець, Поганий Лейтенант, запеклий ворог наркотиків, трахання, гордошів, амбіцій, гучної музики – усього, що властиво дев'ятнадцяти рокам.

Але я й досі вважаю, що то був дуже гарний вік. Може, навіть найкращий період життя. Цілу ніч можеш танцювати рок-н-рол, а коли музика стихне і з голови вивітриться пиво, ти в змозі думати. І мріяти про велике. Підлий Патрульний зрештою вкаже вам на ваше місце, і якщо почати з малого, то коли він із вами розбереться, від вас точно не залишиться й мокрого місця. «Ще один готовий!» – вигукне він і покрокує далі з книжкою квитанцій у руці. Тож трохи (чи навіть багато) зарозумілості – не так вже й погано, хоча ваша мати, поза сумнівом, не цього вас учила. Моя так точно. «Гординя призводить до падіння, Стівене», – казала вона... а потім я з'ясував – десь у віці 19 помножити на два, – що падіння неминуче. Ти падаєш сам чи тебе зіштовхують у канаву. В дев'ятнадцять у тебе можуть перевірити документи в барі й звеліти забиратися до дідька, виставити твої вибачення (і дупу, яка теж шкодує) назад на вулицю, але, бігме, ніхто не перевірить у тебе посвідчення, коли ти починаєш писати картину, вірша чи розповідати історію, і якщо ти, читачу, зараз дуже молодий, то не дозволяй старшим і (на їхню думку) ліпшим переконати тебе в протилежному. Авжеж, ти ніколи не бував у Парижі. Так, ти ніколи не бігав з биками у Памплоні. Звісно, ти шмаркач, у якого лишень три роки тому почало рости волосся під пахвами – то й що з того? Якщо від самого початку ти будеш недооцінювати себе, то що станеться з тобою, коли ти подорослішаєш? Давай, уперед, і не слухай, що тобі кажуть, – ось що я думаю. Сядь і викури цю сигарету до кінця.

2

Гадаю, письменники-романісти поділяються на дві категорії (включаючи ту, до якої наприкінці 1970-х, як новачок, належав і я). Ті, хто дотримуються більш літературного, тобто «серйозного» боку цієї праці, розглядають кожну ймовірну тему в світлі такого питання: «Що означатиме написання такої історії особисто для мене?» Ті ж, чия доля (або ка, якщо вам це більше до вподоби) – писати масові романи, схильні ставити зовсім інше питання: «Що означатиме написання такої історії для інших?» «Серйозний» романіст шукає відповідей і ключів до власної особистості, «масовий» письменник – читацьку аудиторію. Обидва різновиди літераторів однаково егоїстичні. Я знав багатьох із них, тож б'юся об заклад на свій годинник.

Хай там як, здається, що навіть у дев'ятнадцять років я відносив історію Фродо і його намагань позбутися Одного Великого Персня до другої категорії. То були пригоди купки пілігримів, більшість із яких походила з Британії, на тлі обрамлення, у якому вгадувалися елементи давньоскандинавської міфології. Мені сподобалася ідея подорожі – чесно кажучи, я був од неї у захваті, – але мене геть не цікавили ні Толкінові витривалі сільські парубки (не те щоб вони мені не подобалися, навпаки), ні лісисті скандинавські пейзажі. Якби я спробував просуватися в цьому напрямку, то мене б неминуче спіткала невдача.

Тож я чекав. На початку 1970-х мені вже було двадцять два, і в бороді почали з'являтися перші пасма сивини (гадаю, це було якось пов'язано з тим, що я викурював по дві з половиною пачки «Пел-Мела» на день). Та навіть у двадцять два роки ти можеш дозволити собі чекати. У двадцять два час іще на твоєму боці, хоча той гидкий Патрульний вже поряд і розпитує про тебе сусідів.

А тоді якось, у майже порожньому кінотеатрі («Віжу» в Бангорі, штат Мен, якщо це має якесь значення), я подивився фільм режисера Серджіо Леоне. Називався він «Хороший, Поганий, Злий». Не минуло ще й половини стрічки, як я зрозумів, що хочу написати роман, у якому толкінівський зміст пошуків пригод і чаклунства поєднувався б із леонівським майже до абсурду величавим обрамленням вестерну. Якщо ви дивилися цей ексцентричний вестерн по телевізору, то не зрозумієте, про що мені йдеться, – можете голосно репетувати про незгоду, але це правда. На екрані кінотеатру, через проектор із належними лінзами Panavision, «Хороший, Поганий, Злий» виглядає епічною сагою, що може змагатися з «Бен Гуром». Зріст Клінта Іствуда сягає п'яти метрів, кожна волосина шорсткої, мов дріт, щетини на його обличчі виступає вперед, наче молоде червоне дерево. Борозни навколо рота Лі ван Кліфа глибокі, немов каньйони, а на дні кожного з них міг би бути тонкохід (дивіться книгу «Чаклун та сфера»). Пустельні декорації простягаються аж до орбіти планети Нептун. А дуло кожного пістолета виглядає не меншим за тунель «Голанд».

Навіть більше, ніж тло, мені потрібне було відчуття епічного, апокаліптичного простору. Те, що Леоне ні біса не знав про географію Америки (за словами одного з персонажів, Чикаго – це десь поблизу Фенікса, штат Аризона), додало картині відчуття дивовижного зміщення у просторі. Сповнений ентузіазму (того стибу, на який, гадаю, здатна тільки молода людина), я хотів написати не просто товсту книжку, а найдовший масовий роман у історії людства. Мені це не вдалося, але я відчув, що старт непоганий. «Темна вежа», томи один-сім, справді становить одну історію, і перші чотири книги тягнуть на понад дві тисячі сторінок у м'яких обкладинках. Останні три томи – це ще дві тисячі п'ятсот сторінок рукопису. Я не хочу сказати, що обсяг має якесь відношення до якості, а просто маю на увазі, що намагався написати епічну сагу, і певною мірою це в мене вийшло. Якби ви запитали мене, звідки таке бажання, я б не зміг відповісти. Можливо, частково це пояснюється тим, що так зростають американці: будуй найвище, копай найглибше, пиши найдовше. І це почухування потилиці, коли постає питання мотивації? Здається мені, це теж частина американського життя. Врешті-решт все закінчується тим, що ми кажемо: «На той час це здавалося не такою вже й поганою ідеєю».

Ще один аспект дев'ятнадцятиліття, якщо вас це потішить: як на мене, то це вік, у якому багато хто з нас застрягає (розумом та почуттями, якщо не фізично). Роки спливають, і одного дня ти дивишся у дзеркало зі справжнісіньким збентеженням. «Чому це в мене на обличчі такі зморшки? – дивишся ти. – Звідки це ідіотське пуща? Чорт, мені ж усього дев'ятнадцять!» Не надто оригінальна думка, але збентеження не стає від цього меншим.

Час сріблить твою бороду, час віднімає у тебе кидок у стрибку, і все це відбувається, поки ти вважаєш, дурнику, що він досі на твоєму боці. Логічній частині твого ества це добре відомо, але серце відмовляється у це вірити. Якщо тобі пощастить, той самий Патрульний, котрий оштрафував тебе за перевищення швидкості та надмірні розваги, піднесе тобі до носа нашатир. Щось подібне сталося й зі мною під кінець двадцятого століття. Сталося у подобі фургона «Плімут», що збив мене у придорожню канаву в моєму рідному місті.

Десь через три роки після того нещасного випадку я підписував книжки на презентації роману «Майже як бьюік» у крамниці «Бордерс» у Дерборні, штат Мічиган. Коли підійшла черга одного хлопця, він сказав, що дуже-дуже радіє, що я залишився живий. (Мене це дуже зворушує і відбиває охоту думати «Чого ти, в біса, не здох тоді?»)

«Я був зі своїм близьким другом, і раптом ми почули, що вас збили. Ми просто затрясли головами і почали наперебій говорити: "А як же Вежа, вона хилиться, падає, ооох, блін, він уже ніколи її не закінчить!"»

Щось подібне спало на думку й мені. Тривожна думка про те, що, збудувавши Темну вежу в колективній уяві мільйонів читачів, я, можливо, несу відповідальність за її безпеку доти, доки читачам хочеться про неї читати. Це може тривати лише п'ять років, а може й п'ятсот – звідки мені знати? Схоже, що в романів фентезі, як поганих, так і хороших (навіть зараз хтось десь, імовірно, почитує «Вампіра Варні» чи «Монаха»), довге життя. Роландів захист Вежі полягає у тому, щоб спробувати відвернути загрозу од Променів, які її тримають. А мені (я збагнув це після аварії) доведеться зробити це, закінчивши історію про стрільця.

Під час тривалих пауз між написанням і публікацією перших чотирьох романів серії «Темна вежа» я отримував сотні листів типу «як вам не соромно, це ви в усьому винні». У тисяча дев'ятсот дев'яносто восьмому (інакше кажучи, коли я працював, помилково вважаючи, буцімто мені досі дев'ятнадцять) прийшов лист від вісімдесятидворічної бабці: «Не хочу діяти вас своїми турботами, АЛЕ!!! зараз дуже слаба». Бабуся повідала мені, що їй, мабуть, залишилося жити усього рік («од сили чотирнадцять місяців, у мене рак – пішли метастази»). Оскільки вона не сподівалася, що я спеціально для неї закінчу історію Роланда, то просто питала, коли моя ласка (ласка!), чи не розповім я їй, чим усе закінчиться. Від одного рядка у мене просто стисло серце (хоч і не досить сильно для того, щоб знову сісти за писання) – це була її обіцянка «не казати ні одній живій душі». За рік по тому, можливо, після нещасного випадку, внаслідок якого я опинився у лікарні, одна моя помічниця, Марша Діфіліппо, отримала листа від чоловіка,

засудженого до страти в Техасі чи Флориді, котрий хотів знати те саме: чим усе закінчиться? (Він обіцяв забрати таємницю з собою в могилу, від чого мое тіло взялося сиротами.)

Якби на те моя воля, я б дав обом цим людям те, що вони в мене просили, – стислу версію подальших пригод Роланда, але, на жаль, у мене не було такої можливості. Я просто не знав, як усе обернеться для стрільця та його друзів. Для того щоб знати це, я мусив писати. Колись я тримав у голові короткий начерк, але потім згубив. (Та байдуже – мабуть, він усе одно не вартий був ані шеляга.) Все, що в мене залишилося, – кілька записів («Чусіт, чисіт, чосик, щось-щось-кошик» – так написано на одному із цих аркушів, який лежить у мене на столі, поки я пишу ці рядки). З часом, починаючи з липня дві тисячі першого, я знову почав писати. На ту мить я вже твердо знав, що мені не дев'ятнадцять і мені не оминати жодного з тілесних ушкоджень, які можуть спіткати людину. Я розумів, що мені буде шістдесят, а може, навіть сімдесят. І хотів закінчити свою історію, поки гидкий Патрульний не прийде по мене востаннє. Наміру зостатися в пам'яті людей із чимось на кшталт «Кентерберійських оповідань»[1 – «Кентерберійські оповідання» – незакінчена збірка прозових і віршованих оповідок, написаних Джефрі Чосером у XIV столітті. – Тут і далі прим. пер.] та «Таємниць Едвіна Друда»[2 – «Таємниці Едвіна Друда» – детективний роман Чарльза Діккенса, який письменник не встиг закінчити, бо його спіткала смерть.] в мене не було.

Результат – на краще це чи на гірше – лежить перед тобою, Постійний Читачу, незалежно від того, чи ти приступаєш до першого тому, чи готуєшся почати том п'ятий. Подобається це тобі чи ні, історія Роланда вже закінчена. Сподіваюся, ти отримаєш від неї насолоду.

Що ж до мене, то я відірвався на повну катушку.

Стівен Кінг

25 січня 2003 року

19

НАВЛИЖЕННЯ

Коротко про зміст попередніх романів

«Чаклун та сфера» – четвертий том довжелезного циклу, джерелом натхнення для якого стала епічна поема Роберта Браунінга «Чайльд Роланд до Вежі Темної прийшов».

У першому томі, що має назву «Стрілець», розповідається про те, як Роланд із Гілеаду переслідує й нарешті наздоганяє Волтера – чоловіка в чорному, який вдає з себе друга Роландового батька, але насправді прислуговується

могутньому чаклунові Мартену. Втім, упіймати це напівлюдське створіння – не остаточна мета Роланда, це радше засіб досягти мети: стрілець хоче добутися Темної вежі, де сподівається зупинити прискорене руйнування Серединного світу, можливо, навіть повернути його у зворотний бік.

Роланд – лицар, останній зі своєї когорти, лицар, одержимий Вежею, яка стала для нього єдиною метою існування. Саме таким він постає перед нами вперше. Ми дізнаємося, що він був змушений рано пройти випробування на дорослість – його спонукав до цього Мартен, який звабив Роландову матір, зробивши її своєю коханкою. Мартен широко сподівається, що Роланд не витримає випробування і його відішлють «на захід», а батькові револьвери назавжди залишаться тільки в мріях хлопця. Проте Роланд усе руйнує Мартенові плани, бо гідно витримає випробування... здебільшого тому, що мудро обрав собі зброю.

Ми також знаємо, що у якийсь дивний і страшний спосіб світ Роланда у своїй основі пов'язаний із нашим. Спершу цей зв'язок виринає на поверхню, коли на придорожній станції в пустелі Роланд зустрічає Джейка, хлопчика з Нью-Йорка 1977 року. З нашого світу відкриваються проходи в світ Роланда, і, як виявляється, одним із таких проходів є смерть. Саме через неї Джейк потрапляє до Серединного світу – його штовхають на проїжджу частину Сорок третьої вулиці, де хлопчика розчавлює колесами автомобіль. Його вбивцею став чоловік на ім'я Джек Морт... але тільки тієї миті його свідомістю керував інший – старий Роландів ворог, Волтер.

Та не встигають Джейк із Роландом дістатися до Волтера, як хлопчик знову помирає. Цього разу через Роланда: поставши перед вибором між своїм символічним сином і Темною Вежею, стрілець обирає Вежу. Перед тим, як впасти у прірву, Джейк каже: «Вперед. Цей світ не єдиний, існують інші».

Фінальне протистояння між Роландом і Волтером відбувається неподалік Західного моря. У довгу ніч розмови чоловік у чорному пророкує Роландове майбутнє за допомогою дивної колоди карт таро. Особливу увагу Роланд мусить звернути на три карти – В'язня, Даму тіней і Смерть («але не для тебе, стрільцю»).

Другий том, «Крізь час», починається на березі Західного моря невдовзі після того, як Роланд прокидається після сутички з запеклим ворогом і бачить, що Волтер давно мертвий, перетворився на мошпі там, де й без того повно кісток. На виснаженого стрільця нападає орда зажерливих «омаромонстрів», і, не встигаючи порятуватися втечею, він зазнає тяжких поранень та втрачає два пальці правої руки. Отрута від укусів потрапляє в кров, і, просуваючись на північ узбережжям Західного моря, Роланд слабне. Можливо, смерть уже дихає йому в потилицю.

Дорогою він натрапляє на трое дверей, які стоять просто на пляжі. Вони відчиняються в місто нашого світу, Нью-Йорк, у три різні часові проміжки. З 1987 року Роланд видобуває Едді Діна, в'язня, бранця героїну. З 1964-го – Одетту Сюзанну Голмс, жінку, що втратила нижні кінцівки під колесами поїзда метро... і то не був нещасний випадок. Вона достоту Дама тіней, бо всередині молодій чорношкірій активістці руху за права людини, якою її знають друзі, криється друге «я» – зловна істота на ім'я Детта Волкер. І коли Роланд видобуває її в Серединний світ, це жорстоке, підступне й винахідливе створіння твердо вирішує вбити стрільця й Едді.

Треті двері ведуть до міжчасся – в 1977 рік, де Роланд входить у диявольську свідомість Джека Морта, який уже не раз, а двічі завдав Одетті/Детті болю. «Смерть, – провістив чоловік у чорному, – але не для тебе, стрільцю». Однак Морт – не той третій, про кого казав Волтер. Роланд перешкоджає Мортові вбити Джейка Чебмерза, і невдовзі Морт гине під колесами того-таки поїзда, що відтяв ноги Одетті в 1959-му. Відтак Роланд неспроможний видобути маніяка в Серединний світ, але він не шкодує про це, бо такої істоти йому не треба.

Втім, на того, хто насмілювався опиратися майбутньому, чекає покарання, чи не так? «Ка, шмаркачу, – сказав би на це старий Роландів учитель Корт, – це велике колесо, яке завжди обертається. Не раджу тобі стояти перед ним, коли це станеться, бо воно тебе розчавить і твоїй порожній довбешці й усьому тому непотребу, що в тебе в пузі, настане кінець».

Тож Роланд має здогад, що Едді й Одетта – це трое, бо ж особистість Одетти роздвоєна. Втім, коли Одетта й Детта зливаються воедино в Сюзанні (цим варто завдячувати любові й відвазі Едді), то стрілець починає розуміти, що третього ще не видобуто. Йому відомо ще дещо: думки про Джейка, хлопчика, який, помираючи, сказав йому про інші світи, не дають стрільцеві спокою, вони буквально шматують його. Половина його «я» вважає, що хлопчика взагалі ніколи не було, що це виплід фантазії. Завадивши Джекові Морту задля вбивства штовхнути Джейка під машину, Роланд створив часовий парадокс, який тепер мучить стрільця, ні на мить не полишаючи його думки. А в нашому світі від того самого потерпає Джейк Чемберз.

Із цього парадоксу починається третій том циклу – «Загублена земля». Вбивши велетенського ведмеда, якого звали чи то Мір (таке ймення йому дав стародавній народ, що трепетав перед ним від страху), чи то Шардик (так його нарекли Великі Древні, які його створили, – бо ж ведмідь виявився кіборгом), Роланд, Едді й Сюзанна йдуть ведмежою стежиною й відкривають Шлях Променя. Цих променів існує шість – вони сполучають між собою дванадцять порталів, які позначають межі Серединного світу. Стрілець вірить, що в тому місці, де промені перетинаються, – в центрі Роландового світу або ж навіть усіх світів разом узятих, – він і його друзі нарешті знайдуть Темну вежу.

На той час Едді зі Сюзанною вже перестали бути бранцями у світі Роланда. Закохані, вони невдовзі самі стануть стрільцями, тож тепер з головою поринають у пригоди й з доброї волі простують за Роландом Шляхом Променя.

У велемовному кружалі неподалік Порталу Ведмеда час відновлює звичний плин, герої знаходять розв'язання для парадоксу і видобувають на світ справжнього третього. Джейк, Едді, Сюзанна й Роланд здійснюють небезпечний обряд, упродовж якого поводяться гідно й пам'ятають лиця своїх батьків, а в кінці обряду Джейк знову потрапляє до Серединного світу. Невдовзі Джейк потоваришує з пухнастиком-шалапутом, і їх стане п'ятеро. Шалапути, які зовні скидаються на покруч борсука, енота й собаки, вміють трохи розмовляти. Джейк називає нового друга Юком.

Шлях приводить мандрівників до Лада, занедбаного міста, де ведуть свою стародавню війну вцілілі дегенерати з двох ворожих кланів – Юнів і Сивих. Перш ніж потрапити до великого міста, вони приходять до містечка під

назвою Річкове Перехрестя, у якому досі живе дехто з його древніх мешканців. Ці люди впізнають у Роланді втілення давнини, часів, коли світ ще не зрушив з місця, і з почестями приймають стрільця та його супутників. Старі розповідають їм про монорейковий поїзд, який, можливо, досі курсує між Ладом і спустошеною землею, уздовж Шляху Променя, прямує до Темної Вежі.

Зачувши цю новину, Джейк лякається, але подиву не відчуває. Перед тим, як Роланд видобув його з Нью-Йорка, він отримав у книжковій крамниці, власником якої був чоловік із промовистим прізвиськом Кельвін Тауер (тобто Вежа, Кельвін «Вежа»), дві книжки. Одна з них – книга загадок, із якої вирвано відповіді. Друга, «Чарлі Чух-Чух», – дитяча книжка про поїзд. Певно, багато хто вирішив би, що це кумедна маленька казка... але для Джейка в історії Чарлі немає нічого смішного. Навпаки – вона страшна. А Роландові відомо ще дещо: Високою Мовою його світу слово «чар» означає смерть.

Тітонька Таліта, матріарх народу з Річкового Перехрестя, обдаровує Роланда срібним хрестом, і мандрівники знову вирушають у путь. Неподалік від Лада вони натрапляють на рештки літака з нашого світу – німецького винищувача 30-х років XX століття. В кабіні пілота сидить мумія велетня, в якому вони впізнають напівміфічного принца-ізгоя – Давида Спритного. Сумнівів, що це він, майже не лишається.

Під час переходу через напівзотлілий міст, який поєднує два береги річки Сенд, Джейк і Юк мало не падають у воду. Цей випадок відвертає увагу Роланда, Едді й Сюзанни, а тим часом до них вискакує розбійник на ім'я Гешер – він украй небезпечний, хоч і перебуває на порозі смерті. Викравши Джейка, він тягне його до підземної криївки Сивих, де засів останній їхній лідер, Цок-Цок, чие справжнє ім'я – Ендрю Спритний; він правнук чоловіка, що загинув, намагаючись посадити літак з іншого світу.

Роланд вирушає на пошуки Джейка, взявши собі за проводиря Юка, а Едді зі Сюзанною тим часом знаходять Колиску Лада, де прокидається Блейн Моно. Блейн – останнє наземне знаряддя величезної комп'ютерної системи, що стоїть у підземеллях Лада, і в його житті залишився один-єдиний інтерес: загадки. Блейн обіцяє відвезти мандрівників до останньої зупинки поїзда, якщо вони будуть спроможні розгадати його загадку. Інакше, каже Блейн, вони вирушать у останню подорож до тієї галявини, де закінчується земний шлях... іншими словами, помруть. Та, якщо це станеться, вони не нудьгуватимуть, бо Блейн підкине їм компанію, випустивши нервово-паралітичний газ, який уб'є всіх, хто ще залишився в Ладі, – Юнів, Сивих і стрільців, різниці немає.

Роланд рятує Джейка, водночас припускаючись помилки: він хибно вважає, що Цок-Цок мертвий. Але це не так. Напівсліпого, з жахливою ранюю на обличчі, його рятує чоловік, який називається Річардом Фанніном. Утім, Фаннін каже, що в нього є ще одне ім'я – Вічний Чужинець. Демон, про якого попереджав Роланда Волтер.

У Колисці Лада Роланд із Джейком возз'єднуються з Едді та Сюзанною, і жінка (з невеличкою допомогою «тієї сучки» Детти Волкер) розгадує Блейнову загадку. Грати відчиняються перед ними, пропускаючи до поїзда, і вони змушені ігнорувати застереження переляканого альтер его Блейна, психічно здорового, проте фатально слабкого «я» (Едді охрещує цей голос Маленьким

Блейном). Але марно: у вагоні вони дізнаються, що Блейн має намір вчинити самогубство, забравши їх разом із собою. Той факт, що розум, який керує монопоїздом, існує насправді не в ньому, а в комп'ютерах, які невдовзі залишаться далеко позаду, під містом, що перетворилося на бійню, не матиме жодного значення, коли рожева куля зійде з рейок на швидкості понад вісімсот миль за годину.

У них є лише один шанс вижити: це Блейнова любов до загадок. Роланд із Гілеаду пропонує відчайдушну угоду. Цією угодою закінчується «Загублена земля», і нею ж починається «Чаклун та сфера».

Ромео: Клянусь цим місяцем благословенним,

Що сріблом облива верхи дерев...

Джульєтта: О, не клянися місяцем зрадливим,

Який так часто свій міняє вигляд,

Щоб і твоя любов так не мінялась.

Ромео: То чим я поклянусь?

Джульєтта: Не треба зовсім.

Або, як хочеш, поклянись собою —

Душі моєї чарівним кумиром, —

І я повірю[3 — Переклад Ірини Стешенко.]

Вільям Шекспір. Ромео і Джульєтта

На четвертий день, на превелику її [Дороті] радість, Оз погодився її прийняти і, коли вона переступила поріг тронної зали, приязно з нею привітався.

— Сідай, дитинко. Здається, я придумав, як тобі вибратися звідси.

— І повернутися додому в Канзас? — з надією спитала вона.

— Ну, щодо Канзасу я не можу нічого обіцяти, — сказав Оз, — бо не маю ані найменшого уявлення, де це...

Л. Френк Баум. Чарівник Країни Оз

Спитав я вітру, що багато пам'ятав:

Чи до снаги мені все те, що я обрав.

Подумай спершу, потім в бій.

Солдат, що смак старих часів згадав!

Роберт Браунінг. Чайльд Роланд до Вежі Темної прийшов

Пролог. Блейн

– ЗАГАДАЙТЕ МЕНІ ЗАГАДКУ, – попросив Блейн.

– Пішов ти, – спокійно, не підвищуючи голосу, відповів Роланд.

– ЩО ТИ СКАЗАВ? – від такої неочікуваної відповіді голос Великого Блейна став дуже схожий на голос його близнюка, про чие існування він навіть не підозрював.

– Я сказав: пішов ти, – спокійно повторив Роланд. – Якщо ти не розумієш, то я можу розтлумачити. Ні. Відповідь – ні.

Блейн надовго замовк. А коли нарешті відповів, то не словами. Стіни, підлога й стеля вагона знову почали втрачати колір і матеріальність. За якихось десять секунд баронський вагон вкотре перестав існувати. Зараз вони летіли над гірським хребтом, який виднів на обрії, коли вони виїхали з міста: сталеві-сірі верхівки з убивчою швидкістю мчали їм назустріч, а потім раптово зникли, поступившись безплідним долинам, на яких, наче наземні черепахи, повзали велетенські жуки. Роланд побачив, як із печери раптом вискочило щось схоже на величезну змію, вхопило жука й потягло його назад у своє лігво. Ніколи в житті стрілець не бачив таких тварин і такої землі. Від цього видува мороз продирав по шкірі. Здавалося, Блейн завів їх до якогось чужого, іншого світу.

– МАБУТЬ, ТРЕБА ЗІЙТИ З РЕЙКИ ТУТ, – сказав Блейн. Голос звучав розважливо, але Роланд чув, що під маскою роздумів вирує глибинна лють.

– Мабуть, – байдуже відповів стрілець.

Едді аж перекошило. Самими губами він розлючено зашепотів: «Що ти РОБИШ?» Але Роланд не звернув на нього ані найменшої уваги: він був зайнятий Блейном і чудово тямив, що робить.

– ТИ ГРУБИЙ І ЗАРОЗУМІЛИЙ, – сказав Блейн. – МОЖЛИВО, ТОБІ САМОМУ ЦІ ЯКОСТІ ЗДАЮТЬСЯ ЦІКАВИМИ, АЛЕ Я ІНШОЇ ДУМКИ.

– Та ти мене ще грубим не бачив.

Знявши руки з колін, Роланд із Гілеаду повільно звівся на ноги. Він стояв начебто у повітрі, широко розставивши ноги, й тримав праву руку на поясі, а ліву – на сандаловому руків'ї револьвера. Він стояв так, як стояв безліч разів до того – на брудних вуличках всіма забутих містечок, у численних кам'янистих каньйонах, де смерть чигає всюди, в незліченних темних салунах, де тхнуло прогірклим пивом і підгорілою старою олією. Це був просто черговий вирішальний поєдинок на безлюдній вулиці, от і все. Але цього було цілком досить. Кхеф, ка і ка-тет – сутичка завжди ставала центральним фактом його життя й віссю, навколо якої оберталася колесо його власного ка. Цього разу зброєю в битві будуть слова, а не кулі, але це не мало значення. Все одно битва буде на смерть.

У повітрі тхнуло вбивством незгірш, ніж у болоті смердить падлом.

А потім його охопив шал битви, і стрілець втратив над собою контроль.

– Я можу назвати тебе абсурдною, пустоголовою, дурною, пихатою машиною. Я можу назвати тебе ідіотським створінням, у якому не більше сенсу, ніж у завиванні зимового вітру в дуплі трухлявого дерева.

– ПРИПИНИ.

Але Роланд пропустив Блейнову репліку повз вуха і вів далі тим самим спокійним тоном:

– Ти лише машина. Едді називає такі бляшанками. Якби ти був чимось більшим, я б тебе ще не так обізвав.

– Я НЕ ПРОСТО ЯКАСЬ ТАМ...

– Я міг би, приміром, назвати тебе членососом, але в тебе нема ні рота, ні члена. Я міг би сказати, що ти мерзенніший за наймерзеннішого волоцюгу, що повзав у найогиднішому у світі сміттєзвалищі, але навіть така істота краща за тебе – в тебе нема колін, щоб повзати, та й упасти на них ти не зможеш, бо не маєш жодного поняття про таку людську ваду, як милосердя. Я навіть не можу сказати, що ти трахав свою матір. Бо в тебе навіть матері не було.

Роланд замовк, щоб набрати в легені повітря. А його супутники навпаки – затамували подих. Навколо них панувала запаморочлива мовчанка Блейна Моно, враженого до глибини своєї комп'ютерної душі.

– Але я можу назвати тебе бездушним створінням, яке допустило, щоб його єдина подруга втопилася, боягузом, що тішиться, коли катує дурнів і цілими натовпами вбиває невинних, розгубленим механічним гобліном, котрий обвішався шмарклями і...

– Я НАКАЗУЮ ТОВІ ЗАМОВКНУТИ, ІНАКШЕ Я ВБ'Ю ВАС УСІХ НА МІСЦІ!

Аж раптом Роландові очі спалахнули таким несамовитим синім полум'ям, що Едді з переляку сахнувся від нього. І невиразно почув, як зойкнули Джейк із Сюзанною.

– Можеш убивати, але не смій мені наказувати! – прогримів стрілець. – Ти забув обличчя тих, хто тебе створив! Або вбий нас, або мовчи і слухай

мене, Роланда з Гілеаду, сина Стівена, стрільця і володаря стародавнього краю! Не для того я за багато років пройшов тисячі миль, щоб сидіти тут і слухати твоє дитяче квіління! Затямив? А тепер ти слухай МЕНЕ!

Якусь мить усі шоковано мовчали. Ніхто не наважувався навіть зітхнути. Роланд рішуче дивився поперед себе, високо підвівши голову й тримаючи руку на руковій револьвера.

Сюзанна Дін підняла руку й намацала в себе легку усмішку – так жінка перевіряє, чи добре сидить на ній новий одяг, наприклад капелюшок. Вона боялася, що це все, кінець життя, проте душу переповнював не страх, а гордість – гордість за Роланда. Скосивши погляд ліворуч, вона побачила, що Едді дивиться на стрільця, захоплено усміхаючись. Із Джейком усе було навіть простіше: він дивився з обожнюванням, чистим, як сльоза.

– Так йому! – прошепотів Джейк. – Нехай знає! Гад!

– Раджу тобі до нього прислухатися, Блейне, – докинув Едді. – У нього дах геть перекособочений. Не дарма ж його називають Скаженим Псом із Гілеаду.

Після довгої мовчанки Блейн нарешті спитав:

– ЦЕ ПРАВДА? ТЕБЕ ТАК НАЗИВАЛИ, РОЛАНДЕ, СИНУ СТИВЕНА?

– Можливо, – відповів Роланд, спокійно стоячи в повітрі над безплідними передгір'ями.

– НАВІЩО ВИ МЕНІ, ЯКЩО ВІДМОВЛЯЄТЕСЯ ЗАГАДУВАТИ ЗАГАДКИ? – ображено запитав Блейн. Тепер у його голосі лунали буркотливі нотки невдоволеної дитини, якій дозволили не лягати спати допізна, а вона втомила, та не хоче в цьому зізнатися.

– А я не казав, що ми відмовляємося.

– ХІБА НІ? – здивувався Блейн. – Я ЦЬОГО НЕ РОЗУМІЮ, АЛЕ АНАЛІЗ СОНОГРАМИ СВДІЧИТЬ ПРО ТЕ, ЩО В ЦИХ СЛОВАХ Є РАЦІОНАЛЬНИЙ ЗМІСТ. ПОЯСНИ, БУДЬ ЛАСКА.

– Ти сказав, що загадка потрібна тобі негайно, – відповів стрілець. – От я й відмовив. Через свою жадібність ти поводишся непристойно.

– НЕ РОЗУМІЮ.

– Ти був нечемний. Це ти розумієш?

Повисла довга мовчанка – Блейн думав. Уже багато століть поспіль комп'ютер не стикався з якимось іншим виразом людських емоцій, крім невігластва, недбалства і забобонної запобігливості. А простої людської хоробрості він не бачив уже цілу вічність. Врешті-решт:

– ЯКЩО МОЇ СЛОВА ЗДАЛИСЯ ВАМ НЕЧЕМНИМИ, Я ВИБАЧАЮСЯ.

– Прийнято, Блейне. Але є ще одна, гірша проблема.

– ПОЯСНИ.

- Поясню, коли повернеш стіни. - Роланд сів, усім своїм виглядом демонструючи, що подальша суперечка, як і негайна смерть, немислима.

Блейн виконав його вимогу. Стіни знову стали кольоровими, краєвид - утілення нічних кошмарів - зник з-під ніг. Плямка на карті вже блимала ближче до крапки, над якою стояв напис «Кендлтон».

- Гарзд, - сказав Роланд. - За грубість можна пробачити, Блейне, так мене вчили в юності. А от дурість не пробачають. Цього мене теж навчили.

- У ЧОМУ Ж Я ПРОЯВИВ ДУРІСТЬ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ? - водночас і погрозливо спитав Блейн. І Сюзанна подумки побачила перед собою ласого кота, що прицаївся біля мишачої нірки, метляючи хвостом і нетерпляче виблискуючи зеленими очима.

- У нас є те, що тобі треба, а єдина винагорода, яку ти за це пропонуєш, - смерть. Це дуже нерозумно з твого боку.

Блейн замислився і не озивався довго-предовго. А потім:

- ПРАВДУ КАЖЕШ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ. АЛЕ ЯКІСТЬ ВАШИХ ЗАГАДОК НЕ ДОВЕДЕНА. ЗА ПОГАНІ ЗАГАДКИ Я ВАМ ЖИТТЯ НЕ ПОДАРУЮ.

Роланд кивнув.

- Розумію, Блейне. А тепер слухай і спробуй зрозуміти сам. Своім друзям я вже розповідав дешифру цієї історії. Як я був малий, у баронії Гілеад щороку було сім святкових днів, коли проводили ярмарки, - Зима, Широка Земля, Посів, Літнє Сонцестояння, Повна Земля, Жнива і Старий Рік. І на кожному ярмарку обов'язково влаштовували змагання загадок, але на свята Широкої і Повної Землі вони були головним обрядом, бо вважалося, що загадки віщують гарний чи поганий урожай.

- ЦЕ ЗАБОБОН, ЩО НЕ СПИРАЄТЬСЯ НА ЖОДНІ ФАКТИ, - перебив Блейн. - Я ВВАЖАЮ ЙОГО ПРИКРИМ.

- Звісно, це заобон, - погодився Роланд, - але ти навіть не уявляєш собі, як добре загадки передбачали врожай. От, наприклад, розгадай загадку: «Коли вартовий буває квіткою?»

- ЦЕ ДУЖЕ СТАРА І НЕ НАДТО ЦІКАВА ЗАГАДКА, - пробурчав Блейн, але в його голосі вчувалася радість від того, що йому дали нарешті щось розгадати. КОЛИ ВІН БУВАЄ НЕ ЗА БУДКОЮ. ЦЯ ЗАГАДКА ГРУНТУЄТЬСЯ НА ФОНЕТИЧНОМУ ЗВІГОВІ. МОЖУ НАЗВАТИ ШЕ ОДНУ ТАКОГО ТИПУ, ЇЇ ЗАГАДУЮТЬ НА ТОМУ РІВНІ, ДЕ РОЗТАШОВАНА БАРОНІЯ НЬЮ-ЙОРК: ЯКЕ СЛОВО ЗАВЖДИ ЗВУЧИТЬ НЕПРАВИЛЬНО?

Тут уже першим відповів Джейк.

- Я знаю. Неправильно завжди звучить слово «неправильно».

- ТАК, - підтвердив Блейн. - СТАРА ДУРНА ЗАГАДКА, ПРИДАТНА ХІБА ЩО ДЛЯ РОЗВИТКУ МНЕМОНІЧНИХ ЗДІВНОСТЕЙ.

- Хоч у чомусь я з тобою погоджуюся, друже Блейн, - сказав Едді.

- Я ТОВІ НЕ ДРУГ, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА.

- А наче я набиваюся... Поцілуй мене в дупу і рушай до раю.

- РАЮ НЕ ІСНУЄ.

Едді не знайшов, що відповісти.

- Я ХОТІВ БИ ПОЧУТИ БІЛЬШЕ ЯРМАРКОВИХ ЗАГАДОК З ГІЛЕАДУ, РОЛАНДЕ, СИНУ СТВІЕНА.

- У дні Широкої і Повної Землі для цього відкривали Залу Прадідів, і опівдні там збиралося десь шістнадцять чи навіть тридцять учасників змагання. Лише о тій порі року вхід до Зали Прадідів був відкритий для простих людей - торговців, фермерів, скотарів. І в ті дні Зала Прадідів стояла вщерть заповнена, яблуку ніде було впасти.

Погляд стрільця став далекий і замріяний. Тільки одного разу Джейк бачив його таким - у тому туманному іншому житті, коли Роланд розповідав йому, як вони з друзями, Катбертом і Джеймі, прокралися на балкон у тій самій Залі, щоб подивитися танці. Роланд розказував про це під горами, коли вони переслідували Волтера.

«Мартен сидів коло моїх батьків, - сказав тоді Роланд. - Я їх упізнав навіть з висоти балкону. Коли мати пішла танцювати з Мартеном, вони повільно кружляли по підлозі, решта людей розступилися, а коли танець закінчився, всі заплескали в долоні. Але стрільці не аплодували...»

Джейк глянув на Роланда, подумки вкотре дивуючись, звідки з'явився цей дивний відсторонений чоловік... і навіщо він прийшов.

- Посеред Зали ставили величезну бочку, - вів далі Роланд, - і кожен учасник вкидав туди жменю берестяних сувоїв, на яких було записано загадки. Багато там було і старих загадок, бо ж чули їх від літніх людей, а часом знаходили в старих книжках, і нових, вигаданих із нагоди свята. Коли давали дозвіл, трое суддів, що з них один обов'язково мав бути стрільцем, прочитували ці загадки й обирали, які з них гідні брати участь у змаганні.

- ТАК, ЗАГАДКИ МАЮТЬ БУТИ ГІДНИМИ, - погодився Блейн.

- Отже, починалося змагання, - сказав стрілець. Від згадки про дні свого дитинства, коли він був таким самим хлопчаком, як і Джейк, що весь у синцях зараз сидів навпроти нього, тримаючи на руках пухнастика-шалапуту, його вуста торкнула легка посмішка. - Змагалися годинами. Посеред Зали Прадідів шикувалася черга. Місце в ній кожен отримував за жеребом, і кожен сподівався витягти велике число, бо ж бути у хвості черги краще, ніж на початку. Хоча переможець мав розгадати бодай одну загадку.

- ЯСНА РІЧ.

– Кожен чоловік або жінка (бо серед кращих відгадників Гілеаду були й жінки) підходив до бочки, тягнув звідти шматочок кори й простягав Майстрові. Майстер ставив пісочний годинник і загадував цю загадку. І якщо за три хвилини учасник не міг відгадати, то він покидав чергу.

– І ЗАГАДКА ПЕРЕХОДИЛА ДО НАСТУПНОГО УЧАСНИКА?

– Так.

– ОТЖЕ, В НЬОГО БУЛО БІЛЬШЕ ЧАСУ, ЩОБ ПОДУМАТИ.

– Так.

– РОЗУМІЮ. КЛЬОВО.

– Кльово? – насупився Роланд.

– Тобто весело, – тихо підказала Сюзанна.

Роланд знизав плечима.

– Весело, мабуть, було глядачам, бо учасники ставилися до змагання дуже серйозно. Часто-густо після вручення призу між ними траплялися бійки.

– А ЯКИЙ БУВ ПРИЗ, РОЛАНДЕ, СИНУ СТІВЕНА?

– Найбільший гусак у баронії. І рік за роком цей приз незмінно діставався моему вчителеві, Корту.

– МАБУТЬ, ВІН БУВ НЕПЕРЕВЕРШЕНИМ ВІДГАДНИКОМ, – з повагою відгукнувся Блейн. – ШКОДА, ЩО ЙОГО ТУТ НЕМАЄ.

– Так, був. Блейне, ти готовий почути мою пропозицію?

– АВЖЕЖ. Я ВИСЛУХАЮ ТЕБЕ З ПРЕВЕЛИКОЮ ЦІКАВІСТЮ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ.

– Нехай ці наступні кілька годин стануть нашим ярмарком. Ти не загадуватимеш нам загадок, бо тобі кортить почути нові, а не самому розповідати мільйони тих, які тобі вже відомі...

– ПРАВИЛЬНО КАЖЕШ.

– Все одно ми не зможемо розгадати більшу їх частину, – вів далі Роланд. – Я певен, що ти знаєш загадки, які навіть Кортіві були б не до снаги, якби він витяг їх із бочки. – У цьому він дуже сумнівався, але час битви минув і настав час перемир'я, тож Роланд вирішив трохи прикрасити дійсність.

– АВЖЕЖ, – погодився Блейн.

– Пропоную як приз замість гусака подарувати нам життя, – сказав Роланд. – Дорогою до Топіки ми будемо загадувати тобі загадки. Якщо, прибувши на кінцеву станцію, ти розгадаєш усі наші загадки, то можеш нас убити, як і задумував. Це буде твій гусак. Але якщо ми тебе переплюнемо... якщо в Джейковій книжці чи в нашій пам'яті знайдеться загадка, на яку в тебе не

буде відповіді, то ти муситимеш відвезти нас до Топіки і випустити. Це вже буде наш гусак.

Тиша.

– Ти зрозумів?

– ТАК.

– Згода?

Блейн Моно мовчав. Едді напружено чекав, обійнявши Сюзанну, й дивився в стелю баронського вагона. Сюзанна на мить поклала руку на живіт, думаючи про таємницю, яка там, можливо, криється. Джейк лагідно гладив Юка, намагаючись не потривожити рани від ножа. Всі чекали, поки Блейн (справжній Блейн, який перебував зараз дуже далеко, на відстані кількох тисяч миль від них, живучи своїм недожиттям у підземеллях міста, в якому всі мешканці загинули з його волі) поміркує над Роландовою пропозицією.

– ТАК, – нарешті озвався Блейн. – Я ЗГОДЕН. ЯКЩО Я РОЗГАДАЮ ВСІ ВАШІ ЗАГАДКИ, ТО ВИ ПІДЕТЕ ЗІ МНОЮ НА ТУ ГАЛЯВИНУ, ДЕ ЗАКІНЧУЄТЬСЯ ЗЕМНИЙ ШЛЯХ. КОЛИ Ж ХТОСЬ ІЗ ВАС ЗАГАДАЄ ЗАГАДКУ, І Я НЕ ЗНАЙДУ РОЗВ’ЯЗКУ, ТО Я ПОДАРУЮ ВАМ ЖИТТЯ Й ВІДВЕЗУ ВАС ДО ТОПІКИ, А ТАМ ВИ ВИЙДЕТЕ З ПОЇЗДА Й ПІДЕТЕ ДАЛІ – ШУКАТИ ТЕМНУ ВЕЖУ. Я ПРАВИЛЬНО ЗРОЗУМІВ УСІ УМОВИ Й ОБМЕЖЕННЯ ТВОЄЇ ПРОПОЗИЦІЇ, РОЛАНДЕ, СИНУ СТІВЕНА?

– Так.

– ГАРАЗД, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ. ГАРАЗД, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА. ГАРАЗД, СЮЗАННО З НЬЮ-ЙОРКА. ГАРАЗД, ДЖЕЙКУ З НЬЮ-ЙОРКА. ГАРАЗД, ШАЛАПУТЕ ЮК ІЗ СЕРЕДИННОГО СВІТУ.

Зачувши своє ім’я, Юк нашорошив вуха.

– ВИ КА-ТЕТ, ОДИН ІЗ БАГАТЬОХ. Я ТЕЖ. А ЗАРАЗ ПЕРЕВІРИМО, ЧИЙ КА-ТЕТ СИЛЬНІШИЙ.

На мить запала тиша, яку порушувало тільки рівномірне двигтіння слоутрансових турбін, що везли їх над спустошеною землею, туди, де лежала Топіка, туди, де закінчувався Серединний світ і починався Останній.

– ОТОЖ, – вигукнув Блейн. – ЗАКИДАЙТЕ НЕВІД, МАНДРІВЦІ! ВИПРОБУЙТЕ МЕНЕ. ХАЙ ПОЧНЕТЬСЯ ЗМАГАННЯ!

Частина перша. Загадки

Розділ 1. Під місяцем-демоном (I)

Містечко Кендлтон лежало в руїнах, отруйних і радіаційних, але мертвим не було. Навіть після всіх століть, що минули, у ньому ще смикалося сяке-таке життя – повзали жуки завбільшки з черепах, літали пташки, більше схожі на крихітних позбавлених форми дракончиків, кілька роботів, спотикаючись, заходили в розвалені будинки й виходили звідти, скриплячи шарнірами й світлячи ядерними очима, наче сталеві зомбі, не підвладні дії іржі.

– Покажіть пропуск! – вигукнув робот, що сто тридцять чотири роки тому застряг у кутку вестибюля кендлтонського готелю, та так і простояв там увесь цей час. На іржавому лобі голови-ромба було вибито шестикутну зірку. За всі ті роки робот тільки й спромігся, що видовбати в обшитій сталлю стіні, яка стала завадою на його шляху, неглибоку ямку.

– Покажіть пропуск! На півдні й сході від міста підвищений рівень радіації! Покажіть пропуск! На півдні й сході від міста підвищений рівень радіації!

Роздутий сліпий щур, волочачи за собою в мішку, наче гнилу плаценту, свої нутрі, насилу переліз через ноги робота-правоохоронця. Але роботу було байдуже: він і далі стукався об сталеву стіну сталевим лобом.

– Покажіть пропуск! Підвищений рівень радіації, розтуди його!

Позаду нього, в барі готелю, шкірилися черепа чоловіків і жінок, що колись прийшли сюди випити, не знаючи, що скоро катастрофа і ця чарка буде останньою. Здавалося, вони так і померли – усміхнені. А може, деякі все-таки посміхалися останньої миті.

Коли вгорі, розрізавши небо, як куля, випущена з револьвера, промчав Блейн Моно, шибки у вікнах розбилися, з усіх шпарин посипався порох, а кілька черепів розвалилося, неначе глиняні вази сивої давнини. Надворі здійснювався невеликий ураган радіаційного пилу, і стовп перед рестораном «Добірний біфштекс», наче дим, засмоктало у шквальний висхідний потік. Кендлтонський фонтан на міському майдані розколовся навпіл, і звідти полилася не вода, а пилука навпереміш зі зміями, скорпіонами-мутантами й кількома сліпими жуками-черепахами, що швидко-швидко перебирали ногами.

А тоді куля, яка зі свистом промчала над містечком, зникла, як і не було, і Кендлтон знову поволі занурився у свій сонний стан, який з успіхом правив йому за життя впродовж останніх двох із половиною століть... поки не вибухнув звуковий удар. Уперше за сім років він прогрімів над містечком, і сила вібрації була такою потужною, що розвалилася крамниця навпроти дальнього кінця фонтану. Робот-охоронець спробував видати останнє попередження: «Підвищений рів...» і замовк назавжди, втупившись у куток, наче якась неслухняна дитина.

За дві чи три сотні коліс від Кедлтона, якщо йти вздовж Шляху Променя, рівні радіації й концентрації діетилполікарбонату-3 в ґрунті стрімко зменшувалися. У цій місцині монорейка різко спускалася й проходила менш ніж за десять футів від землі. З хвойного лісу тут зграбно вийшла самиця оленя, майже нормальна на вигляд, і нахилилася напиться до струмка, в якому вода на три чверті вже була очищеною.

Олениця не була нормальною. З її черева знизу, наче сосок, стирчала недорозвинена нога без кісток, безсило мотіляючись з боку в бік, коли тварина йшла. На лівому боці морди сліпо зорило молочно-біле третє око. Втім, давати потомство вона могла, і ДНК в неї була в більш-менш нормальному стані як для мутанта в дванадцятому поколінні. За шість років життя вона встигла народити трьох жвавих оленят, і двоє з них були не лише життєздатні, але й нормальні – породиста худоба, як назвала б їх Тітонька Таліта з Річкового Перехрестя. Третього, крикливого й потворного, що народився без шкіри, невдовзі після народження затоптав батько-олень.

Світ – принаймні ця його частина – вже почав зіцлюватися.

Олениця опустила язик у воду, заходилася пити, потім підвела погляд широко розплющених очей. З морди стікала вода. Десять віддалік вона почула тихе гудіння. За мить показався і промінець світла, тонкий, неначе вія. В її нервових клітинах стрепенулася тривога, але хай навіть її реакція була швидкою, а світло першого променя перебувало на віддалі багатьох коліс, вона все одно не встигла б порятуватися. На це не було жодного шансу. Перш ніж вона встигла навіть ворухнути м'язами, далека іскра збільшилася в розмірі до вогняного ока голодного вовка, що залило струмок і галявину своїм сліпучим полум'ям. Разом зі світлом весь простір заповнило осатаніле двигтіння слоутрансових двигунів Блейна, запущених на повну потужність. Над бетонним узвишшям, на якому трималася рейка, промайнула розмита рожева пляма, слідом за нею летів хвіст куряви, каміння, маленьких замордованих тварин і круговерть листя. Олениця загинула миттєво, від потужного струсу, який пройшовся околицями, щойно проїхав Блейн. Надто велика, щоб її могло засмоктати до почту монопоїзда, вона, з мордою й копитами, з яких крапала вода, все одно потрапила у вир, що близько сімдесяти ярдів тягнув її вперед. Шкура, зірвана з більшої частини тіла (її нога, що не мала кісток), полетіла слідом за Блейном, наче скинутий одяг.

На частку секунди настала тиша, тонка, ніби шкіра новонародженого чи кірка криги на ставку наприкінці року. А потім примчала хвиля звукового удару, ніби якесь галасливе створіння, що запізнилося на весільну гулянку, розірвавши навпіл тишу, вбивши пташку-мутанта (ймовірно, ворону). Пташка каменем упала в струмок, здійнявши бризки.

Вдалині зменшувалося червоне око: хвостовий ліхтар Блейна.

А вгорі, з-за полотна хмар, вийшов повний місяць, забарвивши галявину й ручай у строкаті відтінки дешевої біжутерії. На місяці вирізьблювалося обличчя, але не з тих, на які радо задивляються закохані. Скупими обрисами воно нагадувало череп, схожий на ті, що лежали в кедлтонському готелі; обличчя, що з цікавістю божевільного дивилося на ті декілька вцілілих істот, які борсалися внизу. В Гілеаді, до того як світ зрушив із місця, повний місяць Кінця Року називали Демоном. Дивитися на нього прямо вважалося поганою прикметою.

Утім, тепер такі речі не мали значення. Бо тепер демони були скрізь.

2

Сюзанна глянула на карту, де зелена крапка, що позначала поточне місце їхнього перебування, вже пройшла півдороги від Кендлтона до Райлі, наступної зупинки Блейна. «Та тільки хто ж зупинятиметься?» – подумала вона.

Відвернувшись від карти, вона подивилася на Едді. Той втупився у стелю баронського вагона та й досі так сидів. Простеживши за його поглядом, Сюзанна побачила квадрат, який міг бути лише люком (хоча у випадку з таким лайном із майбутнього, як цей балакучий потяг, мабуть, цю штуку слід урочисто величати шлюзом чи навіть якимось ще модніше). На нього було нанесено простий малюнок червоною фарбою, який зображав людину, що ступає в отвір. Сюзанна спробувала уявити собі, як хтось, дотримуючись інструкції, вигулькує з люка назовні, поки поїзд мчить зі швидкістю понад вісім тисяч миль за годину. І побачила чітку, хоч і нетривку картину: голова жінки відривається від шиї, наче квітка від стебла, і летить уздовж усього баронського вагона, один раз навіть стукається об його дах, а потім зникає у темряві – очі вибулушені, волосся розвіює вітер.

Сюзанна притьмом відігнала від себе цей моторошний образ. Все одно той шлюз зачинено на замок, майже сто відсотків. Блейн Моно не мав жодного наміру випустити їх назовні. Можливо, їм і пощастить здобути собі право на вихід, але Сюзанна сумнівалася в задовільному завершенні цієї обробки, навіть якщо вони спроможуться втерти Блейнові носа загадкою.

«На жаль, сонце, всі твої слова для мене – це одна велика лажова обіцянка білого мудака, – прозвучав у неї в голові механічний голос, трохи подібний до голосу Детти Волкер. – Не довіряю я твоїй механічній мармизі. Схоже, переможений, ти будеш ще небезпечніший, ніж коли вдаєш із себе люб'язного, причепивши до своїх блоків пам'яті блакитного бантика».

Джейк простягував стрільцеві свою пошарпану книжечку загадок, так, наче хотів зняти з себе відповідальність за її зберігання. Сюзанна здогадувалася, що малому зараз непереливки. Можливо, деś на цих замусолених сторінках криється порятунок для їхніх життів. Вона чудово розуміла Джейка, бо якби книжка була в неї в руках, то їй самій не хотілося б за неї відповідати.

– Роланде! – прошепотів Джейк. – Хочеш взяти?

– Ати! – сказав Юк, нагородивши стрільця непривітним поглядом. – Олан-еш-яти! – Шалапут узяв книжку зубами, забрав її в Джейка і витягнув свою непропорційно довгу шию до Роланда, пропонуючи йому «Загадки й головоломки на будь-чий смак!»

Роланд виглядав відсторонено і стурбовано. Затримавши погляд на книзі, він похитав головою.

– Ще не час. – І знову подивився на карту маршруту. У Блейна не було обличчя, тож єдиним місцем, на яке можна було дивитися під час розмови, залишалася карта. Зелена крапка вже блимала ближче до Райлі. Сюзанна на мить замислилася над тим, як виглядає місцевість, яку вони зараз перетинають, але потім вирішила, що краще їй цього не знати. Особливо після того, що вони побачили, виїхавши з Лада.

– Блейне! – покликав Роланд.

– ТАК.

– Ти можеш залишити нас самих? Нам треба порадитись.

«Та ти геть здурів, якщо сподіваєшся, що він на таке погодиться», – подумала Сюзанна. Але Блейн не забарився із відповіддю.

– ТАК, СТРІЛЬЦЮ. Я ВИМКНУ ВСІ СВОЇ ДАТЧИКИ В БАРОНСЬКОМУ ВАГОНІ. КОЛИ ВИ ЗАКІНЧИТЕ СВОЮ РАДУ Й БУДЕТЕ ГОТОВІ ГРАТИ В ЗАГАДКИ, Я ПОВЕРНУСЯ.

– Ага, разом із генералом Макартуром, – пробурчав собі під носа Едді.

– ЩО ТИ СКАЗАВ, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА?

– Та нічого. Тихо сам із собою побалакав.

– ЩОБ ВИКЛИКАТИ МЕНЕ, ПРОСТО ТОРКНІТЬСЯ КАРТИ. ПОКИ КАРТА ЧЕРВОНА, МОЇ ДАТЧИКИ ВИМКНЕНО. ПРОЩАВАЙ, АЛІГАТОРЕ. БУВАЙ, КРОКОДИЛЕ. НЕ ЗАБУВАЙ МЕНЕ, ПИШИ. – Пауза. А потім: – ОЛИВКОВА ОЛІЯ, АЛЕ НЕ КАСТОРКА.

Прямокутник карти спереду вагона зненацька запалахкотів червоним, та так яскраво, що Сюзанна мимоволі примружилася.

– Оливкова олія, але не касторка? – повторив Джейк. – Що це в біса таке?

– Це не має значення, – відповів йому Роланд. – У нас мало часу. Все одно моно швидко іде до кінцевої зупинки, байдуже, присутній із нами Блейн чи ні.

– Ти ж не думаєш, що він справді нас залишив? – спитав Едді. – Отой слизький тип? Та годі тобі, спустися на землю. Він підглядає, повір.

– Дуже в цьому сумніваюся, – відказав Роланд, і Сюзанна відчула, що ладна погодитися з ним. Принаймні, поки що. – Ти ж чув, як він зрадив, що після стількох років нарешті випала можливість погратися в загадки. І...

– І до того ж він впевнений у собі, – докинула Сюзанна. – Знає, що з такими, як ми, впорається легко.

– А він справді впорається? – спитав у стрільця Джейк. – Чи ми йому насиплемо на хвіст солі?

– Не знаю, – сказав Роланд. – У мене нема туза в рукаві, якщо ти про це питаєш. Це чесна гра... Та принаймні цю гру я знаю, грав у неї раніше. До певної міри ми всі в неї грали. От такі справи. – Він кивнув у бік книжки,

яку Джейк забрав у Юка. – Тут діють певні сили, могутні сили, але не всі вони хочуть, аби ми трималися подалі від Вежі.

Сюзанна слухала його, але думала в цей час про Блейна – Блейна, котрий забрався геть і залишив їх самих. Наче дитина, якій випало шукати у грі в піжмурки, він слухняно заплющив очі, поки його товариші розбіглися хто куди й ховаються. А хіба вони не стали зараз товаришами Блейна? Товаришами у грі. Ця думка чомусь здалася їй ще нестерпнішою, ніж картина того, як вона намагається втекти через шлюз у стелі і їй відриває голову.

– То що ж нам робити? – спитав Едді. – Мені здається, ти щось замислив, інакше не відіслав би його геть.

– Можливо, він сам про це не здогадується, але зараз його могутній інтелект, подвоєний за роки довгої самотності й вимушеної бездіяльності, більше подібний до людського. Принаймні, я на це сподіваюся. Спочатку нам треба зробити розвідку. Маємо з'ясувати його сильні і слабкі сторони, у чому він впевнений, а в чому не дуже. Вправність відгадника залежить не лише від його розуму, навіть не думайте. Багато ще залежить від прогалин у його знаннях.

– А в нього вони є, ці прогалини? – з сумнівом спитав Едді.

– Якщо нема, – спокійно відповів Роланд, – ми помремо у цьому поїзді.

– А ти вмієш заспокоїти, – насилу видушивши з себе посмішку, сказав Едді. – Мені це подобається, це твоя фішка.

– Для початку ми загадаємо йому чотири загадки, – вів далі Роланд. – Просту, складнішу, складну і дуже складну. Він відповість на всі чотири, я в цьому не сумніваюсь, але ми дослухатимемося до того, як він відповідатиме.

Едді закивав, і Сюзанна відчула, як глибоко в душі заворушився маленький, майже неохочий проблиск надії. Здавалося, підхід був правильний.

– Потім ми відішлемо його геть і знову радитимемося, – провадив стрілець. – Може, тим часом якісь ідеї з'являться. Ці загадки можна брати скільки завгодно, проте... – він серйозно кивнув у бік книжки, – судячи з того, що Джейк розповідав про книжкову крамницю, відповідь, якої ми потребуємо, має бути десь там, а не в моїх спогадах про ярмаркові загадки. Вона мусить бути там.

– Запитання, – озвалася Сюзанна.

Роланд зиркнув на неї, звівши брови над збляклими небезпечними очима.

– Ми шукаємо питання, а не відповідь, – пояснила вона. – Цього разу саме відповіді, ймовірніше за все, можуть нас убити.

Стрілець кивнув. У нього був спантеличений, навіть засмучений вигляд. Сюзанні зовсім не подобалося бачити такий вираз на його обличчі. Втім, цього разу, коли Джейк простягнув книжку, Роланд її взяв. Якусь мить потримав її (вицвіла, проте досі весела червона обкладинка виглядала

якоюсь чужою, неприродною в його великих засмаглих руках... особливо у правій, суттєво вкороченій на два пальці), а потім передав Едді.

- Ти - проста, - сказав Роланд, повертаючись до Сюзанни.

- Можливо, - злегка всміхаючись, відповіла вона, - та все одно не дуже ввічливо з твого боку казати таке дамі, Роланде.

Він повернувся лицем до Джейка.

- Ти підеш другим, загадаєш трохи складнішу загадку. Я - третім. А ти, Едді, підеш останнім. Вибери якусь із книжки, тільки складну...

- Найскладніші загадки - в кінці книжки, - підказав Джейк.

- ...але, будь ласка, без дурниць. Це питання життя й смерті. Час дурощів минув.

Едді змірив його поглядом - старого довготелесого паскудника, який у своєму житті вже вчинив бозна-скільки паскудств в ім'я своєї Вежі, - і подумав, а чи, бува, Роланд здогадується, якого болю завдає йому такими словами. Самим лише попередженням про те, що йому, Едді, не слід поводитися як малій дитині: не либитися і не жартувати, бо ставка в грі - їхні життя.

Він розтулив рота, щоб дати гідну відповідь - щось у душі Едді Діна, щось смішне й саркастичне водночас, підпустити колючку, які зазвичай змушували його брата Генрі нетямитися від люті, але так і закрив, нічого не сказавши. Можливо, довготелесий паскудник був правий, можливо, настав час забути про дотепи й жарти про мертве немовля. Можливо, нарешті настав час подорослішати.

3

Минуло три хвилини, впродовж яких усі приглушено бурмотіли, радячись, а Едді зі Сюзанною нашвидкуруч погортали «Загадки і головоломки» (Джейк уже знав, яку загадку загадає Блейнові першою, так він сказав), Роланд вийшов уперед і поклав руку на прямокутник, що несамовито палахкотів на стіні баронського вагона. Карта з'явилася одразу. Всередині закритого вагона не відчувалося жодного руху, однак зелена цятка вже майже впритул наблизилася до Райлі.

- ОТЖЕ, РОЛАНДЕ, СИНУ СТІВЕНА! - прогрімів Блейн. Цей голос здався Едді не просто бадьорим - Блейн мало не повискував від радості. - ТВІЙ КА-ТЕТ ГОТОВИЙ РОЗПОЧАТИ ГРУ?

- Так. Перший раунд почне Сюзанна з Нью-Йорка. - Роланд повернувся до Сюзанни, стихив голос (хоча вона сумнівалася, що це допоможе, якщо Блейн захоче підслухати) і сказав: - Тобі не доведеться виходити на крок уперед, як нам усім, оскільки в тебе немає ніг. Але говори чітко і щоразу звертайся до нього на ім'я. Якщо... тобто коли він правильно відповість на твою загадку, скажи: «Дякую-сей, Блейне, ти відгадав». Потім уперед виступить Джейк і виголосить свою загадку. Гаразд?

- А якщо він неправильно зрозуміє або взагалі не відгадає?

Роланд похмуро всміхнувся.

- Мені здається, що це єдине, про що ми можемо зараз не хвилюватися, - він знову підвищив голос. - Блейне?

- ТАК, СТРІЛЬЦЮ.

Роланд глибоко втягнув повітря.

- Почнімо.

- ЧУДОВО!

Роланд кивнув Сюзанні. Едді стис їй одну руку, Джейк погладив другу. Юк захоплено подивився на неї своїми очима із золотою облямівкою.

Сюзанна нервово всміхнулася ім усім і підвела погляд на карту.

- Привіт, Блейне!

- ЗДОРОВ, СЮЗАННО З НЬЮ-ЙОРКА.

Її серце лунко гупало в грудях, під пахвами було мокро, і знову накопило відчуття, яке вона відкрила для себе ще в першому класі: починати завжди важко. Важко стати перед класом і заспівати пісню, сказати жарт, розповісти, як ти провела літні канікули... або виголосити загадку, якщо вже на те пішло. Вона вибрала загадку з божевільного англійського твору Джейка Чемберза, який він майже дослівно цитував їм під час їхньої довгої розмови, коли вони залишили позаду старих і Річкове Перехрестя. У творі під назвою «Що таке правда і як я її розумію» було дві загадки, й одну з них Едді вже випробував на Блейні.

- СЮЗАННО? ТИ ТАМ, МАЛЕНЬКА СЕЛЮЧКО?

Знову дражниться, але цього разу незлостиво, по-доброму. По-доброму. Блейн міг бути люб'язним, коли отримував те, що хотів. Як деякі знайомі їй зіпсовані діти.

- Так, Блейне, я тут. І ось моя загадка. Що це таке - на чотирьох колесах і смердить?

Щось клацнуло, наче Блейн зімітував людину, яка прицокує язиком. Потім запала коротка мовчанка. Коли Блейн відповів, веселі нотки з його голосу щезли.

- МІСЬКА СМІТТЕЗБИРАЛЬНА МАШИНА. ЦЮ ЗАГАДКУ КОЖНА ДИТИНА ЗНАЄ. ЯКЩО РЕШТА ВАШИХ ЗАГАДОК ТАКІ САМІ, ТО МЕНІ СТАНЕ ВКРАЙ ПРИКРО, ЩО ЗБЕРІГ ВАМ ЖИТТЯ БОДАЙ НА КОРОТКИЙ ЧАС.

Карта заблимала, але цього разу не червоним, а світло-рожевим.

- Не треба його сердити, - благально звернувся до них голос Маленького Блейна. Щоразу, коли він говорив, Сюзанна мимохіть уявляла собі впрілого лисого чоловічка, який рухався дещо запопадливо. Голос Великого Блейна линув звідусіль (наче голос Бога у фільмі Сесіла Б. Деміля), а Маленький Блейн говорив через один гучномовець: той, що був розташований прямо у них над головами. - Будь ласка, тільки не зліть його, люди, він уже розігнав поїзд до краю. Компенсатори колії ледве витримують. Відтоді, як ми востаннє іздили, дорога дуже попсувалася.

Сюзанна, якій свого часу перепало поїздок у деренчливих трамваях і метро, не відчувала жодного дискомфорту: вони їхали так само рівно, як і після виїзду з Колиски Лада... але Маленькому Блейнові вона, втім, повірила. Вона здогадувалася, що якби вони справді підстрибнули від нерівності на колії, то це було б останнє, що вони відчули у своєму житті.

Роланд тицьнув її ліктем у бік, повертаючи до реальності.

- Дякую-сей, - сказала вона і, запізніло здогадавшись, тричі постукала себе по горлу пальцями правої руки. Так робив Роланд, коли вперше розмовляв з Тітонькою Талітою.

- ДЯКУЮ ЗА ГАЛАНТНІСТЬ, - у Блейновому голосі знову звучали нотки подиву, але Сюзанна вирішила, що це добре, хай навіть цей подив викликала вона сама. - ВТІМ, Я НЕ ЖІНКА. ЩО СТОСУЄТЬСЯ СТАТІ, ТО ВОНА В МЕНЕ ЧОЛОВІЧА.

Нічого не розуміючи, Сюзанна спантеличено подивилася на Роланда.

- Для чоловіків - ліва рука, - підказав він. - По грудній кістці. - І він постукав себе, показуючи, як це робиться.

- Оу.

Роланд повернувся до Джейка. Хлопчик підвівся, посадив Юка на крісло (марно, бо Юк негайно скочив на ноги і подріботів слідом за Джейком, коли той виступив у прохід і став перед картою) і звернувся до Блейна.

- Привіт, Блейне, це Джейк. Цейво... син Елмера.

- КАЖИ СВОЮ ЗАГАДКУ.

- Що не має ніг, але біжить, із ложем, та на місці не лежить, буває довгим і широким, ворожим, добрим і двобоким?

- НЕПОГАНО! ХОТІЛОСЯ Б СПОДІВАТИСЯ, ЩО СЮЗАННА ПОВЧИТЬСЯ НА ТВОЄМУ ПРИКЛАДІ, ДЖЕЙКУ, СИНУ ЕЛМЕРА. ВІДПОВІДЬ ОЧЕВИДНА ДЛЯ БУДЬ-КОГО, ХТО НАДІЛЕНИЙ БОДАЙ ЯКИМОСЬ ІНТЕЛЕКТОМ, АЛЕ, ХАЙ ТАМ ЩО, ЦЕ ПРИСТОЙНА СПРОБА. ВІДПОВІДЬ - РІКА.

- Дякую-сей, Блейне, ти відгадав, - пучками пальців лівої руки він тричі постукав себе по грудній кістці і сів. Сюзанна обійняла його й злегка притисла до себе. Джейк відповів їй вдячним поглядом.

Тепер підвівся Роланд.

– Гайл, Блейне.

– ГАЙЛ, СТІЛЬЦЮ, – у голосі Блейна знову забриніли нотки здивування... певно, його здивувало привітання, якого Сюзанна ще ніколи не чула. «Що за гайл такий?» – подумала вона. Згадався Гітлер і його «хайль», і думка помандрувала до розбитого літака, який вони знайшли неподалік від Лада. «Фоке-вульф», як назвав його Джейк. У літаках вона не тямилася, але точно знала, що в його кабіні сидів один украй мертвий розбійник, такий старезний, що вже навіть не смердів. – КАЖИ СВОЮ ЗАГАДКУ, РОЛАНДЕ, І НЕХАЙ ВОНА БУДЕ ГАРНОЮ.

– Гарні вчинки кращі за гарні слова, Блейне. Ось загадка: на чотирьох уранці, на двох удень і на трьох увечері. Що це таке?

– СПРАВДІ ГАРНО, – виніс свій вердикт Блейн. – ПРОСТО, АЛЕ ГАРНО. ВІДПОВІДЬ – ЛЮДИНА. НЕМОВЛЯМ ВОНА ПОВЗАЄ НА ЧОТИРЬОХ, ДОРΟΣЛОЮ ХОДИТЬ НА ДВОХ НОГАХ, А В СТАРОСТІ СПИРАЄТЬСЯ НА ЦІПОК.

Блейн говорив так самовдоволено, що Сюзанна зненацька зрозуміла одну цікаву річ: вона ненавидить цю самозакохану, кровожерну істоту. Машина чи ні, воно чи він – вона все одно ненавидить Блейна. І ненавиділа б так само, навіть якби він не примусив їх ціною власних життів грати в дурні загадки.

Утім, Роланд ані на крихту не втратив самовладання.

– Дякую-сей, Блейне, ти відгадав, – він сів, не постукавши себе в груди, і глянув на Едді. Той негайно підвівся і виступив у прохід.

– Що відбувається, дорогесенький Блейне? – спитав він, і Роланд поморщився, похитав головою і затулив очі скаліченою правою рукою.

Блейн мовчав.

– Блейне? Ти там?

– ТАК, АЛЕ В МЕНЕ НЕ ТОЙ НАСТРІЙ, ЩОБ СЛУХАТИ ФРИВОЛЬНІ ДУРНИЦІ, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА. КАЖИ СВОЮ ЗАГАДКУ. ПІДОЗРЮЮ, ЩО ВОНА БУДЕ СКЛАДНА, ПОПРИ ВСІ ТВОЇ ДУРНІ ВИХИЛЯСИ. Я ХОЧУ ЇЇ ПОЧУТИ.

Едді зиркнув на Роланда, і той подав йому знак рукою – продовжуй, заради твого батька, продовжуй! – та знову подивився на карту, де зелена крапка щойно проминула пункт із підписом «Райлі». Сюзанна побачила: Едді зрозумів те саме, про що вона сама здогадалася. Блейн допетрав, що вони збираються перевірити його здібності за допомогою спектра загадок. Він знав... і підігравав їм.

Сюзанна відчула, як душа помалу опускається у п'яти, бо зникла остання надія на те, що вони зможуть знайти простий і легкий спосіб вибратися з цієї халепи.

- Ну, - сказав Едді, - не знаю, наскільки легкою вона здається тобі, але мене вона вразила своєю складністю. - Відповіді він, звісно, не знав, бо розділ «Загадок і головоломок» із ключем було вирвано. Але в цьому й не було особливої потреби - вони не мушили знати відповіді, це не входило у правила гри.

- Я ПОЧУЮ І ВІДПОВІМ.

- Заговориш - і їй кінець. Що це?

- МОВЧАНКА. ТЕ, ПРО ЩО ТИ, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА, МАЙЖЕ НІЧОГО НЕ ЗНАЄШ, - миттєво озвався Блейн, і Едді відчув, як у душу закралася зневіра. Не треба було радитися з іншими. Відповідь була очевидна. А те, що вона пролунала так швидко, було повним крахом. Едді ніколи б у цьому не зізнався, але він потай плекав надію (майже впевненість), що Блейна можна перемогти однією-єдиною загадкою, розбити вщент, і вся королівська кіннота, і вся королівська рать не зможуть його докупити зібрати. Та сама потаємна самовпевненість, яку він зберігав у душі, коли брав кості, граючи на гроші в якого-небудь крутія, коли набирал сімнадцять і розкривав карти в блекджеку. То було відчуття, що ти не можеш помилитися, бо ти - це ти, найкращий, єдиний і неповторний.

- Угу, - сказав він зітхаючи. - Мовчанка, те, про що я так мало знаю. Дякую-сей, Блейне, правильно.

- СПОДІВАЮСЯ, ТИ ВІДКРИВ ДЛЯ СЕБЕ ЩОСЬ КОРИСНЕ, - промовив Блейн. «Ти паскудний механічний брехун», - подумав Едді. Блейнів голос знову став люб'язним, і Едді не без цікавості відзначив про себе, що ця машина спроможна виражати дуже широкий спектр емоцій. Цікаво, це Великі Древні заклали в нього такі можливості чи Блейн сам створив собі емоційну веселку? Невеличку двополярну красунечку, з якою веселіше проводити довгі десятки й сотні років? - ХОЧЕТЕ, ЩОБ Я ЗНОВУ ПІШОВ І ДАВ ВАМ МОЖЛИВІСТЬ ПОРАДИТИСЯ?

- Так, - відповів Роланд.

Карта маршруту спалахнула червоногарячим світлом. Едді повернувся до стрільця. І перш ніж Роланд встиг сховатися за маскою незворушності, Едді помітив щось жахливе: якусь мить лице стрільця виражало повну зневіру. Едді ніколи його таким не бачив, навіть тоді, коли Роланд помирав від укусів страшних омарів, навіть тоді, коли Едді навів на нього дуло його власного револьвера, навіть тоді, коли огидний Гешер взяв Джейка в полон і поволік за собою в нетрі Лада.

- Що робитимемо? - спитав Джейк. - Ще один раунд?

- Думаю, це не допоможе, - озвався Роланд. - Блейн, певно, знає тисячі загадок, а може, навіть мільйони. А ще гірше те, що він розуміє сам принцип загадування... знає, до чого має звернутися розум, щоб вигадувати загадки й розгадувати їх. - Він розвернувся до Едді й Сюзанни, які знову сиділи обійнявшись. - Я правий. Ви згодні з цим?

- Так, - відповіла Сюзанна, Едді неохоче кивнув. Йому не хотілося погоджуватися... але він погодився.

- І що тепер? - спитав Джейк. - Що робитимемо, Роланде? Має ж бути якийсь вихід... правда?

«Збреши йому, негіднику», - відчайдушно наказав Едді Роландові подумки. І, можливо, прочитавши думки, Роланд зробив найкраще, що міг: скаліченою рукою скуйовдив Джейкові волосся.

- Думаю, відповідь є завжди, Джейку. Питання лише в тому, чи вистачить нам часу, щоб знайти правильну загадку. Він казав, що проїздить весь маршрут трохи менше, ніж за дев'ять годин...

- Вісім годин сорок п'ять хвилин, - вставив Джейк, - ...а це зовсім мало. Ми вже ідемо близько години...

- І якщо карта не бреше, то ми на півдорозі до Топіки, - напружено сказала Сюзанна. - Наш механічний друг міг спокійнісінько нам збрехати про довжину дороги. Трохи підстрахувався, так би мовити.

- Можливо, - погодився Роланд.

- То що робитимемо? - повторив Джейк.

Роланд глибоко вдихнув, затримав подих, потім видихнув.

- Тепер я загадуватиму йому сам. Читатиму найважчі загадки з ярмарків моєї юності, які збереглися в моїй пам'яті. А тоді, Джейку, якщо ми наблизимся до точки... якщо ми наближатимемося до Топіки з незмінною швидкістю, а Блейна досі не буде переможено, ти загадаєш йому останні кілька загадок зі своєї книжки. Найважчих загадок. - Він неуважним рухом потер щоку і скинув поглядом на крижану скульптуру. Ця холодна подоба його самого вже розтанула, перетворившись на суцільну невпізнану масу. - Я досі вірю в те, що розгадка криється в цій книжці. Інакше навіщо тебе привело до неї, перед тим як ти потрапив до цього світу?

- А ми? - спитала Сюзанна. - Нам з Едді що робити?

- Думати, - сказав Роланд. - Думати, заради ваших батьків.

- Я стріляю не рукою, - процитував Едді. Раптом він став якимось відстороненим, чужим навіть для самого себе. Так уже було, коли він побачив у шматках дерева рогатку, а потім ключ, які чекали на нього, свого визволителя... і водночас ці відчуття були геть різними.

Роланд якось дивно на нього дивився.

- Так, Едді, правду кажеш. Стрілець стріляє розумом. Що ти намислив?

- Нічого, - він міг би сказати більше, але йому завадив дивний образ - образ-спогад: Роланд сидить навпочіпки коло Джейка в одному з місць, де вони ставали табором на шляху до Лада. Вони з Джейком обидва перед нерозпаленим багаттям. Роланд вчительке - це один із його нескінченних уроків. Сьогодні Джейкова черга. Джейк тримає в руках кремінь і кресало, намагаючись оживити вогнище. Він креше іскру за іскрою, іскри розлітаються

і згасають у п'їтмі. Роланд каже, що він поводитьсь нерозумно. Що це просто... еге ж... дурість.

– Ні, – промовив Едді. – Він такого не казав. Не міг такого сказати малому.

– Едді? – Сюзанна. Стурбована. Мало не налякана.

«То чого ж ти у нього не спитаєш, що він тоді сказав, братику? – Голос Генрі, великого мудреця і видатного наркаша. Вперше за довгий час. – Спитай, він же буквально поруч із тобою сидить, давай, спитай. Годі вже танцювати довкола, наче малий, що нагидив у підгузок».

Та тільки ідея була погана, бо у світі Роланда все працювало не так. У світі Роланда загадки були скрізь, тут стріляли не рукою, а розумом, траханим розумом. А що казали тому, хто ніяк не міг кинути іскру на хмиз? Піднеси кремій ближче, ясна річ. Ось що сказав тоді Роланд: «Піднеси кремій ближче. І тримай рівно».

Тільки вся сіль була не в тому. Розгадка десь близько, але близько – це слизько, як колись любив казати Генрі Дін, ще до того як став великим мудрецем і видатним наркашем. Пам'ять трохи підводила Едді, розпливалася, бо Роланд тоді виставив його дурнем... присоромив його... пожартував за його рахунок...

Можливо, ненавмисне, але... щось було. Щось таке, від чого він почувався так само, як із Генрі, авжеж так, інакше чого б це Генрі вигулькнув після такої довгої відсутності?

Зараз усі на нього дивляться. Навіть Юк.

– Продовжуй, – сказав він Роландові трохи ущипливо. – Ти ж хотів, щоб ми подумали. То ми вже думаємо. – Сам він думав так напружено

(Я стріляю розумом)

що його трикляті мізки могли от-от загорітись. Але старому довготелесому негідникові він не збирався про це говорити. – Продовжуй, загадай Блейнові кілька загадок. Роби своє.

– Як хочеш, Едді, – Роланд підвівся з місця, вийшов уперед і знову поклав руку на червоногарячий прямокутник. Карта маршруту з'явилася одразу. Зелена цятка вже проминула Райлі, але Едді зрозумів: монопоїзд істотно вповільнив швидкість, чи то підкорюючись якійсь вбудованій програмі, чи то Блейн не квапився тому, що вся ця розвага була для нього надто приємною.

– Твій КА-ТЕТ ГОТОВИЙ ПРОДОВЖИТИ НАШІ ЯРМАРКОВІ ЗАГАДКИ, РОЛАНДЕ, СИНУ СТВЕНА?

– Так, Блейне, – відповів Роланд, і його голос здався Едді сумним. – Поки що я сам загадуватиму тобі загадки. Якщо ти не заперечуєш.

– МАЄШ ПОВНЕ ПРАВО, ЯК ДІН[4 – Дін – старший, головний.] І БАТЬКО СВОГО КА-ТЕТУ. ЦЕ БУДУТЬ ЯРМАРКОВІ ЗАГАДКИ?

- Так.

- ЧУДОВО, - у голосі огидна вдоволеність. - З РАДІСТЮ ПОЧУЮ БІЛЬШЕ ЦИХ ЗАГАДОК.

- Гаразд, - Роланд глибоко вдихнув і почав. - Годуй мене, і я житиму. Дай мені напитися, і я помру. Що я?

- ВОГОНЬ, - жодного вагання. Лише нестерпна пиха, самовпевнений промовистий тон: «Стара, як світ загадка, вона була стара ще тоді, коли твоя бабця молодухою була. Але ти не зупиняйся, пробуй далі! Я вже сто років так не розважався, тож спробуй ще раз!»

- Перед сонцем пролітаю, та тіні не відкидаю. Що я таке?

- ВІТЕР, - ані крихти вагання.

- Твоя правда, сей. Далі. Легкий, мов пір'інка, але ніхто не в змозі довго тримати.

- ПОДИХ, - нуль вагання.

«Ні, він все-таки завагався», - раптом подумав Едді. Джейк із Сюзанною втупилися болісно-зосередженими поглядами в Роланда, стиснувши кулаки, просто-таки жадаючи, щоб він загадав Блейнові саме ту, правильну загадку, якою він подавиться, ту, в якій сховано ключ, що відмикає двері в'язниці. Едді не міг дивитися на них - особливо на Сьюз - і сам залишатися зосередженим. Тож він опустив погляд на свої руки, що лежали на колінах, теж стиснуті в кулаки, і силою волі примусив їх розтиснутися. Зробити це виявилось на диво важко. З проходу до нього долинав Роландів голос - той один за одним видавав золоті хіти своєї юності.

- А розгадай-но це, Блейне. Якщо ти мене розіб'єш, я не перестану працювати. Якщо зможеш до мене доторкнутися, моїй роботі кінець. Якщо загубиш мене, то невдовзі обов'язково знайдеш, але вже окільцьованим. Що я таке?

Сюзанна на мить затамувала подих, і, навіть не дивлячись на неї, Едді знав, що вона думає так само, як і він: це гарна загадка, збіса гарна, може, навіть...

- ЛЮДСЬКЕ СЕРЦЕ, - відповів Блейн. Так само спокійно, без краплини сумніву. - ЦЯ ЗАГАДКА ЗДЕВІЛЬШОГО ГРУНТУЄТЬСЯ НА ПОЕТИЧНИХ МЕТАФОРАХ, ЯКІ ТАК ПОЛЮБЛЯЮТЬ ЛЮДИ. ДОКЛАДНІШЕ МОЖНА ПРОЧИТАТИ, НАПРИКЛАД, У ТВОРАХ ДЖОНА ЕЙВЕРІ, СІРОНІЇ ГАНТЦ, ОНДОЛИ, ВІЛЬЯМА БЛЕЙКА, ДЖЕЙМСА ТЕЙТА, ВЕРОНІКИ МЕЙС ТА ІНШИХ. ВАРТО ЗАЗНАЧИТИ, ЩО ЛЮДСЬКІ ІСТОТИ ДУЖЕ ПЕРЕЙМАЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ КОХАННЯ. ВТІМ, ЦЕ СТАЛЕ ЯВИЩЕ НА ВСІХ РІВНЯХ ВЕЖІ, НАВІТЬ У ЦЮ ДОБУ ВИРОДЖЕННЯ. ПРОДОВЖУЙ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ.

Сюзанна знову почала дихати. Руки Едді хотіли було знову стиснутися в кулаки, але він їм цього не дозволив. «Піднеси кремінь ближче, - пролунав голос Роланда в його голові. - Піднеси кремінь ближче, заради свого батька!»

А Блейн Моно під Місяцем-Демоном тим часом мчав далі на південний схід.

Розділ II. Водоспад гончих псів

1

Джейк не знав, простими чи складними визнає Блейн десять останніх загадок із книжки, але йому самому вони здалися досить-таки твердими горішками. Звісно, нагадав він собі, він же не машина з мізками в купі комп'ютерів, що розкинулися під цілим містом. Усе, що він міг, – докласти якнайбільше зусиль. Бог ненавидить боягузів, як часом казав Едді. Якщо останні десять загадок не спрацюють, він спробує загадку Аарона Діпно про Самсона (З ідячого вийшло істивне, і так далі). А коли вже й із цієї зазнає провалу, то, мабуть... чорт, він не знав, що зробить чи навіть що почуватиме. «Правду кажучи, – подумав Джейк, – я спікся».

Власне, чом би й ні? За останні вісім із чимось годин він пережив цілу бурю емоцій. Спершу жах: він був упевнений, що вони з Юком полетять з мосту в річку Сенд і неодмінно загинуть; Гешер тягнув його крізь шалений лабіринт, на який перетворився Лад; довелося дивитися в жаскі зелені очі Цок-Цока і намагатися відповісти на його питання, на які взагалі неможливо було відповісти, – про час, нацистів і природу транзитивних схем. Допит Цок-Цока скидався на вирішальний іспит у пеклі.

Потім було піднесення, коли його звільнив Роланд (і Юк, без Юка він точно був би труп), уся та дивовижа, яку вони побачили під містом; захват від того, як гарно Сюзанна розгадала Блейнову загадку, що відчиняла хвіртку в огорожі, й нарешті – шалений поспіх, коли вони бігли в монопоїзд, оскільки Блейн збирався випустити нервово-паралітичний газ із запасів, що зберігалися в підземеллях Лада.

Після пережитого його огорнула якась тупа впевненість, схожа на наркотичний дурман, – авжеж, Роланд переможе Блейна і той дотримає слова, випустить їх цілих і неушкоджених на останній зупинці (якою б не була Топіка в цьому світі). Потім вони знайдуть Темну Вежу, зроблять там усе, що від них вимагається: виправлять усе, що треба виправити, полагождать усе, що треба полагодити. А що потім? І жили вони довго і щасливо, не інакше. Як у казці.

Та тільки...

Роланд казав, що вони спроможні читати думки один одного. Спільний кхеф, невід'ємна частина ка-тету. Відчуття приреченості – ось що прокрадалося в Джейкові думки відтоді, як Роланд виступив у прохід і почав загадувати Блейну загадки своєї юності. Ці думки йшли не тільки від стрільця. Сюзанна теж посишала синьо-чорні хвилі смутку. Один Едді не наганяв похмурих думок, бо виглядав якимось відстороненим, заглибленим у себе. Можливо, це добре, але жодних гарантій не було, і...

...і Джейк знову забоявся. Та ще гіршим був відчай: так відчувається істота, яку безжальний ворог дедалі глибше заганяє в глухий кут. Його пальці без упину перебирали шерсть Юка. Глянувши на них, він збагнув щось дивовижне: рука, в яку вгризся Юк, рятуючись від падіння з мосту, більше не боліла. Він бачив сліди від зубів шалапуту, долоню й зап'ясток досі вкривав шар засохлої крові, але сама рука не боліла. Він обережно зігнув її. Трохи заболіло, але якось глухо і віддалено, ледь відчутно.

– Блейне, що розгортається, коли йде дощ і світить сонце?

– ЖІНОЧА ПАРАСОЛЬКА, – відповів Блейн тоном тієї радісної самовдоволеності, яку Джейк потихеньку зненавидів.

– Дякую-сей, Блейне, ти знову відгадав. Наступна...

– Роланде?

Стрілець озирнувся на Джейка, і зосереджений вираз його обличчя трохи пом'якшився. Не усмішка, лише натяк на неї, але Джейк зрадів.

– Що таке, Джейку?

– Моя рука. Вона дуже боліла, а тепер не болить!

– ПУСТЕ, – сказав Блейн тягучим голосом Джона Вейна. – Я БИ НЕ ЗМІГ СПОКІЙНО ДИВИТИСЯ НА ПСА З РОЗТРОШЕНОЮ ЛАПОЮ, ЩО ВЖЕ КАЗАТИ ПРО ТАКУ НІЖНУ ЛАПКУ, ЯК У ТЕБЕ. ТО Я ЇЇ ПОЛІКУВАВ.

– Як? – здивувався Джейк.

– ПОГЛЯНЬ НА БИЛЬЦЕ СВОГО КРІСЛА.

Джейк опустив погляд і побачив ледь помітну сітку ліній. Чимось вона нагадувала динамік транзистора, який у нього був у шість чи вісім років.

– ШЕ ОДНА ВИГОДА ПОДОРОЖІ БАРОНСЬКИМ КЛАСОМ, – вів далі Блейн своїм зарозумілим тоном. І тут Джейкові спало на думку, що Блейн ідеально вписався би в школі Пайпера. Перший у світі слоутрансовий двополярний нудний йолоп. – ЗБІЛЬШУВАЛЬНИЙ ПРИЛАД ДЛЯ АНАЛІЗУ СПЕКТРА ВІДБИТКА РУКИ – ЦЕ ДІАГНОСТИЧНИЙ ЗАСІБ, СПРОМОЖНИЙ ТАКОЖ НАДАВАТИ ПЕРШУ НЕЗНАЧНУ ДОПОМОГУ. САМЕ ТАКУ, ЯКУ Я НАДАВ ТОВІ. КРІМ ТОГО, ЦЕ СИСТЕМА ПОСТАЧАННЯ ПОЖИВНИХ РЕЧОВИН, ПРИСТРІЙ ЗАПИСУ ХВИЛЬ МОЗКУ, АНАЛІЗАТОР СТРЕСУ І ПІДСИЛЮВАЧ ЕМОЦІЙ, ЗДАТНИЙ ПРИРОДНИМ ЧИНОМ СТИМУЛЮВАТИ ВИРОБЛЕННЯ ОРГАНІЗМОМ ЕНДОРФІНІВ. ЦЕЙ ПРИЛАД ТАКОЖ МОЖЕ СТВОРЮВАТИ ЦІЛКОМ РЕАЛЬНІ ІЛЮЗІЇ Й ГАЛЮЦИНАЦІЇ. СКАЖИ, ДЖЕЙКУ З НЬЮ-ЙОРКА, ТИ ХОТІВ БИ ЗДОБУТИ ПЕРШИЙ СЕКСУАЛЬНИЙ ДОСВІД З ОДНІЄЮ З НАЙСЕКСАПІЛЬНІШИХ ЖІНОК ІЗ ТВОГО РІВНЯ ВЕЖІ? НАПРИКЛАД, З МЕРІЛІН МОНРО, РАКЕЛЬ ВЕЛЧ АБО ЕДІТ БАНКЕР?

Зачувши цю пропозицію, Джейк розреготався. Він знав, що сміятися з Блейна було ризиковано, але втриматися не зміг.

– Едіт Банкер не існує, – сказав він. – Вона з телесеріалу. Актрису звуть... еее... Джин Степлтон. А виглядає вона як наша економка місіс Шоу. Вона хороша, але, так би мовити, не надто приваблива.

Блейн надовго замовк. Коли комп'ютерний голос знову полинув із динаміків, то трайливого тону в ньому вже не було, його заступив холод.

– БЛАГАЮ ПРОЩЕННЯ, ДЖЕЙКУ З НЬЮ-ЙОРКА. І СКАСОВУЮ СВОЮ ПРОПОЗИЦІЮ ЩОДО СЕКСУАЛЬНОГО ДОСВІДУ.

«Буде мені наука», – подумав Джейк, затуляючи рота рукою, щоб сховати усмішку. А вголос (сподіваючись, що його голос виражає всю смиренність, на яку він тільки спроможний) сказав:

– Та нічого, Блейне. Все одно я ще для цього замалий.

Сюзанна й Роланд презирнулися. Сюзанна уявлення не мала, хто така Едіт Банкер, – у її час серіал «Усе в сім'ю» ще не показували. Але суть того, що сталося, вона збагнула добре.

Джейк побачив, як її повні губи беззвучно вимовляють одне-єдине слово, наче повідомлення в мильній бульбашці:

Помилка.

Так. Блейн помилився. Більше того – на помилці його впіймав Джейк Чемберз, одинадцятирічний хлопчак. А якщо Блейн припустився однієї помилки, то може помилитися і вдруге. Отже, якась надія все-таки залишалася. Джейк вирішив, що смакуватиме цю надію, як граф у Річковому Перехресті – хоч трохи, але дозволить собі сподіватися.

2

Роланд ледь помітно кивнув Сюзанні й повернувся до голови вагона, напевно, збираючись продовжити гру в загадки. Але не встиг він розтулити рота, як Джейк відчув, що якась сила штовхає його тіло вперед. Коли монопоїзд їхав зі сталою швидкістю, ніхто цього не відчував, але коли він скидав швидкість, це одразу давалося взнаки.

– ВИ МАЄТЕ ДЕЩО ПОБАЧИТИ, – Блейн знову розвеселився, але Джейк не довіряв його веселощам. Його батько теж іноді так починав телефонну розмову (зазвичай із кимось з підлеглих, хто ННЖО, тобто Не На Жарт Облажався), а під кінець Елмер Чемберз уже стояв на ногах, перехиляючись через письмовий стіл, наче людина, якій корчі живіт ухопили, й верещав що було духу, весь буряково-червоний, з баклажанно-червоними колами під очима. – МЕНІ ВСЕ ОДНО ДОВЕДЕТЬСЯ ТУТ ЗУПИНИТИСЯ, ОСКІЛЬКИ В ЦЬОМУ МІСЦІ Я МАЮ ПЕРЕМКНУТИСЯ НА ЖИВЛЕННЯ ВІД АКУМУЛЯТОРІВ, ТОБТО ПЕРЕЙТИ У СТАН, ЩО ПЕРЕДУЄ ЗАРЯДЖАННЮ.

Ледь відчутно смикнувшись, монопоїзд зупинився. Стіни довкола них знову втратили колір і стали прозорими. Сюзанна зойкнула від жаху і подиву. Роланд ступив ліворуч, намацав стіну вагона, щоб не вдаритися головою, й нахилився, спираючись руками на коліна й звузивши очі. Юк знову загавкав. І лише Едді не зворушив карколомний вид, що відкрився їхнім очам завдяки

візуальному режиму баронського вагона. Поглинутий своїми думками, він неуважно окинув краєвид затуманеним поглядом і знову втупився у свої руки. Джейк здивовано зиркнув на нього, але потім знову перевів погляд широко розплющених очей на те, що відбувалося довкола.

Вони наче ширяли в насиченому місячним пилом повітрі посеред велетенської прірви. Позаду Джейк бачив широку річку з киплячою водою. То був не Сенд, якщо тільки річки в Роландовому світі не були наділені здатністю текти в різних напрямках на різних відтинках свого річища (а Джейк був не надто добре обізнаний із географією Серединного світу, щоб відкидати таку можливість повністю). Крім того, ця річка була неспокійна – бурхливий лютий потік летів із гір, наче істота, яку зачепили за живе і яка тепер прагне бійки.

Якусь мить Джейк роздивлявся дерева, що росли вздовж крутих схилів на берегах цієї ріки, з полетшенням відзначаючи про себе, що на вигляд вони були цілком нормальними – сосни, яких багато в горах, скажімо, Колорадо чи Вайомінгу, – а потім його погляд натрапив на край прірви. Тут стрімкий потік розбивався і падав униз водоспадом, таким широким і глибоким, що порівняно з ним Ніагарський – якось він їздив туди з батьками (одна з родинних відпусток, яких на його пам'яті було всього три, та й то дві з них перервали термінові виклики з батькової Мережі) – здавався іграшковим водоспадом у третьосортному тематичному парку атракціонів. Повітря в півколі водоспаду було густе від дрібних краплин туману, який, здавалося, парувал, а в ньому сяяло з півдванадцятка місячних райдуг, переплечених між собою і яскравих, наче якась біжутерія зі сну. Джейкові вони нагадали кільця з символу Олімпійських ігор.

Посередині водоспаду, футів на двісті нижче від того місця, де річка падала в урвище, виступали вперед дві велетенські кам'яні брили. Джейк не мав жодного уявлення, як скульпторові (чи групі скульпторів) вдалося затагнути їх туди, де вони зараз перебували, але в те, що це природне явище, йому не дуже вірилося. Брили мали вигляд гігантських собачих голів, що вишкірили ікла.

«Водоспад Гончих Псів», – подумав він. Далі буде ще одна зупинка, Дешервіл, а потім Топіка. Остання зупинка. Звільніть, будь ласка, вагони.

– ХВИЛИНОЧКУ. ЗБІЛЬШУ ГУЧНІСТЬ, ЩОБ ВИ МОГЛИ ОТРИМАТИ ЦІЛКОВИТУ НАСОЛОДУ.

Щось коротко гикнуло, наче прочищали механічне горло, а потім на них звідусіль звалився страшенний гуркіт... вода (мільярди галонів за хвилину, наскільки знав Джейк), що перевалювала через край прірви і падала зі швидкістю дві тисячі футів у глибоку кам'яну водойму. Повз тупі напівморди псів невпинно текли струмки туману – як пара з вентиляційних отворів пекла. Гучність наростала. У Джейка від шуму почала розколюватися голова. Він затулив вуха долонями й побачив, що Роланд, Едді й Сюзанна роблять те саме. Юк гавкав, але Джейк його не чув. Сюзанна знову ворушила губами, і знову він зміг прочитати слова – Годі, Блейне, припини це! – але не чув їх так само, як і гавкоту Юка. Хоча був певний, що Сюзанна кричить щосили.

Але Блейн усе збільшував гучність, поки Джейк не почав відчувати, що очі готові випасти з очниць, а вуха, наче перенавантажені стереодинаміки, погрожували коротким замиканням.

А потім тортури скінчилися так само раптово, як і почалися. Вони досі висіли над прірвою, наповненою місячним туманом, райдуги досі повільно й сонно оберталися перед завісою суцільного потоку води, мокрі й брутальні камінні морди псів-охоронців досі стирчали з води, але апокаліптичний гуркіт припинився.

На якусь мить Джейк подумав, що сталося те, чого він боявся, – він оглух. Але потім збагнув, що чує, як гавкає Юк і плаче Сюзанна. Спершу ці звуки долинали наче здаля і здавалися невиразними, наче хтось напхав йому у вуха крихт від крекерів, але потім стали чіткіші.

Едді обійняв Сюзанну за плечі й подивився на карту маршруту.

– Хороший ти хлопець, Блейне, добрий.

– Я ПРОСТО ПОДУМАВ, ЩО ВАМ СПОДОБАЄТЬСЯ ЧУТИ ЗВУК ВОДОСПАДУ НА ПОВНІЙ ГУЧНОСТІ. – В голосі, що доносився звідусіль, вчувалися нотки сміху й водночас образи. – Я ДУМАВ, ЦЕ ДОПОМОЖЕ ВАМ ЗАБУТИ МОЮ ПРИКРУ ПОМИЛКУ СТОСОВНО ЕДІТ БАНКЕР.

«Це я винен, – подумав Джейк. – Блейн, може, й машина, хай навіть із намірами вкоротити собі віку, але йому не подобається, коли з нього кепкують».

Він сів коло Сюзанни й собі обійняв її. Водоспад Гончих Псів досі гуркотів, але вже ніби десь віддалік.

– Що тут відбувається? – спитав Роланд. – Як ти заряджаєш свої акумулятори?

– СКОРО ПОБАЧИШ, СТРІЛЬЦЮ. ТИМ ЧАСОМ ЗАГАДАЙ МЕНІ ЗАГАДКУ.

– Гаразд, Блейне. Цю загадку Корт придумав сам і свого часу переміг завдяки їй багатьох супротивників.

– ЧЕКАЮ НЕ ДОЧЕКАЮСЯ ЇЇ ПОЧУТИ.

Роланд не квапився, мабуть, збираючись із думками. Він підвів погляд угору, туди, де раніше була стеля вагона, а тепер лишився зоряний розсип на чорному небі (стрілець вирізнув Ейтона та Лідію – Стару Зорю й Стару Матінку; сяючи одне навпроти одного, на своїх звичних місцях, вони давали йому відчуття якогось дивного спокою). І знову подивився на освітлений прямокутник, що правив ім за Блейнове обличчя.

– Ми дрібненькі істоти, в нас багато роботи. Одна з нас у банці, а друга – у сонці. Іншу бачиш ти у небі, а четверта – у амебі. Якщо п'яту ти знайдеш, то й у тебе буде теж. Що ми таке?

– А, О, Е, І, У, – відповів Блейн. – ГОЛОСНІ ВИСОКОЇ МОВИ. – Вагань жодних, ані на хвилю. Тільки той голос, знущальний, за два кроки від сміху, – голос жорстокого малого розбишаки, що дивиться, як по гарячій плиті ошаліло бігають випущені ним жучки. – ХОЧА ЦЯ ЗАГАДКА НЕ ВІД ТВОГО

ВЧИТЕЛЯ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ. Я ЗНАЮ ЇЇ ВІД ДЖОНАТАНА СВІФТА З ЛОНДОНА – МІСТА СВІТУ, ЗВІДКИ РОДОМ ТВОЇ ДРУЗІ.

– Дякую-сей, – сказав Роланд, і це «сей» прозвучало як зітхання. – Твоя відповідь правильна, Блейне, і я не маю сумнівів, що не помиляєшся ти також щодо походження загадки. Я давно підозрював, що Корт знав про інші світи. Мені здається, він навіть не раз балакав з манні, які жили тоді за межею міста.

– ДО БІСА МАННІ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ. СЕКТА ІДІОТІВ, ОСЬ ЧИМ ВОНИ ЗАВЖДИ БУЛИ. ДАВАЙ ЩЕ ЗАГАДКУ.

– Гарзд. Що...

– ЧЕКАЙ, ЧЕКАЙ. ЗАРАЗ САМЕ НАГРОМАДЖУЄТЬСЯ СИЛА ПРОМЕНЯ. НЕ ДИВІТЬСЯ НА ПСІВ ПРЯМО, МОЇ ЦІКАВІ НОВІ ДРУЗІ! ЗАТУЛІТЬ ОЧІ!

Джейк відвів погляд від кам'яних колосів, що стирчали з водоспаду, але не встиг завчасно підняти руку. І бічним зором побачив, що у позбавлених рис морд зненацька з'явилися очі – розпечені від люті сині очі. З них вирвалися зубчасті шпичаки блискавки і помчали в бік монопоїзда. А потім Джейк опинився на вкритій килимом підлозі баронського вагона, затуляючи очі долонями, чуючи вухом, у якому трохи дзвеніло, як вие Юк. Також він чув тріскотняву електричного струму, що бушував довкруг монопоїзда.

Коли Джейк знову розплющив очі, Водоспаду Гончих Псів уже не було видно.

Блейн зробив стіни вагона непрозорими. Але звук ще й досі долинав до вух Джейка – водоспад електрики, сила, що її якимось чином було видобуто з Променя й пропущено крізь очі кам'яних голів. Невідь-як, але Блейн заряджався саме цією силою. «Коли ми рушимо, – подумав Джейк, – він поїде на акумуляторах. І Лад уже напевно залишиться позаду. Назавжди».

– Блейне, – покликав Роланд. – Яким чином сила Променя зберігається в тому місці? Що змушує її вириватися з очей тих кам'яних храмових псів? Як ти її використовуєш?

Блейн мовчав.

– І хто їх вирізьбив? – докинув Едді питання від себе. – Великі Древні, га? Ні, не вони, правда ж? До них були інші люди. Чи... а взагалі то були люди?

Блейн не відповідав. І, можливо, це було добре. Джейк сумнівався, що йому хочеться дізнатися більше про Водоспад Гончих Псів і про те, що там відбувається за ними. Він уже побував у пільмі Роландового світу й бачив там досить для того, щоб переконатися: здебільшого там не трапляється нічого доброго і безпечного.

– Краще не питайте його, – долинув голос Маленького Блейна з-понад їхніх голів. – Так буде безпечніше.

– Дурних питань не треба, із нами він не грається, – процитував Едді. Його обличчя знову набуло того далекого замріяного вигляду, і коли Сюзанна покликала його на ім'я, він наче не почув.

3

Роланд сів навпроти Джейка і повільно провів правою рукою по щетині на правій щоці. Скидалося на те, що цей несвідомий жест він робив лише тоді, коли був стомлений чи його обсідали сумніви.

– Мій запас загадок майже вичерпано.

Джейк вражено поглянув на нього. Стрілець загадав комп'ютеру п'ятдесят із чимось загадок. Це справді багато для людини, яка виступає без підготовки, не порпаючись у закапелках пам'яті, думав хлопчик. Але якщо згадати, що у світі, де виріс Роланд, загадки мають таку велику вагу...

Схоже, стрілець прочитав ці думки на Джейковому обличчі, бо кутики його вуст торкнула легка посмішка, кисла, мов лимон, і він кивнув, наче хлопчик сказав це все вголос.

– Я теж цього не розумію. Якби ти спитав мене вчора чи позавчора, я б тобі відповів, що маю в коробочці, яку зберігаю в найдальшому закутку свого розуму, щонайменше тисячу загадок. Ба навіть дві тисячі. Але тепер...

Він підняв одне плече, знизуючи ним, похитав головою і знову потер щоку.

– Я їх навіть не забув. У мене таке відчуття, ніби їх узагалі ніколи не було в моїй пам'яті. Здається, зі мною відбувається те саме, що й з рештою світу.

– Ти змінюєшся не на краще разом зі світом, – у Сюзанніному погляді був такий жаль, що Роланд зміг підняти на неї очі лише за одну чи дві секунди, так, наче її співчуття його обпало. – Як і все в ньому.

– Боюся, що так, – він зиркнув на Джейка, міцно стуливши губи. – Ти будеш готовий продовжити гру, коли я тебе покличу?

– Так.

– Добре. І будь мужній. Це ще не кінець.

Слабке потріскування струму зовні стихло.

– Я ЗАРЯДИВ АКУМУЛЯТОРИ, ВСЕ ДОБРЕ, – оголосив Блейн.

– Яка радість, – сухо сказала Сюзанна.

– Ість! – підхопив Юк, точно скопіювавши Сюзаннин саркастичний тон.

– МЕНІ ТРЕБА ВИКОНАТИ ЧИМАЛО ФУНКЦІЙ ПЕРЕХОДУ НА ЖИВЛЕННЯ ВІД БАТАРЕЙ. ЦЕ ТРИВАЄ БЛИЗЬКО СОРОКА ХВИЛИН І ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗДЕВІЛЬШОГО АВТОМАТИЧНО. А ТИМ ЧАСОМ, ПОКИ ВИКОНУЄТЬСЯ ПЕРЕМИКАННЯ Й ОДНОЧАСНА ПЕРЕВІРКА СПРАВНОСТІ

КОМПОНЕНТІВ, ПРОДОВЖИМО НАШЕ ЗМАГАННЯ. Я ОТРИМУЮ ВІД НЬОГО НЕАБИЯКУ НАСОЛОДУ.

– Це те саме, що перехід з електричного струму на дизель, коли ідеш потягом до Бостона, – Едді говорив так, наче насправді він не з ними, а десь далеко. – У Гартфорді чи Нью-Гейвені, чи якійсь іншій дупі, де не захотіла б жити жодна людина при своєму розумі.

– Едді? – покликала Сюзанна. – Про що ти...

Торкнувши її за плече, Роланд похитав головою.

– НА ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА НЕ ЗВЕРТАЙТЕ УВАГИ, – сказав Блейн своїм всюдисущим «ну-до-чого-ж-це-все-смійно» голосом.

– Точно, – сказав Едді. – Забийте на Едді з Нью-Йорка.

– ВІН НЕ ЗНАЄ ДОБРИХ ЗАГАДОК. А ТИ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ, ЗНАЄШ ЇХ БАГАЦЬКО. ДАВАЙ ЩЕ.

І коли Роланд зробив те, що від нього вимагали, Джейк згадав свій Іспитовий Твір. «Блейн негідник, – написав він тоді. – Блейн негідник, ось у чому правда». Так, істинна правда.

Непохитна.

Минуло менше години, і Блейн Моно знову рушив.

4

Зачарована, Сюзанна з жахом спостерігала, як зелена крапка наближається до Дешервіла, проминає його і просувається фінальним відрізком до кінцевої. Судячи з руху крапки, на акумуляторах Блейн їхав повільніше, і світло у баронському вагоні, як здалося Сюзанні, трохи потьмяніло. Але на кінцевий результат це не надто впливало. Навіть якщо Блейн досягне кінця рейки в Топіці зі швидкістю шістсот миль замість восьмисот, його останні пасажирів все одно перетворяться на зубну пасту.

Роланд теж дедалі повільніше й повільніше видобував із пам'яті загадки. Повільно, але видобував, і здаватися не збирався. Втім, як завжди. Відколи він навчав її стріляти, Сюзанна прониклася до Роланда з Гілеаду якоюсь мимовільною любов'ю, почуттям, що складалося з захвату, страху і жалю. Вона думала, що ніколи не зможе його полюбити (а та частина її «я», котру звали Детта Волкер, узагалі все життя ненавидітиме його за те, що він грубо вхопив її за барки й витяг на світ Божий, не зважаючи на її нестямні крики), але, попри це, її любов була сильна. Врешті-решт, він урятує життя Едді Діну, порятував її коханого. Тільки за одне це вона має його любити. Але вона підозрювала, що любить його ще більше за те, що він ніколи, взагалі ніколи не складав лапок. Скидалося на те, що слова «здаватися» взагалі не було в його запасі, навіть у безнадійних ситуаціях... таких, як ця.

– Блейне, де можна знайти дороги без возів, ліси без дерев, міста без будинків?

– НА КАРТІ.

– Твоя правда, сей. У мене сто ніг, але я не можу стояти, довга шия, але без голови. Я заважаю служниці жити. Що я таке?

– МІТЛА, СТІЛЬЦЮ. В ІНШОМУ ВАРІАНТІ ЦЯ ЗАГАДКА ЗВУЧИТЬ ТАК: Я ПОМАГАЮ СЛУЖНИЦІ ЖИТИ. ТВІЙ МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ БІЛЬШЕ.

Цю репліку Роланд пустив повз вуха.

– Не побачити, не відчути, не понюхати, не почути. Лежить поза зірками й попід горами. Закінчує життя і вбиває сміх. Що це, Блейне?

– ТЕМРЯВА.

– Дякую-сей, правильно.

Скалічена права рука ковзнула по правій щоці – жестом стомленого роздратованого стариганя, – і шкряботіння, з яким мозолясті подушечки його пальців пройшлися щокою, змусило Сюзанну здригнутися. Джейк у цей час сидів на підлозі, по-турецькому підібгавши під себе ноги, і спостерігав за стрільцем.

– Без ніг, а ходить. День і ніч не спочиває, все працює й свят не має. Поки життя йому стане, працювати не перестане. Що це, Блейне?

– ГОДИННИК.

– От лайно, – прошепотів Джейк, стискаючи губи.

Сюзанні вистачило одного погляду на Едді, щоб відчути скороминущий напад роздратування. Здавалося, він геть утратив цікавість до того, що відбувалося, – кажучи його дивною говіркою 80-х, «видав із зони». Вона вже замірилася було штурхнути його ліктем у бік, трохи розворушити, а потім згадала, як Роланд хитав головою, і вирішила цього не робити. Хтозна, може, він і думав. Хоча з розім'ялого виразу на його обличчі ніхто б навіть не здогадався.

«Якщо ти справді мізкуєш, то краще поквася, серденько», – подумала вона. Крапка на карті досі перебувала ближче до Дешервіла, ніж до Топіки, але до середини відрізка їй залишалося якихось чверть години, не більше.

Але матч тривав: Роланд подавав питання, Блейн зі свистом їх відбивав, низько над сіткою і за межі поля.

Що будують замки, валить гори, когось осліплює, іншим помагає прозріти? ПІСОК.

Дякую-сей.

Що живе взимку, гине влітку і росте корінням догори? КРИЖАНА БУРУЛЬКА

Правду кажеш, Блейне.

Під ним ходять і по ньому ходять, а коли війна, підривають. МІСТ.

Дякую-сей.

Позірно нескінченний парад загадок рівними рядами марширував перед Сюзанною, аж поки вона не втратила відчуття притаманної їй грайливості й загадковості. «Цікаво, а в дні Роландової юності було так само?» – подумала вона. У дні Широкої і Повної Землі, коли вони з друзями (хоча, мабуть, не всі вони були його друзями, далеко не всі) змагалися за ярмаркового гусака? І навздогад вирішила, що відповідь на це питання, мабуть, ствердна. Перемагав найвитриваліший, той, хто хоч якось примудрявся тримати на плаву свої нещасні змучені мізки.

Але зараз найбільше дошкуляло те, як збіса швидко Блейн щоразу давав відповідь. Якою б важкою не здавалася їй загадка, Блейн миттю відбивав її на їхній бік ігрового поля. Коронний ка-удар Блейна.

– Блейне, що має очі, але не бачить?

– МОЖЛИВИХ ВІДПОВІДЕЙ ТРИ. УРАГАНИ, КАРТОПЛЯ І ПРИСТРАСНО ЗАКОХАНІЙ.

– Дякую-сей, Блейне, правду...

– СЛУХАЙ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ. СЛУХАЙ, КА-ТЕТЕ.

Роланд миттю замовк, примружившись і трохи підвівши голову.

– НЕВДОВЗІ ВИ ПОЧУЄТЕ, ЩО МОЇ ДВИГУНИ НАБИРАЮТЬ ОБЕРТІВ. ЗАРАЗ ДО ТОПІКИ ЗАЛИШАЄТЬСЯ РІВНО ШІСТДЕСЯТ ХВИЛИН. ТУТ...

– Якщо ми ідемо вже сім чи більше годин, тоді я виріс у сімейці Брейді, – сказав Джейк.

Сюзанна перелякано роззирнулася навколо, очікуючи нового терору чи невеликої помсти за Джейків сарказм, але Блейн тільки реготнув. І заговорив голосом Гемфрі Богарта.

– ТУТ ІНШИЙ ЧАС, ЗОЛОТКО. ТИ МУСИВ БИ ВЖЕ ТО ЗНАТИ. АЛЕ НЕ ПЕРЕЙМАЙСЯ. З ПЛИНОМ ЧАСУ ОСНОВОПОЛОЖНІ РЕЧІ ЛИШАЮТЬСЯ НЕЗМІННИМИ. ЧОГО В ЦЕ Я БРЕХАВ?

– Еге ж, – промимрив Джейк.

Від цього Блейнові стало ще смішніше, бо він знову розреготався – божевільним механічним сміхом, який нагадав Сюзанні про кімнати сміху в третьосортних парках атракціонів і на дешевих ярмарках. Коли лампочки запальовували в такт сміхові, вона заплющила очі й затулила вуха руками.

– Блейне, припини! Годі!

– ЗВИНЯЙТЕ, МАДАМА, – протягнув сором'язливий голос Джиммі Стюарта. – МЕНІ ТАК ЖАЛЬКО, ШО Я ВАМ УСІ ВУХА ПОЛАМАВ СВОЇМ СМІХОМ.

- На тобі, - сказав Джейк і показав карті маршруту середнього пальця.

Сюзанна чекала, що Едді розсміється - цього можна було сподіватися, адже вульгарність завжди його приваблювала, могла би пробурчати вона, але Едді й далі сидів, дивлячись собі на коліна: наморщене чоло, відсутній погляд, напівроззявлений рот. Він якось занадто скидається на сільського дурника, хіба він може заспокоїти, подумала Сюзанна і знову притлумила в собі бажання штурхнути його ліктем, щоб стерти з його обличчя цей недоумкуватий вираз. Довго вона стримуватися не зможе. Якщо їм судилося загинути на кінцевій зупинці Блейна, то вона хотіла, щоб в останню мить Едді обіймав її, дивився на неї й душею був поряд.

Але поки що краще його залишити таким, як є.

- ТУТ, - продовжив Блейн своїм нормальним голосом, - Я ЗБИРАЮСЯ ПОЧАТИ СВІЙ, ТАК ВИ МОВИТИ, СВІЙ ЗАЇЗД КАМІКАДЗЕ. МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ ТАК ЙОГО НАЗИВАТИ ПРО СЕБЕ. ВІД ЦЬОГО МОЇ АКУМУЛЯТОРИ ШВИДКО СЯДУТЬ, АЛЕ, ГАДАЮ, ВЖЕ ПІЗНО ДУМАТИ ПРО САМОЗБЕРЕЖЕННЯ, ЧИ НЕ ТАК? Я ВДАРЮСЯ В ТРАНСТАЛЕВІ СТОПКИ В КІНЦІ КОЛІЇ ЗІ ШВИДКІСТЮ ПОНАД ДЕВ'ЯТСОТ МИЛЬ ЗА ГОДИНУ - ЦЕ П'ЯТСОТ ТРИДЦЯТЬ КОЛІС. ПРОЩАВАЙ, АЛІГАТОРЕ, БУВАЙ, КРОКОДИЛЕ, НЕ ЗАБУВАЙ МЕНЕ, ПИШИ. Я КАЖУ ВАМ ЦЕ, БО МИ ГРАЄМО ЧЕСНО, МОЇ ЦІКАВІ НОВІ ДРУЗІ. ЯКЩО НАЙКРАЩІ ЗАГАДКИ ВИ ПРИВЕРЕГЛИ НАСАМКІНЕЦЬ, ТО САМЕ ЧАС ВИДОВУТИ ЇХ З РУКАВА.

У голосі Блейна звучала така жага - неприкрите бажання чути й розгадувати їхні найліпші загадки, поки вони ще не мертві, що Сюзанна відчула себе якоюсь старою і втомленою.

- Може статися так, що най-найкращі свої загадки я загадати не встигну, - недбало, наче побіжно сказав Роланд. - Неприємно буде, правда ж?

Вагання, коротке, але з відтінком сумніву, якого не було, коли комп'ютер розгадував Роландові загадки. Потім Блейн хихотнув. Хоч як Сюзанна ненавиділа цей божевільний сміх, але цинічна втома, яка в ньому прозвучала, наче морозом обпалила шкіру. Можливо, тому, що вона наближалася до нормальної.

- НЕПОГАНО, СТРІЛЬЦЮ. ВІДВАЖНА СПРОБА. АЛЕ ТИ НЕ ШАХЕРЕЗАДА, І В НАС НЕМА ТИСЯЧІ Й ОДНІЄЇ НОЧІ ДЛЯ БАЛАЧОК.

- Не розумію тебе. Я не знаю, хто така ця Шахерезада.

- ЦЕ НЕВАЖЛИВО. ЯКЩО ТИ СПРАВДІ ХОЧЕШ ЗНАТИ, ТЕБЕ ПРОСВІТИТЬ СЮЗАННА. МОЖЛИВО, НАВІТЬ ЕДДІ. СУТЬ У ТОМУ, РОЛАНДЕ, ЩО Я НЕ ПОВЕДУСЯ НА ОБІЦЯНКУ ДАТИ МЕНІ ЗАГАДКИ ПІЗНІШЕ. МИ ЗМАГАЄМОСЬ ЗА ГУСАКА. У ТОПІЦІ НА НАС ТАК ЧИ ІНАКШЕ ЧЕКАЄ ПРИЗ. ЦЕ ТОВІ ЗРОЗУМІЛО?

Знову скалічена рука пройшлася вгору по щоці Роланда, і знову Сюзанна почула звук, з яким терлися пальці об колючу щетину.

- Ми граємо всерйоз. Ніхто не відступається.

- ТОЧНО. НІХТО НЕ ВІДСТУПАЄТЬСЯ.

– Гаразд, Блейне, ми граємо всерйоз, і ніхто не відступається. Наступна загадка така.

– Я, ЯК ЗАВЖДИ, НАПЕРЕД ТІШУСЯ.

Роланд глянув на хлопчика.

– Приготуйся, Джейку, я вже майже видихався.

Джейк кивнув.

Слоутрансові двигуни монопоїзда під ними набирали обертів – той стук-стук-стукіт Сюзанна не так чула, як відчувала суглобами щелепи, заглибинами скронь, пульсуванням на зап'ястках.

«Ні, цього не буде, нам не врятуватися, якщо тільки в книжці Джейка не знайдеться загадки, яку Блейн буде неспроможний розкусити, – подумала вона. – Роландові його не здолати. Здається, він і сам це розуміє. Ще годину тому розумів».

– Блейне, я з'являюся один раз за хвилину, двічі за кожну мить, але жодного разу за сто тисяч років. Що я таке?

Тож змагання триватиме, зрозуміла Сюзанна. Роланд питає – Блейн відповідає, не вагаючись, наче всевидючий і всезнаючий бог, який щомиті стає дедалі страшнішим. Вона сиділа, міцно стиснувши холодні руки на колінах, і дивилася, як світляна крапка наближається до Топіки, місця, де закінчувалася залізнична колія і де стежка їхнього ка обривалася на галявині. Вона думала про Водоспад Гончих Псів, про те, як вони виступали з громовержної білої зливи під темним, всипаним зірками небом, думала про їхні очі.

Електричні сині очі.

Розділ III. Ярмарковий гусак

1

Едді Дін (котрий навіть не підозрював, що Роланд часом подумки називає його «наш ка-мей», тобто дурник ка) водночас чув усю цю розмову і не чув її, бачив усе і не бачив нічого. Єдине, що по-справжньому його вразило відтоді, як почалося змагання, – спалах вогню в кам'яних очах Псів. Він згадав Портал Ведмеда на Ведмежій Галявині, те, як він притулив вухо до дверей і почув віддалений сонний гамір машинерії.

Спостерігаючи, як запалюються очі Псів, слухаючи, як Блейн всмоктує струм у свої акумулятори, заряджаючись для останнього марш-кидка Серединним світом, Едді думав: «Не все німе в покоях руїн і коридорах смерті. Дещо з

того, що Великі Древні лишили по собі, ще працює. І це страшно, сказали б ви? Так. Саме так – страшно».

Подумавши так, Едді ще трохи побув із друзями тілом і думками, але потім знову повернувся до своїх роздумів. «Едді завтикав, – сказав би Генрі. – Не чіпайте його».

Його не полишала одна картинка: Джейк б'є кресалом об кремінь. Секунду-дві він дозволяв розуму її розглядати, а потім знову шукав щось інше. Бо не цей спогад був йому потрібен. То був просто спосіб підібратися ближче до потрібного, ще одні двері, як ті, на березі Західного моря, або ті, які він накреслив на землі у велемовному кружалі перед тим, як вони видобули Джейка... тільки тепер ці двері стояли у його свідомості. Те, що він шукав, ховалося за ними. Зараз він наче... гм... копирсався у замку.

Втикав, кажучи генрімовою.

Більшу частину свого життя брат присвятив тому, щоб принижувати Едді. Генрі боявся, заздрив і ревнував, зрештою збагнув Едді. Та якось настав день, коли Генрі буквально приголомшив його, сказавши дещо приемне. Навіть не просто приемне, а неймовірно приемне.

Вони тусувалися в завулку позаду кафешки Дальберга, хтось ів морозиво, «попсикли» й «худсі-рокетси», хтось палив «Кент» із пачки, яку Джиммі Поліно (його обзивали Джиммі Поліо, бо той клишоногий таки був хворий на поліомієліт) витяг із комода своєї матері. Генрі, як можна було здогадатися, був серед тих, хто палив.

У банді, до якої належав Генрі (а також Едді як менший брат), був свій особливий спосіб називати речі, своє аргю їхнього жалюгідного маленького ка-тету. У банді Генрі нікого не били – їх відправляли додому з довбаною тріщиною. Дівчину ніхто не спокушав – це називалося «трахати давалку до крику». Ніхто не казав, що він обдовбаний – попав під бомби, не інакше. А з іншою бандою не билися, а хрінячилися.

Того дня говорили про те, з ким би вони хотіли бути, якби довелося хрінячитися. Джиммі Поліо (він мав право говорити першим, бо ж приніс цигарки, які Генрі з корешами називали траханими раковими паличками) вибрав Шкіпера Бренігена, бо Шкіпер, сказав він, нікого не боявся. Якось, сказав Джиммі, Шкіпер похрінячився з одним вчителем – у п'ятницю на танцях – і ледь не вибив з нього все лайно. Щоб ви знали, відправив СРАНОГО НАСТАВНИКА додому з довбаною тріщиною, хай вам буде це відомо. Отакий був у нього кореш Шкіпер Бреніген.

З урочистим виразом пик всі слухали, киваючи й лижучи «рокетси», смокчучи «попсикли» чи смалячи «кенти». Всі знали, що Шкіпер Бреніген – останній боягуз, та й Джиммі від нього не відставав, але вголос ніхто цього не сказав. Тільки не це. Якби вони не вдавали, що вірять у відверту брехню Джиммі Поліо, то ніхто б не повірив у їхні побрехеньки.

Томмі Фредерікс віддав голос за Джона Пареллі. Джорджі Прат – за Чабу Драбніка, якого прозвали Схибнутим Довбаним Угорцем. Френк Дуганеллі номінував Ларрі Маккейна, хоч Ларрі й сидів тоді у в'язниці для неповнолітніх; Ларрі – рульний чувак, сказав Френк.

Настала черга Генрі Діна. Він, як годиться, театральнo витримав паузу, а потім обійняв свого здивованого молодшого брата за плечі. «Едді. Мій малий брателло. Він реально мужик».

Всі хлопці вражено повитріщалися на нього – всі, включаючи Едді. Щелепа в нього відвисла аж до пряжки на поясі. А тоді Джиммі Поліо сказав: «Та ну, Генрі. Не клей дурня. Це серйозне питання. Хто б прикривав твою дупу, якби сталася якась дурня? Кого б ти хотів бачити коло себе?»

«А я серйозний», – відказав Генрі.

«Чому Едді? – спитав Джордж Претт, наче прочитавши думку, що бродила в голові в Едді. – Та він же з паперового кулька ні в жисть не виборсається! З мокрого. То чому, в біса?»

Генрі ще трохи помовчав – Едді був певний, що мовчить він не тому, що не знає відповіді, просто Генрі думав, як це висловити. А потім відповів: «Бо Едді самого чорта намовить стрибнути у пекельний казан. Він це може».

Знову повернувся образ Джейка, один спогад напливав на інший. Джейк шкрябає кресалом об кремінь, іскри летять на хмиз багаття й згасають, не встигаючи долетіти й розпалити вогонь.

Він самого чорта намовить стрибнути в пекельний казан.

«Піднеси кремінь ближче», – сказав Роланд, і з'явився третій спогад, про Роланда і двері, які вони знайшли в кінці пляжу, Роланда, що палав у гарячці, стояв за два кроки від смерті, трусився, як осика, кашляв, не відривав від Едді погляду своїх синіх снайперських очей, Роланда, який казав: «Підійди трохи ближче, Едді... трохи ближче, заради твого батька!»

«Він хотів мене вхопити», – подумав Едді. Слабо й невиразно, наче крізь ті чарівні двері з якогось іншого світу, до нього долинав голос Блейна: він розповідав, що почався ендшпіль, і якщо вони притримали свої найкращі загадки на потім, то зараз саме час їх видати. У них лишилася година.

Година! Одна година!

Його свідомість спробувала на цьому зосередитися, але Едді заборонив їй. Щось відбувалося в нього всередині (принаймні, він благав Бога, щоб це було так), якась відчайдушна гра в асоціації, і зараз він не міг дозволити собі все перепаскудити через граничні терміни, наслідки та іншу дурню; якби він це зробив, то втратив би навіть той примарний шанс, який мав. Певним чином це нагадувало проступання обрисів у шматі дерева, обрисів, за якими можна різьбити – лук, рогатку, можливо, ключ, що відчиняє якісь незбагненні двері. Втім, дивитися надто довго не можна було. Принаймні на початку. Щоб не втратити все. Це було все одно, що різьбити в себе за спиною.

Він відчував, як під ногами нарощують оберти Блейнові двигуни. А внутрішнім зором бачив, як кремінь вдарає об кресало, і внутрішнім слухом чув, як Роланд наказує Джейкові піднести кремінь ближче. І не бий по ньому кресалом, Джейку, а шкрябай.

Чому я тут? Чому я весь час подумки повертаюся до цього місця, якщо не воно мені потрібне?

Бо тут я в безпеці й разом з тим найближче до зони болю. Не надто сильного болю, середнього, але він змушує мене згадати Генрі. Про те, як він мене принижував.

Генрі ж сказав, що ти самого чорта переконаєш стрибнути в пекельний казан.

Так. Я завжди його за це любив. Це було чудово.

І зараз Едді побачив, як Роланд бере Джейка за руки (в одній кремін'ї, у другій кресало) і підносить ближче до хмизу. Джейк нервувалася. Едді це бачив, а Роланд і поготів. І тоді, щоб хлопчику стало легше, щоб він трохи забув про велику відповідальність розпалювання вогню, Роланд...

Він загадав малому загадку.

Едді Дін дмухнув у замкову шпарину своєї пам'яті. І цього разу тумblers повернулися.

2

Зелена крапка вже наближалася до Топіки, і вперше за весь час Джейк відчув вібрацію... наче колія під ними була настільки порушувана, що Блейнові компенсатори не могли впоратися з цією проблемою. А разом з вібрацією прийшло відчуття швидкості. Стіни й стеля баронського вагона досі лишалися непрозорими, але Джейкові навіть не треба було бачити, як мигтять у вікнах довколишній краєвид. Він і без того чудово все уявляв. Блейн розігнався до краю і мчав спустошеною землею, а за ним тягнувся шлейф останнього звукового удару. Невдовзі вони прибудуть до того місця, де закінчується Серединний світ. А ще Джейк легко зміг уявити трансталеві стовпи в кінці моноколії. Вони точно розфарбовані діагональними смугами чорного й жовтого кольорів. Він не міг сказати, звідки йому це відомо, але знав напевно.

– ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ ХВИЛИН, – люб'язно повідомив Блейн. – ВИПРОБУЄШ МЕНЕ ЩЕ РАЗ, СТІЛЬЦЮ?

– Навряд чи, Блейне, – у Роланда був стомлений голос. – Ти мене переміг. Джейку?

Джейк звівся на ноги й став обличчям до карти маршруту. Кожен удар серця в грудях здавався уповільненим, але дуже лунким, кожна пульсація – наче удар кулаком об шкіру барабана. Як зіщулювався в нього під ногами й стривожено зазирає йому в лице.

– Агов, Блейне, – Джейк облизнув губи.

– АГОВ, ДЖЕЙКУ З НЬЮ-ЙОРКА, – улесливий голос старого педофіла, який час від часу заводиться діток у куші. – ХОЧЕШ ВИПРОБУВАТИ МЕНЕ ЗАГАДКАМИ ЗІ СВОЄЇ КНИЖКИ? ТЕРМІН НАШОГО ПЕРЕБУВАННЯ РАЗОМ ДОБІГАЄ КІНЦЯ.

– Так, – сказав Джейк. – Я загадуватиму тобі ці загадки. Дай мені правдиву відповідь на кожну, Блейне. Свое розуміння правди.

– ГАРНО СКАЗАВ, ДЖЕЙКУ З НЬЮ-ЙОРКА. Я ЗРОБЛЮ ТАК, ЯК ТИ ПРОСИШ.

Джейк розгорнув книжку в тому місці, яке заклав пальцем. Десять загадок. Одинадцять, якщо враховувати загадку про Самсона, яку він притримав наостанок. Якщо Блейн їх усі розгадає (а Джейк не сумнівався, що так воно й буде), то Джейк сяде коло Роланда, візьме Юка на коліна й чекатиме кінця. Адже, зрештою, цей світ не єдиний, існують інші.

– Слухай, Блейне: в темному тунелі лежить залізний звір. Нападає він лише тоді, коли його звести. Що це?

– КУЛЯ, – без роздумів.

– По живому пройди, воно навіть не буркне. Ступай по мертвому, і воно зарепете. Що це?

– ОПАЛЕ ЛИСТЯ, – жодних вагань. У душі Джейк знав, що битву програно. Але чому тоді він почував такий відчай, таку гіркоту, такий гнів?

Бо Блейн негідник, ось чому. Він справді ВЕЛИКИЙ козел, і я би хотів зацідити йому в пику, хоч один-однісінький раз. Здається, цього мені хочеться навіть більше, ніж зупинити його.

Джейк перегорнув сторінку. До вирваного розділу «Загадок і головоломок» залишалося зовсім трішки, пальцем він уже відчував зубчастий виступ там, де були колись сторінки. Дуже близько до кінця книжки. Він подумав про Аарона Діпно з «Мангетенського ресторану "Пожива для розуму"», Аарона Діпно, який запрошував заходити, коли заманеться, зіграти партію-дві в шахи, і так, до речі, старий жирдяй готував смачнючу каву. Могутня, як смерть, хвиля туги за домом накрила його з головою. За один-єдиний погляд на Нью-Йорк він готовий був продати душу. Трясця, та він би продав її за один ковток повітря із Сорок четвертої вулиці в годину пік.

Відігнавши од себе непрохані думки, він перейшов до наступної загадки.

– Я смарагди й діаманти, які розсипає місяць. Але невдовзі мене знаходить і збирає сонце. Що я таке?

– РОСА.

Так само безжально. Так само, не вагаючись.

Зелена крапка вже була близько від Топіки: долала останній відрізок відстані на карті. Джейк видавав загадки одну за одною, й на кожну з них Блейн відповідав. Перегорнувши останню сторінку, хлопчик побачив у рамочці примітку від автора чи редактора, чи як там називали тих, хто складав подібні книжки: «Сподіваємося, ви отримали втіху від унікального поєднання уяви й логіки, яке називається ЗАГАДКАМИ!»

«Я – ні, – подумав Джейк. – Ніякої втіхи я не отримав, бодай ви луснули». Втім, поглянувши на питання понад рамкою з повідомленням, він відчув, що в

душі слабо зажевірла надія. І подумав, що бодай у цьому випадку вони справді притримали найсмачніше наостанок.

Зелена крапка на карті маршруту вже блимала неподалік від Топіки, на віддалі товщини пальця.

– Швидше, Джейку, – пробурмотіла Сюзанна.

– Блейне?

– ТАК, ДЖЕЙКУ З НЬЮ-ЙОРКА.

– Без крил, а літаю. Без очей, а бачу. Без рук, а долаю гори. Лютіша за будь-якого звіра, сильніша за будь-якого ворога. Я підступна, безжальна, висока. Зрештою, це я правлю світом. Що я таке?

Стрілець підвів погляд, сині очі зблиснули. Сюзанна поволі повертала сповнене надії обличчя від Джейка до карти маршруту. Але Блейн, як завжди, не забарився з відповіддю:

– ЧОЛОВІЧА Й ЖІНОЧА УЯВА.

Джейк хотів було посперечатися, але подумав, що не варто гаяти час. Правильна відповідь здавалася майже очевидною.

– Дякую-сей, Блейне, правильно.

– І ЯРМАРКОВИЙ ГУСАК, ЯК Я РОЗУМІЮ, ВЖЕ МАЙЖЕ МІЙ. ДО КІНЦЕВОЇ ЗУПИНКИ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН П'ЯТДЕСЯТ СЕКУНД. ТИ МАЄШ ЩЕ ЩОСЬ ДОДАТИ, ДЖЕЙКУ З НЬЮ-ЙОРКА? ВІЗУАЛЬНІ ДАТЧИКИ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО ТИ ДІЙШОВ ДО КІНЦЯ СВОЄЇ КНИЖКИ, ЯКА, МУШУ ЗАЗНАЧИТИ, ВИЯВИЛАСЯ НЕ ТАКОЮ ЦІКАВОЮ, ЯК Я СПОДІВАВСЯ.

– Критикувати легко, – майже пошепки сказала Сюзанна, витираючи з кутика ока сльозу. Не дивлячись на неї, стрілець узяв її за руку, і вона відповіла міцним потиском.

– Так, Блейне, у мене є ще одна загадка, – сказав Джейк.

– ЧУДЕСНО.

– З ідячого вийшло істивне, а з сильного вийшло солодке.

– ЦЯ ЗАГАДКА ПОХОДИТЬ ЗІ СВЯЩЕННОЇ КНИГИ, ЯКА НАЗИВАЄТЬСЯ «БІВЛІЄЮ СТАРОГО ЗАВІТУ КОРОЛЯ ДЖЕЙМСА». – Блейн вочевидь розважався, і Джейк відчув, як згасає останній промінець його надії. Хотілося плакати, не так від страху, як від розчарування. – ЇЇ ВИГАДАВ САМСОН СИЛЬНИЙ. ІДЯЧЕ – ЦЕ ЛЕВ, СОЛОДКЕ – ЦЕ МЕД, ЯКИЙ ЗРОБИЛИ БДЖОЛИ, ЩО ВГНІЗДИЛИСЯ В ЧЕРЕПІ ЛЕВА. ДАЛІ БУДЕ? У ТЕБЕ ЩЕ ЛИШАЄТЬСЯ ПОНАД ВІСІМНАДЦЯТЬ ХВИЛИН, ДЖЕЙКУ.

Джейк похитав головою. Він впустив «Загадки й головоломки» на підлогу й кволо всміхнувся з того, як Юк спритно підхопив книжку зубами й витягнув довгу шию, пропонуючи йому загадки. – Я вже всі прочитав. Все.

– ЧОРТ, МАЛИЙ, ОЦЕ ТАК ПРИКРІСТЬ, – тягуче наслідування Джона Вейна за тих обставин, у яких вони зараз опинилися, здалося Джейкові майже нестерпним. – СКИДАЄТЬСЯ НА ТЕ, ЩО Я ВИГРАВ ГУСАКА. БІЛЬШЕ НІХТО НЕ ХОЧЕ СКАЗАТИ ЗАГАДКУ? А ТИ, ШАЛАПУТЕ ЮК З СЕРЕДИННОГО СВІТУ? ТИ ЗНАЄШ ЯКІСЬ ЗАГАДКИ, МІЙ ПУХНАСТИЙ ДРУЖЕ?

– Юк! – глухо відповів пухнастик-шалапут крізь зуби, тримаючи книжку. Не перестаючи всміхатися, Джейк забрав її в нього і сів поряд із Роландом, а той обійняв його за плечі.

– СЮЗАННА З НЬЮ-ЙОРКА?

Не підводячи очей, вона похитала головою. Перевернула Роландову руку долонею догори й обережно водила по зашкарублених обрубках там, де були колись два його пальці.

– РОЛАНДЕ, СИНУ СТІВЕНА? ТИ НЕ ЗГАДАВ ЩЕ ЯКИХОСЬ ЗАГАДОК З ЯРМАРКОВИХ СВЯТ У ГІЛЕАДІ?

Роланд теж похитав головою... і раптом Джейк побачив, як Едді Дін підводить голову. На обличчі Едді грала особлива усмішка, в очах з'явився особливий блиск. І Джейк зрозумів, що не все ще втрачено. Зненацька в його душі розквітло сподівання, червоногаряче й напрочуд живе. Таке, як... як троянда. Троянда в розпал літа.

– Блейне? – тихо покликав Едді. Його голос здався Джейкові якимось придушеним.

– ТАК, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА. – Презирство в голосі не сплутаєш ні з чим.

– Я маю кілька загадок. Щоб час до Топіки швидше промайнув.

Ні, збагнув Джейк, – Едді не задихався, коли говорив. Він стримував сміх.

– КАЖИ, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА.

3

Сидячи й слухаючи, як Джейк дочитує останні загадки, Едді міркував над історією про ярмаркового гусака, що її розповів Роланд. Чари асоціативного мислення проклали йому місток від пункту А до пункту Б – від гусака до Генрі. Або, образно висловлюючись мовою дзен, через Транспташині авіалінії: від гусака до індички. Якось вони з Генрі вгрузли в дискусію про те, як можна зіскочити з героїну. Генрі стверджував, що різка відмова й пов'язаний з нею вбивчий відхідняк (іхньою мовою це називалося «стати холодною індичкою») – не єдина можливість. Була ще така штука, сказав він, як стати прохолодною індичкою. Едді спитав Генрі, як назвати того, хто сидить на голці і щойно вколов собі передоз. І Генрі, навіть оком не змигнувши, відповів: «Це спечена індичка». Ото вони реготали... але тепер, через увесь цей довгий і дивний час, здавалося, що жартував тоді Генрі Дін з молодшого брата, не кажучи вже про нових друзів молодшого. Скидалося на те, що всі вони стануть спеченими індичками завчасу.

Якщо ти не перестанеш втикати.

Так.

То зроби це, Едді. Знову голос Генрі, цього старого постійного мешканця його голови, але тепер тверезий і розважливий. Генрі говорив як його друг, а не ворог, наче старі конфлікти нарешті залагоджено, а старі сокири закопано. Зроби це – змусь чорта стрибнути в пекельний вогонь. Мабуть, буде трохи боляче, але ти ще й не так забивався. Чорт, та я сам тебе дуже кривдив, і ти вижив. Нормально так вижив. І ти знаєш, куди дивитися.

Авжеж. Поки точилася розмова біля вогнища, Джейк врешті-решт зміг запалити хмиз. Роланд загадав малому загадку, щоб той розпружився, Джейк викресав іскру в хмиз, а потім вони разом посідали довкруг багаття й балакали. Балакали й гралися в загадки.

Едді згадав ще дещо. Поки вони мчали на південний схід уздовж шляху променя, Блейн відповів на сотні загадок, і всі вважали, буцімто кожну з них він розгадував без крихти вагання. Едді теж гадав так само... але тепер, прокручуючи в голові все змагання, він збагнув одну цікаву річ: Блейн-таки сумнівався.

Одного разу.

Він теж облажався. Як Роланд.

Хоч Едді дратував його доволі часто, але справжній гнів стрілець виявив лише раз: невдовзі по всій тій справі з вирізьблюванням ключа, коли Едді мало не задихнувся. Роланд спробував приховати всю міру свого гніву, замаскувавши його під звичайнісіньке роздратування, та Едді знав, що під ним криється. Він надто довго прожив з Генрі Діном і досі негативні емоції відчував шкірою. Тоді йому теж було боляче – не через Роландів гнів, а через презирство, яке вихлюпувалося зі стрільця замість гніву. Зневага завжди була мало не найулюбленішою зброею Генрі.

«Чому мертве немовля перейшло дорогу? – спитав тоді Едді. – Бо його прикріпили до курки!»

Пізніше, коли Едді намагався захистити свою загадку, твердячи, що це несмак, але ж не безглуздий, Роланд відповів (і відповідь на диво звучала так, наче його вустами промовляв Блейн): «Мені байдуже до смаку. Ця загадка безглузда, і її не розгадаєш. Тому вона дурна. Хороша загадка такою не буває».

Але коли Джейк уже закінчував читати загадки, Едді збагнув одну чудову річ, яка сповнила його відчуттям свободи: слово «хороший» надто замилує очі. Так завжди було і так буде. Навіть якщо чоловік, який ним послуговується, старий, як пень, і стріляє, як Баффало Білл, це слово надто замилує йому очі. Роланд сам колись зізнався, що ніколи не був надто вправний у розгадуванні загадок. Його вчитель стверджував, буцімто Роланд надто глибоко замислюється. А батько, навпаки, вважав, що це через відсутність уяви. Хай там якою була причина, Роланд з Гілеаду ніколи не вигравав ярмаркових змагань. Він пережив усіх своїх сучасників, і це, поза сумнівом, теж свого роду виграш, але призового гусака додому так жодного

разу й не приніс. Я завжди вмів діставати револьвер швидше за своїх товаришів, але з небуденним мисленням не товаришував ніколи.

Едді згадав, як він намагався втовкмачити стрільцеві, що жарти – це теж загадки, тільки їхнє призначення – допомогти розвинути в собі талант, який часто залишається непоміченим, але Роланд на нього не зважав. Людина, котра не розрізняє кольорів, либонь, не слухатиме, як хтось описує веселку, подумав Едді.

А ще він подумав, що у Блейна теж проблеми з мисленням в обхід.

Він розчув, як Блейн питає в усіх (навіть у Юка), чи знають вони ще загадки. Чув знущальні нотки в Блейновому голосі, дуже добре їх вирізняв. Авжеж, чув. Бо він повертався. Виходив зі своєї протрації, зі свого знаменитого «втикання». Повертався, щоб перевірити, чи зможе він переконати чорта стрибнути в пекельне полум'я. Цього разу револьвер ім не помічник, але, зрештою, може, це й непогано. Непогано, бо...

Бо я стріляю розумом. Розумом. Боже, поможи мені пристрелити цей набундючений калькулятор своїм розумом. Поможі мені застрелити його з-за рогу.

– Блейне, – покликав він, а коли комп'ютер відгукнувся, заявив: – Я маю кілька загадок. – І, промовляючи це, збагнув прекрасну річ: він бореться зі сміхом, що рветься назовні.

4

– КАЖИ, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА.

Не було часу попереджати інших, щоб пильнували, оскільки може трапитися будь-що. Але, судячи з виразів їхніх облич, такої потреби не було. Тож Едді забув про них і повністю зосередився на Блейні.

– Що це таке – на чотирьох колесах і смердить?

– МІСЬКА СМІТТЄЗБИРАЛЬНА МАШИНА, Я ВЖЕ ЦЕ КАЗАВ. – Несхвалення... і неприязнь? Ага, мабуть – мало не сочаться з цього голосу. – ТИ ДУРНИЙ ЧИ НЕУВАЖНИЙ, ТОМУ НЕ ПАМ'ЯТАЄШ? ЦЕ БУЛА ПЕРША ЗАГАДКА, ЯКУ ВИ МЕНІ ЗАГАДАЛИ.

«Так, – подумав Едді. – Але тут ми щось прогавили, бо застрягли на тому, як би вивести тебе з ладу якоюсь карколомною загадкою з Роландового минулого чи книжки Джейка. Прогавили момент, коли могли тут-таки й закінчити змагання».

– І вона тобі не сподобалась, правда, Блейне?

– ВОНА ЗДАЛАСЯ МЕНІ ВКРАЙ ДУРНОЮ, – погодився Блейн. – МОЖЛИВО, ТОМУ ТИ ЗАГАДАВ МЕНІ ЇЇ ВДРУГЕ. ПОДІВНЕ ПРИТЯГУЄТЬСЯ ДО ПОДІВНОГО, ЧИ НЕ ТАК, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА?

Усмішка осяяла обличчя Едді, він показав пальцем на карту маршруту.

– Камінь і палиця трощать кості, а ущипливі слова мене не ранять. Або ж, як колись казали в нашому районі: «Можеш скільки завгодно обзивати мене собакою, але у мене завжди стоїть, щоб відтрахати твою матір».

– Швидше! – прошепотів йому Джейк. – Якщо можеш чимось зарадити, зроби це!

– Дурні питання йому не подобаються, – сказав Едді. – Дурні ігри також. А ми ж це знали. Знали з «Чарлі Чух-Чуха». А ти можеш трохи подуріти? Чорт, відповіді треба було шукати в тій книжці, а не в «Загадках і головоломках», але ми так і не дотумкали.

Едді покопирсався у пам'яті в пошуках другої загадки з Джейкового Іспитового Твору, згадав і кинув її Блейнові:

– Коли двері перестають бути дверима?

І знову, вперше, відколи Сюзанна спитала Блейна, що має чотири колеса й смердить, пролунало те дивне клацання, наче хтось цокнув язиком. Пауза була коротша, ніж тоді, коли Сюзанна прочитала свою першу загадку, але вона була – Едді її почув.

– КОЛИ ЇХ РОЗЧИНЯЮТЬ, ЗВІСНО. – Блейн говорив строгим і невдоволеним голосом. – ДО ЗІТКНЕННЯ ЛИШАЄТЬСЯ ТРИНАДЦЯТЬ ХВИЛИН І П'ЯТЬ СЕКУНД, ЕДДІ З НЬЮ-ЙОРКА. ХОЧЕШ ПОМЕРТИ З ТАКИМИ ДУРНИМИ ЗАГАДКАМИ НА ВУСТАХ?

Едді різко випростався на сидінні, не відриваючи погляду від карти маршруту, і хоча спиною стікали теплі цівки поту, його усмішка стала ще ширшою.

– Годі тобі скиглити. Хочеш скористатися правом розмазати нас по краєвиду? Тоді тобі доведеться змиритися з загадками, які не зовсім пасують до твоїх понять про логіку.

– НЕ СМІЙ РОЗМОВЛЯТИ ЗІ МНОЮ ТАКИМ ТОНОМ.

– Ой, боюся. Що, вб'єш мене? Не сміши. Просто пограйся зі мною. Ти ж погодився на гру. Тож грай.

На карті маршруту зблиснуло бліде рожеве світло.

– Ти можеш його розлютити, – зарюмсав Маленький Блейн. – Ой, лишенько, він уже такий лютий!

– Зникни, плаксію, – доброзичливо порадив Едді і, коли рожеве світіння згасло, знову відкривши зелену крапку, яка вже майже порівнялася з Топікою, сказав: – Ось тобі загадка, Блейне: А і Б сиділи на мосту через річку Сенд. А і Б впали. Що лишилося на мосту?

– ЦЯ ЗАГАДКА НЕ ГІДНА НАШОГО ЗМАГАННЯ. Я НЕ ВІДПОВІДАТИМУ. – На останньому слові голос Блейна опустився до нижнього регістру, зазвучавши хрипко, наче ламкий голос чотирнадцятирічного підлітка.

Очі Роланда тепер не просто блищали – вони палали.

- Що кажеш, Блейне? Я правильно тебе зрозумів - ти визнаєш свою поразку?

- НІ! АВЖЕЖ, НІ! АЛЕ...

- Тоді відповідай, якщо можеш. Розгадай загадку.

- ЦЕ НЕ ЗАГАДКА! - мало не пробежав Блейн. - ЦЕ ЖАРТ, ТУПИЙ ЖАРТ ДЛЯ МАЛИХ ДІТЕЙ, З ТИХ, З ЯКИХ ВОНИ РЕГОЧУТЬ У ДВОРІ!

- Відповідай, або я оголошу, що змагання завершено і наш ка-тет переміг, - заявив Роланд. Він говорив тим сухо-впевненим і владним тоном, що його Едді вперше почув від стрільця в Річковому Перехресті. - Ти маєш відповідати, бо скаржишся на дурість, а не на порушення правил, які ми прийняли за обопільною згодою.

Знову клацання, тільки цього разу набагато гучніше - таке гучне, що Едді аж скривився, а Юк притис вуха до голови. Слідом за ним настала пауза, найдовша з усіх, що були досі. Тривала вона щонайменше три секунди. А потім:

- НА ТРУБІ ЛИШИЛОСЯ І, - похмуро виголосив Блейн. - ЗНОВУ ФОНЕТИЧНИЙ ЗБІГ. САМ ФАКТ ВІДПОВІДІ НА ТАКУ НЕГІДНУ ЗАГАДКУ ЗМУШУЄ МЕНЕ ВІДЧУВАТИ ОГИДУ.

Едді підняв руку і потер вказівним пальцем об великий.

- ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ, НЕРОЗУМНЕ СТВОРІННЯ?

- Це найкрихітніша у світі скрипочка грає пісню «Мое серце перекачує заради тебе пурпурову сечу», - відповів Едді.

Не втримавшись, Джейк розреготався.

- Та не зважай на дешевий нью-йоркський гумор, повернімося до змагання. Навіщо поліцаї носять пояси?

Світло в баронському вагоні заблимало. Зі стінами теж почало відбуватися щось дивне: вони то блякли й прозорішали, стрімко втрачаючи колір, то знову ставали непрозорими. Едді споглядав це явище лише бічним зором, та й то йому трохи запаморочилося в голові.

- Блейне? Відповідай.

- Відповідай, - підтримав Роланд. - Відповідай, або я проголошу кінець змагання й вимагатиму дотримання обіцянки.

Щось торкнулося ліктя Едді. Глянувши вниз, він побачив, що це Сюзаннина гарна рука. Узяв її, стис і всміхнувся жінці. Він сподівався, що усмішка вийшла трохи впевненішою, ніж насправді почувався її господар. Вони виграють змагання (він майже в цьому не сумнівався), але жодного уявлення про те, як поведеться Блейн, він не мав.

- ЩОБ... ЩОБ ШТАНИ НЕ СПАДАЛИ? - зміцнілим голосом Блейн повторив питання як твердження. - ЩОБ ШТАНИ НЕ СПАДАЛИ. ЦЯ ЗАГАДКА ГРУНТУЄТЬСЯ НА ПЕРЕВІЛЬШЕНІЙ ПРОСТОТІ...

– Точно. Добре впорався, Блейне, але не намагайся згаяти час – цей номер не пройде. Далі...

– Я НАПОЛЯГАЮ НА ТОМУ, ЩОБ ТИ ПЕРЕСТАВ СТАВИТИ МЕНІ ЦІ ДУРНІ...

– Тоді зупини поїзд. Якщо ти такий знервований, то зупинися тут, і я перестану.

– НІ.

– Гаразд. Тоді продовжимо. Що це таке – ірландське, але завжди стоїть на задньому дворі, навіть під дощем?

Знову клацання, та цього разу таке гучне, що Едді здалося, наче в його барабанну перетинку встромили затуплений шпичак. Пауза затяглася на п'ять секунд. Зелена крапка на карті була так близько до Топіки, що кожен її спалах осявав слово неоновим світлом. А потім:

– ПЕДДІ О'МЕБЛІ.

Відповідь на цю кумедну загадку Едді вперше почув у завулку за «Далі» або десь у подібній місцині для збіговиськ. Але Блейнові відповідь далася з великим скрипом. Неабияких зусиль йому довелося докласти, щоб простежити своїм негнучким розумом правильний шлях до її розгадки. Лампи в баронському вагоні палахкотіли ще дикіше, ніж перед тим, Едді чув, що зі стін лине тихе бурмотіння – такий звук видає стереопідсилювач перед тим, як здохнути.

На карті маршруту заблимало слабе рожеве світло.

– Годі! – вигукнув Маленький Блейн тремким, наче в персонажа зі старого мультика «Ворнер Бразерс», голосом. – Припиніть, ви його вбиваєте!

«А ти як гадаєш, розумнику, що він витворює з нами?» – подумав Едді.

Хотів було вистрелити в Блейна тією загадкою, котру Джейк розповів того вечора, коли вони сиділи довкола багаття, – що це таке, зелене, важить сотню тонн і живе на дні океана? Мобі Шмаркля! – але передумав. Ця загадка була заслабкою, щоб ще більше застопорити логічні зв'язки комп'ютера... а Едді відчував, що йому це до снаги. До того ж, щоб по-королівському (й навіки) відтрахати Блейнові мізки, не треба бути розумнішим за третьокласника, в якого є колекція карток зі смішними жартами про какашки і шмарклі. Бо хай там скільки емоцій забезпечували йому модні двополярні плати, він усе одно лишався неживою істотою – комп'ютером. Ще навіть як слід не занурившись у цю зону сутінків для загадкаря, куди повів його Едді, Блейн уже зазнав першого удару для свого інтелекту.

– Чому люди ходять до туалету, Блейне?

– ТОМУ ЩО... ТОМУ ЩО... НАЙ ТЕБЕ БОГИ ПРОКЛЯНУТЬ, ТОМУ ЩО...

У них під ногами щось тихо заскавуліло, звук посилювався, і зненацька баронський вагон різко перехнябився справа наліво. Сюзанна пронизливо закричала, Джейк упав їй на коліна. Їх обох вчасно підхопив стрілець.

– БО ТУАЛЕТ НЕ ПРИХОДИТЬ ДО НИХ, ПРОКЛЯТТЯ! ДЕВ'ЯТЬ ХВИЛИН П'ЯТДЕСЯТ СЕКУНД!

– Здавайся, Блейне, – порадив Едді. – Здавайся, поки я остаточно не висадив тобі мізки в повітря. А це станеться, якщо ти не складеш зброю. Нам обом це відомо.

– НІ!

– Я знаю мільйон таких приколів. Я їх усе життя чув. Вони поприлипали до моїх мізків, як мухи до пастки. Для декого це спосіб життя. То що скажеш? Здаєшся?

– НІ! ДЕВ'ЯТЬ ХВИЛИН ТРИДЦЯТЬ СЕКУНД!

– О'кей, Блейне. Сам напросився. Ось мій мегахіт. Чому мертве немовля перейшло дорогу?

Монопоїзд знову страхітливо гойднувся. Едді не розумів, як він після такого взагалі тримається на рейці. Скрегіт з-під підлоги дедалі гучнішав, стіни, підлога й стеля вагона почали шалено мигтіти – від непрозорості до прозорості та навпаки. Щойно пасажери були у вагоні, а наступної миті вже опинялися в повітрі, несучись над сірим денним краєвидом, безликим і безкраім, що прямою лінією проліг до обрію світу.

Голос, що линув із гучномовців, тепер, здавалося, належав наляканій дитині:

– Я ЗНАЮ, ХВИЛИНОЧКУ, Я ЦЕ ЗНАЮ, ТРИВАЄ ЗАВАНТАЖЕННЯ ДАНИХ, ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ВСІ ЛОГІЧНІ СХЕМИ...

– Відповідай, – наказав Роланд.

– МЕНІ ТРЕБА БІЛЬШЕ ЧАСУ! ВИ МАЄТЕ ДАТИ МЕНІ ЧАС! – у писклявому голосі почувся надтріснутий тріумф. – ПРАВИЛА ЗМАГАННЯ НЕ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЧАСОВИХ ОБМЕЖЕНЬ НА ВІДПОВІДЬ, РОЛАНДЕ З ГІЛЕАДУ, НЕНАВИСНИЙ СТРІЛЕЦЬ ІЗ МИНУЛОГО, БОДАЙ БИ ТИ ЛИШАВСЯ МЕРТВИМ!

– Ні, – погодився Роланд, – часових рамок справді не було, ти правий. Але ти не можеш вбити нас, не розгадавши загадку, Блейне, а Топіка вже близько. Відповідай!

Баронський вагон знову став прозорим, і Едді побачив, як повз них промайнуло щось на кшталт височезного іржавого елеватора для зерна – він залишався в полі зору достатньо довго, щоб Едді визначив його природу. Тільки тепер він повністю оцінив ту маніакальну швидкість, з якою вони їхали і яка, мабуть, на добрих три сотні миль перевищувала швидкість реактивного літака.

- Дайте йому спокій! - простогнав голосок Маленького Блейна. - Ви вбиваєте його! Просто вбиваєте!

- А хіба він не цього хотів? - спитала Сюзанна голосом Детти Волкер. - Померти? Він нам так сказав. Та все одно нам байдуже. Проти тебе особисто, Малий Блейне, ми нічого не маємо, але навіть у такому довбаному світі, як цей, без твого великого братика жити буде краще. Ми лише заперечуємо проти того, щоб він забрав нас із собою.

- Останній шанс, - сказав Роланд. - Відповідай або віддавай нам гусака, Блейне.

- Я... Я... ВИ... ШІСТНАДЦЯТЬ ЗАПИС ТРИДЦЯТЬ ТРИ... УСІ ЗНАКИ КОСИНУСА... АНТИ... АНТИ... ВПРОДОВЖ ВСІХ ЦИХ РОКІВ... ПРОМІНЬ... ПОТОП... ПІФАГОРІЙСЬКИЙ... ДЕКАРТОВА ЛОГІКА... ЧИ МОЖУ Я... ЧИ СМІЮ Я... ПЕРСИК... З'ЇЖ ПЕРСИК... БРАТИ ОЛМЕНИ... ПАТРИЦІЯ... КРОКОДИЛ І ТОНКА УСМІШКА... КРОК І ДИЛ... ЦОК-ЦОК, ОДИНАДЦЯТА ГОДИНА, НА МІСЯЦІ ЛЮДИНА, ЗАРАЗ БУДЕ РОК... INCESSAMENT... INCESSAMENT, MON CHER[5 - Incessament, incessament, mon cher - Швидше, швидше, любий (фр.).]... О МОЯ ГОЛОВА... БЛЕЙН... БЛЕЙН НАВАЖИТЬСЯ... БЛЕЙН ВІДПОВІСТЬ... Я...

Зайшовшись криком, наче немовля, Блейн перейшов на якусь іншу мову і заспівав. Едді вирішив, що то французька. Слів він не знав, але коли вступили барабани, відразу впізнав пісню: «Ширінька на липучці», ZiZi Top.

Скло, що прикривало карту маршруту, вилетіло назовні. А за мить вибухнула й сама карта, оголивши лампочки й плутанину електронних схем. Світло блимало в такт барабанам. Зненацька спалахнуло сине світло, спопеливши поверхню стіни довкола отвору, де була карта, спаливши її начорно. З надр цієї стіни, ближче до тупої кулеподібної пики Блейна, пролунав хрипкий скреготливий шум.

- Воно перейшло дорогу, бо його прикріпили до курки, недоноску! - закричав Едді. Він випростався й рушив до отвору в стіні, де донещодавна була карта, а тепер курився дим. Сюзанна вхопила його ззаду за сорочку, але Едді цього не відчув. Він узагалі насилу усвідомлював, де він. Його охопило полум'я битви, обпаливши своїм праведним жаром, засліпивши очі, підсмаживши синапси й взявши серце у вінець священного світіння. Він тримав Блейна на мушці, і хоча істота, якій належав голос, уже була смертельно поранена, не міг відмовити собі в задоволенні натискати на гачок: Я стріляю розумом.

- Яка різниця між вантажівкою м'ячів для боулінгу і вантажівкою дохлих бабаків? - біснувався Едді. - Вантажівку м'ячів для боулінгу не розвантажеш вилами!

З діри, де була карта, пролунав жакливий вереск, у якому злилися воедино гнів і агонія. Слідом за ним спалахнув синій вогонь, наче десь у голові баронського вагона розлютився вогнедишний електричний дракон. Джейк крикнув «Стережись!», та Едді не треба було попереджати - його рефлексії були блискавичні. Він пригнув голову, і язик електричного полум'я шугонув у повітря над його правим плечем, від чого волосся на потилиці стало сторч. Едді витяг свій револьвер - важкий, сорок п'ятого калібру, з потертим руків'ям сандалового дерева, один з двох револьверів, що їх Роланд виніс із руїн, які лишилися від Серединного світу. Він ішов до

голови вагона, не зупиняючись... і, авжеж, не замовкаючи. Як сказав колись Роланд, Едді не перестав би балакати навіть перед лицем смерті. Так помер і його старий друг Катберт. Едді міг би назвати значно гірші способи зіграти в ящик, і тільки один кращий.

– Гей, Блейне, тварюко ти потворна! Якщо вже ми заговорили про загадки, то яка найвідоміша загадка Сходу? Багато чоловіків курять, але не Фу Манчу! Вкури? Ні? Чого ж ти такий довбень?! А слухай-но ще одну. Чому жінка назвала свого сина Сім-з-половиною? Бо витягла його ім'я з капелюха!

Едді вже був поряд із пульсуючим квадратом. Підняв Роландів револьвер, і весь баронський вагон здригнувся від його гromу. Він всадив у отвір усі шість куль, зводячи курок долонею, як показував ім Роланд, і не сумніваючись, що чинить правильно, так, як треба... це ка, трикляте довбане ка, це єдиний спосіб розправитися з ворогом, якщо ти стрілець. Він був одним із племені Роланда, о, так, його душа вже, мабуть, була проклята й приречена горіти в найглибшій ямі пекла, але він не проміняв би це ні на що, навіть на весь героїн Азії.

– Я НЕНАВИДЖУ ТЕБЕ! – по-дитячому проскімлив Блейн. Різкі нотки кудись поділися, і тепер голос ставав тихим, невиразним. – НЕНАВИДІТИМУ ВІЧНО!

– Але ж тебе хвилке не смерть? – спитав Едді. Світло в дірі, яка утворилася на місці карти, дедалі слабшало. Звідти вирвалося ще кілька спалахів синього полум'я, та Едді не завдав собі клопоту навіть відсахнутися, бо то були маленькі й слабкі язички. Невдовзі Блейн буде так само мертвий, як і всі Юни та Сиви у Ладі. – Насправді ти бісишся, бо не хочеш програти.

– НЕНАВИДЖУ... ВІЧЧЧЧННН...

Закінченням слова був невиразний шум, який ослаб до глухого стукоту. А потім і стукіт припинився.

Едді озирнувся. Роланд стояв, тримаючи Сюзанну на руках попід сідниці, як маленьку дитину. Вона ж охопила його стегнами довкола поясу. Поряд був Джейк, до його ніг тулився Юк.

З діри на місці карти маршруту долинав запах горілого, але пахло приємно. В Едді цей запах викликав спогади про те, як палять листя в жовтні. Крім диму, жодних ознак життя діра не подавала: була темна й мертва, наче око трупа. Усе світло всередині згасло.

«Твій гусак підсмажився, Блейне, а індичка спеклася. З днем подяки, потворе», – подумав Едді.

Вереск під вагоном монопоїзда стих. Останній удар зі скреготом долинув спереду поїзда – і решта звуків стихла. Роланд відчув, що його ноги й стегна трохи хилить уперед, і, щоб відновити рівновагу, виставив вільну руку. Тіло просигналізувало про те, що відбувається, раніше за розум:

Блейнові двигуни зупинилися. Тепер поїзд просто плавно линув по рейці вперед. Але...

– Назад, – скомандував Роланд. – Під саму стіну. Ми котимо вперед. Якщо до кінцевої зупинки рукою подати, то аварії все одно не уникнути.

Повз калюжу, яка лишилася від Блейнкової крижаної скульптури, він повів їх до кінця вагона.

– Тримайтеся подалі від тієї штуки, – попередив він, показуючи на інструмент, що скидався на щось середнє між піаніно і клавесином і стояв на невисокому помості. – Вона може зсунутися. О боги, хотів би я бачити, де ми зараз! Лягайте на підлогу. Прикрийте голови руками.

Вони зробили так, як наказував Роланд, і він теж ліг, притисшись підборіддям до пухнастого синього килима, заплющив очі й замислився над тим, що сталося хвилину тому.

– Благаю в тебе прощення, Едді, – сказав він. – Ніколи не знаєш, як повернеться колесо ка! Колись мені вже довелося перепрошувати свого друга Катберта. З тієї самої причини. Я часом буваю сліпий. По-зарозумілому сліпий.

– Та ну, не треба благати ні про яке там прощення, – ніяково відказав Едді.

– Ні, треба. Я зневажав твої жарти. А тепер вони врятували нам життя. Благаю твого прощення. Я забув лице свого батька.

– Ти не мусиш просити вибачення, і нічєє лице ти не забував, – наполягав Едді. – Проти своєї природи не попреш, Роланде.

Замислившись над цими словами, стрілець збагнув одну річ, водночас дивовижну й страшну: це ніколи не спадало йому на думку. Жоднісінького разу за все його життя. Про те, що він бранець ка, знав ще з дитинства. Але його природа... сама його природа...

– Дякую тобі, Едді. Я думаю...

Але Роланд не встиг висловити свою думку, бо Блейн Моно вривався в опори на кінцевій зупинці. Усіх чотирьох і Юка в Джейка на руках різко жбурнуло вперед до передньої частини вагона. Передня стіна прогнулася вперед, і Роланд вдарився об неї плечем. Удар був такий потужний, що не допомогла навіть м'яка оббивка (стіну теж вкривав килим, і на дотик під килимом була якась пружна підкладка). Гойднувшись, люстра з гуркотом упала на підлогу, обсипавши їх скляними підвісками. На щастя, Джейк устиг відкотитися вбік і звільнити місце для падіння. Піаніно-клавесин злетіло з подіуму, вдарилося об диван і з немилозвучним звуком брррррррр перевернулося сторч. Поїзд нахилило праворуч, і стрілець весь підібрався, готуючись накрити Джейка й Сюзанну своїм тілом, якщо піаніно впаде. Але воно залишилося стояти. Підлога вагона була трохи перекособочена, але нерухома.

Поїздка скінчилася.

Стрілець підвівся з підлоги. Він досі не відчував плеча, але рукою поворушити міг – добрий знак. Ліворуч від нього сидів Джейк і трохи ошаліло обтрушував з колін скляні рештки люстри. Праворуч Сюзанна стирала кров, що сочилася з порізу під лівим оком Едді.

– Гаразд, – сказав Роланд. – Хто поран...

І тут понад їхніми головами щось вибухнуло, глухо пхикнувши, нагадавши Роландові про великі бахкалки, які Катберт із Аланом заради забавки підпалювали й вкидали у водостоки або в нужники позаду буфету. А одного разу Катберт поцілів у таку бахкалку з рогатки. Та вже не для того, щоб подурити. А задля...

Сюзанна скрикнула (швидше від несподіванки, ніж зі страху, збагнув стрілець), а потім його обличчя залило розсіяним світлом. Неймовірно приємним. А ще приємнішим був смак повітря, що линуло з запасного виходу, солодкого від пахощів дощу й вологої землі.

Щось дрібно, наче перетрушені кістки, процокотіло, і з отвору вгорі випала драбина зі сходинками, зробленими зі скручених сталевих дротів.

– Спочатку в тебе жбурляють люстрою, потім показують на двері, – сказав Едді. Він насилу зіп'явся на ноги й допоміг підвестися Сюзанні. – Гаразд, я завжди знаю, де межа гостинності. А тепер зробімо, як роблять бджілки: подзижчимо звідси.

– Я не проти, – Сюзанна знову потяглася до ранки в Едді на обличчі. Едді взяв її пальці, поцілував їх кінчики і попросив не турбуватися даремно.

– Джейку? – покликав стрілець. – Ти як, в порядку?

– Так, – сказав Джейк. – А ти, Юку?

– Юк!

– Мабуть, він у нормі, – зробив висновок Джейк. Підняв поранену руку і сумно на неї подивився.

– Знову болить? – спитав стрілець.

– Ага. Те, що робив Блейн, уже не діє. Але мені байдуже. Я радий, що лишився в живих.

– Так. Життя прекрасне. Як астин. У мене ще трохи лишилося.

– Тобто аспірин?

Роланд кивнув. Пігулка мала магічні властивості, але він ніколи не вмів правильно вимовити те слово з Джейкового світу, яке означало її назву.

– Дев'ять із десяти лікарів радять вживати «анацин», серденько, – сказала Сюзанна, а коли Джейк здивовано подивився на неї, пояснила: – Мабуть, у твій час ці ліки вже перестали випускати, так? Та байдуже. Ми дісталися кінцевої, сонечко, дісталися цілими і неушкодженими. Ось що насправді має

значення. – Вона притягнула Джейка в свої обійми й вкрила його личко поцілунками: між очі, в кінчик носа, а що їй переповнювали почуття, то цмокнула навіть в губи. Хлопчик розсміявся й густо зашарівся. – Тільки це має значення, це єдине в світі, що зараз важить.

6

– Невідкладну допомогу відкладаємо на потім, – сказав Едді, обійняв Джейка за плечі й підштовхнув до драбини. – Зможеш вилізти нагору, рука не завадить?

– Так. Але Юка підняти не зможу. Роланде, візьмеш його?

– Так, – Роланд підняв Юка й посадив за пазуху, як тоді, коли вони спускалися в підземний колодязь, йдучи по слідах Джейка й Гешера. Шалапут тільки лупав на хлопчика з-за коміра своїми блискучими очима з золотистою облямівкою. – Давай нагору.

Джейк поліз драбиною. Роланд подався слідом, на такій близькій відстані, що Юк міг би обняти хлопчикові п'яти, якби витягнув свою довгу шию.

– Сьюз, тебе підсадити? – запропонував Едді.

– Ага, щоб ти мені всі сідниці обмацав? Обійдешся, білявий! – підморгнувши йому, вона заходилася видряпуватися драбиною сама, легко підтягуючись на сильних руках і використовуючи обрубки ніг для рівноваги. Вона пересувалася швидко, але не швидше за Едді: той простягнув руку й ущипнув за те місце, де щипати було так приємно.

– О, моя незайманість! – сміючись закричала Сюзанна й підкотила очі. Наступної миті вона була вже на даху. Залишився тільки Едді. Він стояв біля підніжжя драбини й роззирався довкіл вагона, який міг стати гробом для їхнього ка-тету. «Ти зробив це, малий, – сказав Генрі. – Змусив його стрибнути у вогонь. Я знав, що ти це можеш, знав. Пам'ятаєш, що я тоді сказав тим вилупкам на задньому дворі у Дальберга? Джиммі Поліо та іншим? І як вони реготали? Але ти впорався. Відправив його додому з довбаною тріщиною».

«Хай там як, а це допомогло, – подумав Едді і, не усвідомлюючи, що робить, торкнувся руків'я Роландового револьвера. – Цього разу ми знову вибралися сухими з води».

Він зробив два кроки драбиною й подивився униз. Баронський вагон виглядав неживим. Давно мертвим, якщо вже на те – просто ще один артефакт світу, що зрушив з місця.

– Адіос, Блейне, – попрощався Едді. – Бувай, напарнику.

І слідом за своїми друзями поліз у аварійний люк на дах вагона.

Стоячи на похиленому даху Блейна Моно, Джейк спрямував погляд на південний схід, куди пролягав Шлях Променя. Вітер хвилями здіймав його волосся (яке вже встигло відрости й тепер не мало зовсім нічого спільного з пайпер-зачіскою), відгортаючи його зі скронь і лоба. Від здивування хлопчикові очі округлилися.

Піднімаючись на дах, він не мав ані найменшого уявлення, що на них чекає. Можливо, менший за розміром і провінційніший Лад. Але те, що виднілося над деревами парку поблизу, перевершувало всі сподівання. То був зелений дорожній знак. На тлі сірого осіннього неба його колір здавався вражаючим, особливо в поєднанні з синім щитком, прикріпленим до нього:

Приєднавшись до нього, Роланд обережно витяг Юка з-за пазухи й поставив на дах. Шалапут обняв рожеву поверхню Блейнового даху і подивився вперед, туди, де був ніс вагона. Колись охайну кулеподібну форму було зруйновано: тепер тут стирчали крила м'ятого металу. Дві темні навскісні риски, що починалися біля носа монопоїзда й тягнулися до місця, яке від Роланда з Джейком відділяли якихось десять кроків, паралельними лініями прорізали дах. На кінці кожної виступав широкий плаский металевий штир, розфарбований чорно-жовтими смугами. Здавалося, ці штирі стирчать із самого монопоїзда, з передньої частини баронського вагона. Джейк подумав, що вони трохи скидаються на стійки воріт у футболі.

– Це ті стовпи, в які він погрожував врізатися, – пробурмотіла Сюзанна.

У відповідь Роланд тільки кивнув.

– А ми ще дешево відбулися, ти так не думаєш? Якби ця штука рухалася швидше...

– Ка, – озвався Едді за їхніми спинами. У його голосі явно вчувалася усмішка.

Роланд кивнув ще раз.

– Саме так. Ка.

Відірвавши погляд від трансталевих стовпів, Джейк знову глянув на знак. Він був майже переконаний, що знаку вже не буде, а чи напис на ньому буде якийсь інший (наприклад, ПЛАТНА ДОРОГА СЕРЕДИННОГО СВІТУ або ж СТЕРЕЖІТЬСЯ ДЕМОНІВ), та знак досі був на місці й напис не змінився.

- Едді? Сюзанно? Ви це бачите?

Вони простежили, куди показує його палець. Якусь мить - втім, достатньо довго, щоб Джейк перелякався, чи в нього, бува, не галюцинації, - обоє мовчали. А потім Едді тихо мовив:

- Чорт. Невже ми знову вдома? Якщо вдома, то де всі люди? І ще: якщо щось подібне до Блейна робило зупинку в Топіці, нашій Топіці, що в штаті Канзас, то чому цього не показували в «Шістдесяти хвилинах»?

- Що таке «Шістдесят хвилин»? - спитала Сюзанна. Склавши руки дашком від сонця, вона дивилася на південний схід, у бік знака.

- Телепередача така, - пояснив Едді. - Ти розминулася з нею років на п'ять-десять. Там виступали білі старпери в краватках. Та байдуже. Той знак...

- Це точно Канзас, - підтвердила Сюзанна, - Наш Канзас. Здається. - Вона помітила ще один знак, ледь помітний над деревами, й показувала на нього, поки Джейк, Едді й Роланд не роздивилися як слід:

- Роланде, у твоєму світі теж є Канзас?

- Ні, - відповів Роланд, розглядаючи знаки, - але ми давно вже вийшли за межі того світу, який я знав. Та я й сам давно вийшов за його межі задовго до того, як зустрів вас. Це місце...

Затнувшись, він похилив голову набік, наче дослухався до якогось звуку - надто віддаленого, щоб його можна було почути. А його обличчя... Джейкові дуже не сподобався його вираз.

- Діти, слухайте уважно! - вигукнув раптом Едді. - Сьогодні ми з вами вивчатимемо схибнуту географію Серединного світу. Бачте, любі хлопчики й дівчатка, в Серединному світі ви виїдете з Нью-Йорка, помандруєте на південний схід Шляхом Променя і прийдете до Темної Вежі... яка, виявляється, стоїть у самісінькому центрі Всесвіту. Спочатку на вас чекає битва з велетенськими омарами! Далі не менш захоплива поїздка на скаженому поїзді-вбивці! А потім, перекусивши в нашій кав'ярні одним-двома брутерботами...

- Ви щось чуєте? - перебив його Роланд. - Хто-небудь з вас це чує?

Джейк прислухався. Почув, як у парку поблизу вітер чеше гілля дерев, на яких саме почало жовтіти листя, почув цокіт Юкових пазурів об дах баронського вагона, бо пухнастик дріботів до них. Потім Юк сів, тож навіть цей звук...

Зненацька хтось узяв його за руку, і Джейк підскочив від несподіванки. Сюзанна. Вона нахилила голову й широко розплющила очі. Едді теж дослухався, слухав навіть Юк, нашорошивши вуха й тихо підвиваючи аж у гортані.

Шкіра в Джейка на руках узялася сиротами. Губи самі собою скривилися в гримасі. Хоч який слабкий був той звук, але хлопчику здалося, що, почувши його, він відкусив шмат од лимона. Щось подібне з ним уже траплялося раніше. У дитинстві, коли йому було років п'ять чи шість. В Централ-парку тоді грав божевільний музикант – чи то пак, він себе таким вважав... просто в Централ-парку було повно божевільних, які вважали себе музиками, але з усіх, яких там бачив Джейк, лише цей один грав на робочому інструменті. Над його перевернутим капелюхом стояла табличка з написом ГРАВЕЦЬ НА ПИЛЦІ! ЗВУЧИТЬ ПО-ГАВАЙСЬКОМУ, ЧИ НЕ ТАК? ПОДАЙТЕ МУЗИКАНТУ НА ПРОЖИТТЯ!

Вперше Джейк побачив гравця на пилці, коли гуляв з Гретою Шоу, і зараз пригадав, як вона тоді чимчикувала повз чоловіка, аби якнайшвидше його проминути. Той сидів у позі віолончеліста симфонічного оркестру, широко розставивши ноги й тримаючи на руках поцятковану іржавими плямами ручну пилку. Джейк згадав вираз комічного жаху на обличчі місіс Шоу, дрижання її міцно стиснених уст, наче вона... наче їй довелося скуштувати лимон.

Цей, теперішній звук не зовсім нагадував тодішній

(ЗВУЧИТЬ ПО-ГАВАЙСЬКОМУ, ЧИ НЕ ТАК)

що його божевільний у парку видобував з вібруючого леза пилки, але подібність була разюча: тремкий, дрижачий, металевий звук, від якого наче заповнювалися носові пазухи, а очі ладні були пролитися слізьми. Звідки йшов цей звук? Джейк не міг розібрати. Здавалося, він лине звідусіль і нізвідки та водночас так тихо, що його цілком можна було би сприйняти як гру уяви, якби інші не чули те саме...

– Обережно! – закричав Едді. – Допоможіть, він зараз зомліє!

Джейк повернувся до стрільця й побачив, що його обличчя над сірим безбарв'ям сорочки стало кольору домашнього сиру. Очі були широко розплющені й невидючі. Кутик рота сіпався, наче на невидимому гачку.

– Джонас, Рейнолдс і Діпейп, – мовив він. – Великі мисливці за трунами. І вона. Коос. То були вони. То вони...

У запилюжених розбитих чоботях Роланд небезпечно похитнувся і безсило опустився на дах монопоїзда. Такого розпачу, який, проступивши на обличчі, охопив його тієї миті, Джейк не бачив у стрільця ніколи.

– О Сюзен, – сказав Роланд. – О моя люба.

Вони підхопили його, оточили захисним колом, і стрілець відчув, що лице йому заливає хвиля жару від провини й ненависті до самого себе. Що він зробив для того, аби здобути собі таких затятих захисників? Що, крім того,

що вирвав їх зі звичного плину життя, неначе садівник, який безжально викоплює бур'ян?

Він хотів було переконати їх, що нічого не сталося, що з ним усе гаразд, але язик не слухався і жодного слова не вирвалося назовні. Той страхотливий вібруючий звук враз переніс його на багато років назад, до каньйону на заході від Гембрі. Діпейп, і Рейнолдс, і старий кульгавий Джонас. Та з-поміж них усіх найлютіше він ненавидів жінку з пагорба, люто ненавидів усіма фібрами душі з тією силою, на яку здатен лише дуже молодий чоловік. Але що він міг вдіяти, крім як ненавидіти їх? Його серце розбилося. І тепер, через усі ті роки, найстрашнішою істиною людського існування йому здалося те, що розбиті серця насправді зцілюються.

Спочатку я подумав: він бреше безсоромно, /Цей дряхлий старигань зі зловними очима...

Що це за слова? Чий вірш?

Він не знав, знав лише, що жінки теж можуть брехати, жінки, що підстрибували, шкірилися й занадто багато бачили краями своїх старих очей, що сочилися слізьми. Не мало значення, хто написав ці рядки. Вони були правдиві – це все, що важило. Ні Елдред Джонас, ні стара карга на пагорбі не могли дорівнятися до Мартена, ба навіть до Волтера, коли йшлося про зло. Але самі по собі вони теж були достатньо лихі.

А потім... у каньйоні на заході від міста... той звук... крики поранених людей і коней... вперше у житті навіть балакучий зазвичай Катберт – і той вражено замовк.

Але це було дуже давно, в іншому коли. Тут і тепер тривожний звук або зник, або тимчасово подолав поріг чутності. Та невдовзі вони знову його почують. Він знав це так само добре, як і те, що дорога, якою він простує, веде до прокляття й вічних мук.

Підвівши погляд на своїх супутників, Роланд вичавив із себе усмішку. Тремтіння в кутику рота припинилося – хоч якась втіха.

– Зі мною все гаразд. Але послухайте: ми зараз дуже близько від того місця, де закінчується Серединний світ і починається Прикінцевий. Першу велику частину нашої подорожі подолано. Ми добре впоралися, не забували обличчя наших батьків, вистояли разом і не брехали одне одному. Але ми підійшли до тонкоходу. Тепер треба бути дуже обережними.

– Тонкоходу? – нервово озираючись, перепитав Джейк.

– Це місце, де тканина існування витончилася до краю. Відтоді, як Темна Вежа почала падати, вони з'являються дедалі частіше. Пам'ятаєте, що ми побачили під собою, коли виїхали з Лада?

Вони урочисто закивали головами, згадавши землю, що поплавилася й стала подібною до чорного скла, стародавні труби, які світилися бірюзовим болотним вогнем, потворних птахів із напнутими шкіряними крилами-вітрилами. Зненацька Роланд відчув, що не витримає більше ні хвилини, якщо

вони й далі стоятимуть довкруг і дивитимуться на нього згори вниз, наче на п'яничку, що зчинив бучу й повалився на підлогу в барі.

Він простягнув до своїх друзів – своїх нових друзів – руки, й Едді допоміг йому зіп'ястися на ноги. Зібравши всю свою гігантську волю в кулак, стрілець спромігся стати рівно, не хитаючись.

– Хто така Сюзен? – спитала Сюзанна. Глибока складка, що пролягла на її чолі, промовисто свідчила, що жінка стурбована, і вочевидь не лише випадковою подібністю імен.

Роланд перевів погляд з неї на Едді, потім на Джейка, який опустився на коліно, щоб почухати Юка за вухом.

– Я розповім. Але не тут і не зараз.

– Та ти весь час це кажеш, – пробурчала Сюзанна. – Чи ти просто хочеш, аби ми відчепилися?

Роланд похитав головою.

– Ви почуєте мою історію, принаймні, цю її частину, але тільки не на цій металевій діжці.

– Ага, – погодився Джейк. – Ми тут як на спині в дохлого динозавра. Мені весь час ввижається, що Блейн от-от оживе знову і почне нам... ну не знаю, голови морочити абощо.

– Замовкло, – сказав Едді. – Нема вже того звуку, що так нагадував звучання педалі «вау-вау».

– Мені він нагадав одного старого, якого я бачив у Централ-парку, – докинув Джейк.

– Чоловіка з пилкою? – спитала Сюзанна. Джейк подивився на неї круглими від подиву очима, і вона кивнула. – Тільки я його бачила ще не старим. Тут не лише географія схибнулася. Час теж якийсь дивний.

Едді оповив рукою її плечі й легенько стис в обіймах.

– Ну то й амінь.

Сюзанна повернулася до Роланда. Її погляд не звинувачував, а прямо й відкрито оцінював, що не могло не викликати в стрільця ширий захват.

– Я ловлю тебе на слові, Роланде. Хочу знати про ту дівчину, в якій було мое ім'я.

– Згодом ти все почувеш, – повторив Роланд. – А поки що злізьмо з цієї потвори.

Але, як виявилось, сказати було легше, ніж зробити. Трохи перекособочений Блейн зупинився у чомусь на кшталт Колиски Лада, тільки просто неба (вздовж одного краю платформи, ніби доказ кінця останньої подорожі Блейна, тяглася смужка рожевих металевих ошурків), а від даху баронського вагона до бетону платформи було добрих двадцять п'ять футів. Якщо аварійна драбина на кшталт тієї, що спустилася до них крізь люк у стелі, й існувала, то її заклинило під час зіткнення й примусової зупинки.

Знявши з плеча кошіль, Роланд покопирсався в ньому й видобув ранець із оленячої шкіри, в який вони садовили Сюзанну там, де не могли провезти її на візку. Тепер, принаймні, не треба турбуватися про візок, подумав стрілець. Вони загубили його, коли поспіхом тікали з Лада, прагнучи якнайшвидше опинитися у вагоні Блейна.

– А це вже нащо? – виклично спитала Сюзанна. Вона завжди ставала агресивною, коли в полі зору з'являвся ранець. «Тих біломазих мудаків з Міссісіпі я ненавиджу гірше за ранець, – одного разу зізналася вона Едді голосом Детти Волкер, – але часом, солоденький, вони мені однаково ненависні».

– Спокійно, Сюзанно Дін, спокійно, – злегка всміхнувся стрілець. Він розв'язав плетиво стрічок, із яких складався ранець, витяг шмат шкіри, що правив за сидіння, і знову скріпив стрічки між собою. Потім старомодним шкотовим вузлом прив'язав до них останній міцний шматок мотузки. Роблячи це, дослухався до бурмотіння трясовини тонкоходу... так вони вчотирьох слухали, чи не зазвучать, бува, ритуальні барабани, так вони з Едді слухали, чи не почнуть омаромонстри свій перехресний допит («Дед-е-чем? Дид-е-чі? Дам-е-чам?»), виповзаючи проти ночі з морських хвиль.

«Ка – це колесо», – подумав він. Або, як полюбляв казати Едді, що прийшло, те й пішло.

Закінчивши розбиратися з мотузкою, під плетивом шнурків він прилагодив петлю. Не вагаючись ані секунди, Джейк засунув у неї ногу, взявся однією рукою за мотузку і вхопив Юка, примостивши його в згині ліктя другої руки. Пухнастик нервово роззирнувся, тихенько заскільки, потім витягнув шию і лизнув Джейка в обличчя.

– Правда ж, ти не боїшся? – спитав Джейк у свого вухастого друга.

– Їшся, – погодився Юк, але поки Роланд і Едді спускали Джейка вниз, сидів тихо, як миша. Аж до самої землі мотузки не вистачило, та Джейк без проблем звільнив ногу з петлі й, зістрибнувши, подолав ті чотири фути, що лишалися. Поставив Юка на лапи, й той потрюхикав геть, обнюхуючи місцину, а потім задер ногу на стіну вокзалу. Ця будівля й близько не могла дорівнятися за величиною до Колиски Лада, але було в ній щось старомодне, щось близьке Роландові за духом, – білі дошки, навислі карнизи, високі вузькі вікна, що більше скидалися на черепицю. Дикий Захід. А на таблиці, що висіла над лінією дверей вокзалу, сухозлітними літерами було виведено повідомлення:

ЕТЧИНСОН, ТОПІКА І САНТА-ФЕ

То все містечка, збагнув Роланд, а остання назва до того ж знайома. А чи не було в баронії Меджис міста з назвою Санта-Фе? Але ця нитка спогадів знову приводила до Сюзен, любої Сюзен біля вікна, з розплетеним волоссям, що розсипалося на плечах. Від неї віяло пахощами жасмину, троянди й жимолості, а ще старого запашного сіна, пахощами, які провидиця в горах так і не зуміла відтворити, запропонувавши натомість лише бліду їх подобу. Сюзен, що лежить на спині й поважно дивиться на нього знизу вгору, потім усміхається й підкладає руку під голову, від чого її груди здіймаються, наче прагнучи його руки.

Якщо ти кохаєш мене, Роланде, то кохай... ведмедики, пташки, рибки і зайченятка, коханої сповніть бажання спочатку...

– ...наступна?

Він озирнувся на Едді, змушений зібрати волю в кулак, щоб повернутися з минулого від Сюзен Дельгадо. Тут, у Топіці, справді були тонкоходи, до того ж різні.

– Я відвернувся, Едді. Благаю прощення.

– Я спитав: Сюзанна наступна?

Роланд похитав головою.

– Наступний ти, потім Сюзанна. Я піду останнім.

– А ти впораєшся? З твоєю рукою, та й не тільки?

– Все буде гаразд.

Едді кивнув і засунув ногу в петлю. Коли Едді вперше з'явився в Середньому світі, Роланд міг би легко спустити його вниз сам, навіть без двох пальців. Але ось уже багато місяців, як хлопець не вживав свого зілля, та й м'язів у ньогоросло на десять чи п'ятнадцять фунтів. Тож Роланд радо скористався Сюзанниною допомогою, і разом вони спустили Едді на землю.

– А тепер дами, – сказав Роланд, всміхаючись до Сюзанни. Останнім часом усміхатися стало легше, усмішка виходила природнішою.

– Так, – але з місця вона не зрушила, лише стояла й кусала нижню губу.

– Що не так?

Вона поклала руку на живіт і погладила його, наче їй боліло. Стрілець гадав, що вона розповість, але вона тільки похитала головою:

– Нічого.

– Не вірю. Чому ти тримаєшся за живіт? Болить? Ти вдарилася, коли поїзд зупинився?

Вона так рвучко забрала руку від живота, наче місце на південь від її пупка запекло вогнем.

- Ні. Зі мною все гаразд.

- Точно?

Здавалося, це питання викликало в Сюзанні глибоку задуму.

- Ми поговоримо про це згодом, - нарешті відповіла вона. - Побалакаємо, якщо тобі більше до вподоби це слово. Але ти був правий, Роланде. Зараз не час і не місце для розмов.

- Побалакаємо всі вчотирьох чи лише ти, я й Едді?

- Тільки ти і я, Роланде, - сказала вона і поставила обрубок ноги в петлю. - Для початку лише курочка і півник. А тепер спускай мене, коли твоя ласка.

Він насупився й заходився спускати її, від душі сподіваючись, що перша думка, та, що спала йому, коли він побачив руку на животі, хибна. Бо Сюзанна побувала у велемовному кружалі, й демон, що мешкав там, таки домігся свого, поки Джейк силкувався перейти зі свого світу до їхнього. Часом - часто - дотик демона змінював усе.

І в жодному разі на краще, як свідчив гіркий досвід Роланда.

Поки Едді, обійнявши Сюзанну за талію, допомагав спуститися на платформу, стрілець підтягнув мотузку. На ходу зав'язуючи на кінці мотузки фальшиву петлю, підійшов до одного зі стовпів, що розітнули гостру пику поїзда, мов масло. Накинув її на стовп, обережно, аби не зсунути мотузку ліворуч, закріпив і спустився на платформу, зігнувшись у поясі й залишаючи на рожевому боці Блейна сліди від чобіт.

- Шкода втрачати мотузку й ранець, - відзначив Едді, коли Роланд став коло нього.

- Кому-кому, а мені точно не шкода втрачати той бісів ранець, - пробурчала Сюзанна. - Я краще повзтиму тротуаром, поки по лікті не вимащуся жуйкою.

- А хто сказав, що ми їх втратили? - Роланд підчепив рукою петлю для ноги, зроблену з сиром'ятого шнурка, і рвучко смикнув ліворуч. Мотузка ковзнула вниз, а стрілець встиг її підхопити на льоту.

- Крутий фокус! - захоплено вимовив Джейк.

- Утий! Окус! - підтакнув Юк.

- Корт? - спитав Едді.

- Корт, - з усмішкою погодився Роланд.

- Пекельний інструктор стрийової підготовки, - сказав Едді. - Краще ти, ніж я, Роланде. Краще ти, ніж я.

Коли вони йшли до дверей вокзалу, знову розлігся тихий огидний звук. Роланд здивовано помітив, що всі трое з його когорти наморщили носи й скривили роти одночасно, ставши схожими не просто на членів ка-тету, а на кривих родичів. Сюзанна показала рукою в бік парку. Знаки, що виднілися над деревами, неначе погойдувалися в мареві спекотної імли.

– Це звук тонкоходу? – спитав Джейк.

Роланд кивнув.

– А ми зможемо його обійти?

– Так. Тонкоходи так само небезпечні, як болота з трясовинами і сейлігами. Ви про таке чули?

– Ми знаємо, що таке трясовина, – підтвердив Джейк. – А якщо сейліги – це такі довжелезні зелені тварюки з великими зубами, то ми і їх знаємо.

– Саме так вони і виглядають.

Сюзанна озирнулася, щоб востаннє глянути на Блейна.

– Жодних дурних запитань та ігор. Правду було написано в книжці, – вона перевела погляд з Блейна на Роланда. – А як щодо Беріл Еванс, авторки «Чарлі Чух-Чуха»? Думаєш, вона теж учасниця цієї історії? Що як ми колись зустрінемося з нею? Я б хотіла їй подякувати. Звісно, врятував нас Едді, але...

– Гадаю, це можливо, – відповів Роланд, – але здоровий глузд підказує, що цього не станеться. Мій світ – як величезний корабель, що затонув неподалік берега, і більшу частину його уламків прибило до берега. Те, що ми знаходимо, здебільшого дуже цікаве, але все одно це уламки. Безглузді уламки. – Він озирнувся. – Як і ця місцина, я думаю.

– Я би не сказав, що це такі вже уламки, – сказав Едді. – Погляньте-но на фарбу на фасаді станції. Вона трохи поіржавіла від ринв до карнизів, але ж ніде не облущилася, наскільки я бачу, – перед дверима він провів пальцем по одній зі скляних панелей. – Повно пилу, але тріщин жодних. Як на мене, то цим вокзалом ніхто не опікувався від... либонь, від початку літа.

Він питально глянув на Роланда, а той лише знизав плечима і кивнув. Він слухав неуважно, лише наполовину зважав на те, що каже Едді. Решта його уваги була зосереджена на двох речах: бурмотінні тонкоходу і стримуванні спогадів, що прагнули засмоктати його, мов трясовина.

– Але ж Лад руйнувався впродовж багатьох століть, – сказала Сюзанна. – А це... Топіка це чи ні, але мені це місце нагадує одне з тих моторошних містечок із «Зони сутінок». Ви, хлопці, мабуть, цього не пам'ятаєте, та...

- Ні, пам'ятаю, - сказали Едді й Джейк хором, а потім подивилися один на одного і розсміялися. Едді простягнув руку, і Джейк дав йому п'ять.

- Цей серіал і досі показують, - сказав Джейк.

- Еге ж, постійно повторюють, - додав Едді. - Зазвичай ці покази фінансують збанкрутілі адвокати, зовні подібні до короткошерстих тер'єрів. Ти права. Це місце геть не схоже на Лад. Та й чому б воно мало бути схожим? Лад залишився в іншому світі. Я не знаю, де ми перетнули кордон, але... - він знову показав на синій щит із написом «Траса 70», так, наче він, без сумніву, все доводив.

- Якщо це Топіка, тоді де всі люди? - спитала Сюзанна.

Едді знизав плечима й розвів руками.

Тим часом Джейк, склавши руки дашком, притулився лобом до скла головних вхідних дверей вокзалу і вдивлявся всередину. Так він зазірав кілька секунд, а потім побачив щось таке, що змусило його відсахнутися.

- Ого, - сказав він. - Не дивно, що в містечку так тихо.

Роланд підступив до Джейка і собі зазірнув понад головою в хлопчика, теж затіняючи відбиття руками. Ще не глянувши на те, що побачив Джейк, стрілець зробив два висновки. По-перше, що то була станція для зупинки поїздів і аж ніяк не для Блейна. Залізнична станція, а не колиска. А по-друге - станція була в світі Едді, Джейка й Сюзанни... але, мабуть, не в їхньому де.

Це тонкохід. Треба бути обережними.

На одній з довгих лавок, що заповнювали собою все приміщення, похилилися один на одного два трупи. Якби не їхні обвислі зморщені лиця й почорнілі руки, їх можна було би прийняти за гульвіс, що перепилися на вечірці й поснули на вокзалі, прогавивши останній поїзд додому. На стіні позаду них висіла дошка з розкладом відправлення поїздів, де в стовпчик вишикувалися назви міст, містечок і бароній. Одна з назв була ДЕНВЕР, друга - ВІЧІТА, третя - Омаха. Колись Роланд знав одноокого картяра на прізвисько Омаха - той помер за столом, де грали в «Гляньте», коли йому встромили в горлянку ніж. Він ступив на галявину, де закінчувався земний шлях, закинувши голову назад, а від його останнього подиху кров фонтаном бризнула в стелю. Зі стелі ж цієї кімнати (яку Роландів негнучкий і неметкий розум вперто називав перепочинком на шляху, нібито це була зупинка на якійсь всіма забутій дорозі, подібній до тієї, яка привела його до Талла) звисав прегарний годинник з циферблатами на чотири боки. Його стрілки зупинилися на 4:14, і навряд чи колись знову зрушать з місця, подумав Роланд. Невесела то була думка... але й світ був такий - сумний. Інших мертвих він поки не бачив, але досвід підказував, що там, де є двоє мертвих, швидше за все, є ще четверо, тільки їх не видно. Чи чотири дюжини.

- А нам треба заходити? - спитав Едді.

- Навіщо? - відказав стрілець. - Нам там робити нічого. Це місце не лежить на шляху Променя.

– Слухай, а ти би міг працювати гідом для туристів, – похмуро сказав Едді. – «Всі підтягуємося сюди, не розходимося, всередину не заходимо...»

Раптом Джейк втрутився з проханням, якого Роланд не зрозумів.

– У когось із вас є четвертак? – хлопчик дивився на Едді й Сюзанну, стоячи біля квадратної металевої скрині. На ній синіми літерами було написано:

«Топіка Кепітел Джорнел» – ми знаємо про Канзас більше, ніж будь-хто!
Газета вашого рідного міста! Читайте щодня!

Едді здивовано похитав головою.

– Я десь посіяв увесь дріб'язок. Мабуть, коли ліз на дерево. Це сталося якраз перед тим, як ти до нас приєднався. Я тоді дременув, аби не стати закускою для ведмедя-робота. Вибач.

– Хвилиночку... зажди... – Сюзанна зосереджено порпалася в сумочці, та так, що Роланд, попри усі свої невтішні думки, широко всміхнувся. Бо вона робила це так по-жіночому. Діставши зібгані носовички, потрусила ними, аби пересвідчитися, що жоден цент у них не застряг, виловила пудреницю, подивилася на неї, вкинула назад у сумочку, натрапила на гребінець і його вкинула назад...

Це заняття настільки поглинуло її увагу, що вона навіть не помітила, що Роланд пройшов повз неї, діставши мимохідь револьвер з кріпильної муфти, яку сам для неї зробив. І зробив один постріл. Скрикнувши, Сюзанна впустила сумочку і схопилася за кобуру, тепер вже порожню, що висіла в неї під лівою груद्धю.

– Чорт, ти ж мене на смертяку перелякав!

– Краще пильнуй свого револьвера, Сюзанно, інакше наступного разу, коли хтось його в тебе вихопить, дірка опиниться в тебе між очей, а не в... Джейку, що це таке? Апарат, що розповідає новини? Чи тримає в собі папір?

– І те, і те разом, – збентежено відповів Джейк. Юк відскочив на середину платформи й недовірливо зорив звідти на Роланда. Джейк вставив палець у дірку від кулі, що прикрашала собою замок автоматичного газетного кіоска. Звідки курився легкий димок.

– Давай, – дозволив Роланд. – Відкрий.

Джейк потягнув за ручку. Якусь мить вона не піддавалася, а потім десь усередині брязнув метал, і дверцята відчинилися. Сама скриня була порожня – табличка на задній стінці проголошувала: **ЯКЩО ГАЗЕТ БІЛЬШЕ НЕМАЄ, ВІЗЬМІТЬ ПРИМІРНИК З ВІТРИНИ.** Джейк так і вчинив – видобув останній примірник з дротяного тримача, і всі зібралися довкола нього.

– На Бога, що тут?.. – Сюзанна шепотіла налякано і водночас ніби звинувачувала когось у чомусь. – Що це означає? Що, на Бога, тут сталося?

Під назвою газети, майже на цілу половину першої сторінки, йшли величезні чорні літери:

ЛЮТУЄ СУПЕРГРИП «КАПІТАН ТРИПС»

Можливо, уряд залишив країну

Шпиталі Топіки переповнені хворими й помираючими

Мільйони моляться про одужання

– Прочитай уголос, – попросив Роланд. – Написано вашою мовою, а я не всі літери знаю. Історію ж дізнатися хотів би.

Джейк подивився на Едді, й той нетерпляче кивнув.

Хлопчик розгорнув газету, відкривши картинку, що складалася з точок (Роланд уже бачив такі картинки, тільки їх називали «фоттеграффіями»), яка їх усіх просто шокувала: на ній було зображено місто над озером, охоплене полум'ям, а підпис унизу повідомляв, що «В КЛІВЛЕНДІ ЛЮТУЄ ПОЖЕЖА».

– Читай, малий! – попросив Едді. Сюзанна промовчала, бо вона вже заходила читати статтю (єдину на першій сторінці) через його плече. Джейк прочистив горло, наче йому зненацька пересохло в роті, й почав читати.

5

– Тут сказано, що автор Джон Коркоран плюс штатні та позаштатні кореспонденти «Есоушиейтид Прес». Тобто статтю писали багато людей, Роланде. О'кей. Почнімо. «Найбільша криза Америки і, мабуть, цілого світу віднині набула поширення, оскільки не вщухає епідемія так званого «супергрипу», відомого під назвами «трубчаста шия» на Середньому Заході й «Капітан Трипс» у Каліфорнії.

Хоча оцінювати кількість жертв можна тільки приблизно, експерти-медики повідомляють, що станом на сьогоднішню добу страхітливі масштаби смертей не піддаються описові. Доктор Моріс Гекфорд із Топікського шпиталю і медичного центру Святого Франциска повідомив, що лише на континентальній території Сполучених Штатів померло близько тридцяти мільйонів людей. У крематоріях, заводських і сміттєспалювальних печах спалюють тіла від Лос-Анджелеса, штат Каліфорнія, до Бостона, штат Массачусетс.

Тут, у Топіці, людей, що досі почуваються здоровими чи достатньо міцними, просять привозити своїх небіжчиків на одне з трьох місць: до заводу з переробки відходів на півночі від Оукленд-Білард-парку, до кар'єру поблизу траси для перегонів Гартленд-парку, до сміттєзвалища на південно-східній Шістдесят першій вулиці, на схід від Форбс-Філда. Тим, хто користується сміттєзвалищем, слід рухатися по Берритон-роуд. Як повідомляють наші кореспонденти, шляхи до Каліфорнії перекриті розбитими автомобілями і щонайменше одним транспортним літаком компанії «Ейр Форс»».

Джейк перелякано глипнув на своїх друзів, озирнувся на оповиту тишею залізничну станцію і знову опустив погляд на газету.

«Доктор Ейпріл Монтойя з регіонального медичного центру Стормонт-Вейл указує, що навіть ця приголомшлива кількість жертв є дуже приблизною. «На кожну особу, що померла від цього нового вірусу грипу, – сказала доктор Монтойя, – припадає ще шестеро або навіть дюжина хворих, які лежать удома. І наскільки нам відомо, шанси одужання нульові. Особисто я нічого не планую на вихідні», – кашляючи, закінчила вона.

У місцевих масштабах:

Усі комерційні рейси з аеропортів Форбс і Філіп Білард скасовано.

Усі поїзди «Амтрак» зупинено не лише в Топіці, але й у всьому Канзасі. Станцію «Гейдж Бульвар Амтрак» зачинено на невизначений час.

Зачинилися й усі школи в Топіці в районах 437, 345, 450 (Шоні-гайтс), 372 і 501 (муніципалітет Топіки). Лютеранський і технічний коледжі Топіки також, як і Канзаський університет у Лоуренсі.

Мешканцям Топіки слід очікувати, що найближчими днями можуть статися аварії в енергетичній системі. Енергопостачальна компанія Канзасу оголосила про «повільну зупинку» атомної електростанції на річці Ко у Вамего. На дзвінки кореспондентів нашої газети в офісі електростанції ніхто не відповідає – оголошення, записане на плівку, повідомляє, що жодної небезпеки немає, це лише заходи безпеки й електростанція повернеться у звичайний режим роботи, "коли минеться криза". Втім, останні слова цього запису перекреслюють увесь заспокійливий ефект, який воно нібито має справляти. Не "До побачення" чи "Дякуємо за дзвінок", а "Хай Господь допоможе нам витримати це випробування».

Джейк замовк, перегортаючи сторінку, де також були фотознімки: перевернута вантажівка на сходах Канзаського природознавчого музею, транспортна загата на мосту Голден-Гейт у Сан-Франциско, автомобілі стоять бампер до бампера, гори трупів у Таймс-сквер. Сюзанна помітила знімок, який зображав повішеного на ліхтарному стовпі, і одразу накотили страхітливі спогади про те, як вони з Едді, розділившись зі стрільцем, шукали Колиску, спогади про Ластера і Вінстона, Дживса і Мод. «Коли заграли барабани богів, то жереб із капелюха випав Спанкерові, – сказала тоді Мод. – То ми його і відправили потанцювати». Та тільки, звісно, вона мала на увазі: відправили повисіти. Мабуть, так вішали і в її рідному старому маленькому Нью-Йорку. Коли все йшло не так, як треба, завжди був хтось, щоб дістати мотузку для лінчування.

Відлуння. Перегуки минулого. Луна м'ячем відбивалася від одного світу до іншого, не слабнучи, як зазвичай, але набираючи потужності, стаючи що далі, то страхітливою. «Як божественні барабани», – подумала Сюзанна і мимохіть здригнулася.

– «У масштабах країни, – читав далі Джейк, – і надалі побутує переконання, що лідери нації, котрі спочатку заперечували існування супергрипу (коли ще можна було ввести карантин і якимось зменшити розмах лиха), тепер переховуються в підземних сховищах, колись створених для членів «мозкового

тресту» на випадок ядерної війни. Упродовж останніх сорока восьми годин не видно ні віце-президента Буша, ні ключових членів кабінету Рейгана. Сам Рейган не з'являвся на люди від ранку неділі: того дня його бачили на службі в методистській церкві Зеленої Долини в Сан-Сімеоні.

«Вони накивали п'ятами до бункерів, як Гітлер і решта нацистських шурів наприкінці Другої світової», – заявив республіканець Стів Слоун. Коли його спитали, чи можна зацитувати ці слова з посиланням на нього, представник штату Канзас розсміявся: «Чому я маю заперечувати? Хвороба вже в мені. Наступного тижня я вже буду лише пилом, розвіяним на вітрі».

У Клівленді, Індіанapolisі й Терра-Хот лютують пожежі, найімовірніше, спричинені підпалом.

Грандіозний вибух із епіцентром біля стадіону «Ріверфрант» у Цинциннаті не був ядерним, як побоювалися попервах. Він стався в результаті збільшення тиску природного газу через недогляд...»

Газета випала Джейкові з рук. Миттю її підхопив порив вітру й пішов ганяти платформою, розшматовуючи на окремі аркуші. Один з них, витягнувши шию, підхопив на льоту Юк. І потрюхикав до Джейка з газетою в роті, як слухняний собака з палицею.

– Ні, Юку, вона мені більше не потрібна, – у Джейка був голос дуже хворої маленької дитини.

– Тепер ми хоча б знаємо, куди поділися всі люди, – сказала Сюзанна, нахилившись і беручи в Юка газету. Останні дві сторінки. На них було безліч некрологів, надрукованих найменшим шрифтом з усіх, що вона будь-коли бачила. Жодних світлин, жодних причин смерті, анічичирк про ритуальні служби. Просто цей помер, коханий такої-то, той помер, родичі невтішні, і ще один помер, його пам'ятають і люблять. Усе крихітним не надто рівним шрифтом. Саме кострубатість шрифту і була доказом, що свідчив про реальність тих подій.

«Але ж як вони старалися вшанувати мертвих, – подумала Сюзанна, й на очі їй навернулися сльози. – Як старалися».

Вона згорнула аркуші вчетверо і подивилася на задню сторінку – останню в «Кепітал Джорнел». Там була картинка з зображенням Ісуса Христа: сумні очі, розпростерті руки, на лобі – сліди від тернового вінця. Під ним три невблаганні слова величезним шрифтом:

МОЛИСЯ ЗА НАС

Вона з докором подивилася на Едді і простягнула йому газету, вказуючи коричневим пальцем на дату вгорі. 24 червня 1986 року. Едді потрапив до світу стрільця за рік до цих подій.

Він тримав її довго-предовго, водячи пальцем по даті туди й назад так, ніби його дотик міг щось змінити. А потім подивився на своїх супутників і похитав головою.

- Ні. Я не можу пояснити, що це за місто, що це за газета і що за мертві люди на вокзалі, але точно скажу вам одне: коли я залишив Нью-Йорк, там усе було в нормі. Скажи, Роланде?

Стрілець поморщився.

- Особисто мені здалося, що в твоєму світі нічого доброго не було. Але люди, які там жили, не здавалися жертвами пошесті - це точно.

- У нас була поширена якась болячка, котру називали хворобою легіонерів. Ну і, звісно ж, СНІД...

- Це те, що передається статевим шляхом? - спитала Сюзанна. - Хвороба фруктів і наркоманів?

- Так, але в моєму коли геїв фруктами вже не називали, - відповів Едді, видушуючи з себе усмішку. Усмішка вийшла квола, напружена і неприродна, тож Едді вирішив за краще її прибрати.

- Отже, це... цього ніколи не було, - сказав Джейк, обережно торкаючись обличчя Христа на останній сторінці газети.

- І так, і ні, - відповів йому Роланд. - Це сталося у червні, місяці сівби, тисяча дев'ятсот вісімдесят шостого року. А зараз перед нами наслідки цієї пошесті. Якщо Едді не помилився щодо відрізка часу, що минув, то епідемія цього «супергрипу» сталася саме в червні цього року. Ми в Топіці, що в штаті Канзас, у часи Жнив вісімдесят шостого. Ось вам і відповідь на те, що це за час. А щодо світу, то нам усім відомо, що це не світ Едді. Можливо, він твій, Сюзанно, а можливо, Джейків, бо ти залишив свій світ перед тим, як у ньому розгулялося ось це, - він постукав пальцем по даті виходу газети й подивився на Джейка. - Якось ти мені сказав одну важливу річ. Навряд чи ти сам це пам'ятаєш, але я не забув. Мені мало хто говорив настільки важливі слова: «Йди. Цей світ не єдиний - існують інші».

- Знову загадки, - насупившись, пробурчав Едді.

- Хіба не факт, що Джейк Чемберз уже одного разу помер, а тепер стоїть перед нами, живий-здоровий? Чи ви не повірили, коли я розповідав про його смерть під горами? Я точно знаю, що час від часу ви сумніваєтеся в моїй чесності. І, мабуть, маєте на це свої підстави.

Поміркувавши хвилину, Едді похитав головою.

- Ти брешеш, коли тобі треба для справи, але думаю, коли ти розповідав про Джейка, не той у тебе був стан, щоб казати щось, крім правди.

Роланд із неприємним подивом відзначив для себе, що слова Едді боляче зачепили його. Ти брешеш, коли тобі треба для справи. Врешті-решт, це правда.

- Ми повернулися у водойму часу, - продовжив стрілець, - і вчасно витягли його звідти, поки він не потонув.

- Ти витяг, - виправив Едді.

– Ви теж допомагали. Завдяки вам я залишився живим. Але обличчю поки що цю тему. Вона справи не стосується. Важливіше те, що існує безліч паралельних світів і дверей, що до них ведуть. Це – один з таких світів, а тонкохід, що його ми чуємо, – двері... тільки набагато більші за ті, котрі ми бачили на березі моря.

– А наскільки більші? – спитав Едді. – Завбільшки зі службові двері якогось складу чи завбільшки з сам склад?

Похитавши головою, Роланд розвів руками і знизав плечима.

– А цей тонкохід... ми не просто поряд із ним. Ми ж пройшли крізь нього, коли їхали сюди, чи не так? – спитала Сюзанна. – Крізь нього ми й потрапили до цієї Топіки.

– Напевно, так, – погодився Роланд. – Ніхто з вас нічого дивного не відчув? Запаморочення, наприклад, чи нетривкої нудоти?

Всі заперечливо похитали головами, і Юк теж, бо він пильно спостерігав за Джейком.

– Ні, – констатував Роланд, наче цього слід було чекати. – Але ж усі наші думки були тільки про загадки...

– Всі наші думки були про те, щоб не зіграти в ящик, – пробурчав Едді.

– Так. Тож, мабуть, ми проїхали крізь тонкохід, навіть не підозрюючи про це. Хай там як, але тонкоходи – це не природне явище. Це виразки на шкірі світобудови, вони існують тільки тому, що все йде шкереберть. В усіх світах.

– Бо в Темній Вежі все пішло шкереберть, – констатував Едді.

Роланд кивнув на знак згоди.

– І навіть якщо це місце – цей час, цей світ не становить долю-ка твого світу в цю мить, то воно може стати цим ка. Ця пошесть або інші, ще гірші за неї, можуть поширюватися. Так само й тонкоходи поширюватимуться, їх кількість і розмір ставатимуть дедалі більшими. За роки пошуків Вежі я вже їх бачив зо шість, а чув узагалі про дві дюжини. Перший... перший я бачив, коли був ще дуже молодий. Поблизу містечка, яке називалося Гембрі, – він знову потер شوку і не здивувався, коли відчув, що між щетиною проступив піт. Кохай мене, Роланде. Якщо кохаєш мене, то кохай.

– З нами щось сталося, і це щось викинуло нас із твого світу, Роланде, – сказав Джейк. – Ми збилися зі Шляху Променя. Дивіться, – показав він на небо. Над ними повільно пливли хмари, але їхній плин більше не прямував строго в той бік, куди вказувала розтрощена фізіономія Блейна. Південний схід залишався південним сходом, але ознаки Променя, до яких вони так при звичаїлися за цей час, зникли.

– А яке це має значення? – спитав Едді. – Тобто нехай Промінь зник, але ж Вежа існує в усіх світах. Чи ні?

- Так, - підтвердив Роланд, - але знайти її можна не в усіх світах.

За рік до початку своєї блискучої кар'єри наркомана-героїніста Едді працював кур'єром - недовго і не надто успішно. Тож зараз згадав ліфти в деяких будівлях, де йому доводилося бувати, розвозячи пакунки, будівлях, де здебільшого розташовувалися банки й інвестиційні компанії. Там були поверхи, на яких неможливо було спинити кабінку й вийти, для цього потрібна була спеціальна картка, що її вставляли в гніздо під кнопками. Коли ліфт піднімався на такий поверх, замість цифри у віконечку висвітлювався Х.

- Я думаю, нам потрібно знову знайти Промінь, - сказав Роланд.

- А я не просто думаю, я переконаний, - докинув Едді. - Ходімо, час іти. - Він зробив кілька кроків, потім повернувся до Роланда, підвівши одну брову. - Але куди?

- Туди, куди ми йшли, - сказав Роланд таким тоном, наче це було зрозуміло без слів, і попрямував повз Едді у своїх запилюжених розбитих чоботах у бік парку.

Розділ V. Гульки на платній дорозі

1

Роланд підійшов до кінця платформи, дорогою скидаючи носком шматки рожевого металу. Біля сходів зупинився і похмуро озирнувся на супутників.

- Тут ще трупи. Готуйтеся.

- А вони... еее... вже не течуть? - спитав Джейк.

Роланд насупився, але потім його обличчя розгладилося: він зрозумів, про що йдеться Джейкові.

- Ні. Не течуть. Вони висохли.

- Тоді добре, - сказав Джейк, але про всяк випадок простягнув Сюзанні руку. Едді вже ніс жінку на руках, і вона всміхнулася хлопчикові й узяла його пальці у свої.

Біля підніжжя сходів, що вели до паркувального майданчика для автомобілів пасажирів приміських поїздів, який тулився збоку до вокзалу, лежала гора трупів, щонайменше півдюжини тіл, повалених, як сніп кукурудзи. Дві жінки, трое чоловіків. Шосте - дитя у візку. Спека, палюче сонце і зливи (не кажучи вже про набіги бродячих котів, енотів і бабаків) зробили дитину подібною до старовинної мумії з піраміди інків, надавши їй мудрого й загадкового вигляду. Вицвілий блакитний костюмчик свідчив про те, що це був хлопчик (принаймні так вирішив Джейк, але сказати, чи так це

насправді, він не міг). Без очей, без губ, темно-сіра шкіра – все це ніби глузування зі статі. Чому мертве немовля перейшло дорогу? Бо його прикріпили до супергрипу.

Хай там як, але скидалося на те, що дитина всі ті порожні місяці після епідемії в Топіці перенесла краще, ніж дорослі, що лежали довкола. Від них залишилися самі скелети з черепами, вкритими волоссям. У кістлявому кулаці з обтягнутих шкірою кісток, що колись були пальцями, один із них тримав ручку валізи, дуже подібної до «Самсонайта», який був у Джейкових батьків. Як і в дитини (і в усіх трупів), у нього не було очей, лише величезні темні западини очниць витріщалися на Джейка. В огидній посмішці шкірилося кільце безбарвних зубів. «Де ж це ти так задлявся, малий? – здавалося, питав мрець, досі тримаючись за свою валізу. – Я тебе чекав, а літо ж було довге-предовге. І спекотне!»

«І куди ви збиралися? – здивувався Джейк. – Де, по-вашому, можна було врятуватися? В Де-Мойні? Су-Сіті? У Фарго? На місяці, врешті-решт?»

Вони спустилися сходами: Роланд перший, решта слідом за ним. Джейк не відпускав Сюзаннину руку, а Юк наступав йому на п'яти. Довготелесий шалапут кожну сходинку долав у два етапи – так здвоєний трейлер переїжджає через «лежачого поліцейського».

– Не так швидко, Роланде, – попрохав Едді. – Хочу перевірити місця для німців. А раптом пощастить?

– Місця для німців? – перепитала Сюзанна. – А що це таке?

Джейк знизав плечима, бо не знав. Роланд теж.

Сюзанна поторсала Едді.

– Любий, я питаю, бо це звучить трохи образливо. Як тоді, коли негрів обзивають чорними, а геїв – фруктами. Я знаю, що я лише бідне неосвітчене негрєня з темних віків тисяча дев'яtsel шістдесят четвертого, але...

– Дивись, – Едді показав на знаки біля найближчого до вокзалу паркувального ряду. Там було по два знаки на одному стовпі: верхній із пари – біло-блакитний, нижній – біло-червоний. Коли вони підійшли трохи ближче, Джейк роздивився, що на горішньому був зображений символ інвалідного візка. На нижньому було попередження: ЗА НЕЗАКОННЕ ВИКОРИСТАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ АВТОМОВІЛІВ ІНВАЛІДІВ ПОЛІЦІЙНИЙ ВІДДІЛОК МІСТА ТОПІКА СТЯГУЄ ШТРАФ У РОЗМІРІ 200 ДОЛАРІВ.

– Класно! – вигукнула Сюзанна. – Давно вже слід було це зробити. Ну чому в мій час вважалося, що тобі пощастило, якщо ти змогла проїхати візком крізь двері якогось магазину, меншого за супермаркет. Та чорт, пощастило, якщо через бордюр вдалося його перекотити! А особливі місця для паркування? Про це навіть мріяти не доводилося!

Майданчик був забитий автомобілями мало не під саму зав'язку, але навіть перед лицем кінця світу в ряду, який Едді назвав місцями для німців, стояло лише дві машини без позначок з інвалідним візком на склі.

Джейк подумав, що повага до «місць для німців» мала якусь містичну владу над людьми, так само, як поштові індекси на конвертах, розподіл волосся на два боки з проділом посередині або чищення зубів перед сніданком.

– Ось і воно! – вигукнув Едді. – Здається, у нас бінго!

Досі несучи Сюзанну на стегні (ще місяць тому він не спромігся б на таке, хіба що ненадовго), Едді поспішив до величезного лінкольна. На даху був прив'язаний гоночний велосипед складної конструкції, з напіввідчиненого багажника витикався інвалідний візок. І цей автомобіль був не єдиний у своєму роді. Окинувши поглядом ряд «місць для німців», Джейк побачив щонайменше чотири таких візки. Здебільшого вони були прив'язані до багажників на даху, деякі були запхнуті в задні відсіки фургонів чи автомобілів із кузовами, а один (на вигляд старезна страхітлива брила) закинтий у кузов пікапа.

Всадивши Сюзанну, Едді заходився обдивлятися механізм, який кріпив візок до багажника. Безліч еластичних дротів, що перетиналися між собою, та ще й якийсь незрозумілий замок. Едді дістав «рюгер», що його Джейк витяг із шухляди батькового столу.

– Стрільба по мішенях, – радісно оголосив Едді, й не встигли вони навіть подумати про те, що треба прикрити вуха, як він натиснув на гачок і висадив замок у повітря. Гуркіт пострілу розірвав тишу й відлунням повернувся назад. А разом із ним, неначе розбурханий пострілом, повернувся відразливий звук тонкоходу. «Звучить по-гавайському, чи не так?» – подумав Джейк, скривившись від огиди. Ще півгодини тому він би нізащо не повірив у те, що звук може викликати таку саму фізичну відразу, як, скажімо... запах гнилого м'яса. Але тепер він вірив. Він подивився вгору на знаки платного автошляху. Під цим кутом зору було видно лише їхні верхівки, але й цього було цілком досить, щоб побачити, як вони тремтять. «Він створює якесь поле, – подумав Джейк. – Як міксери й пілососи створюють перешкоди для радіо й телевізора або як той циклотрон, від якого волосся в мене на руках стало сторч, коли містер Кінджері приніс його на урок і попросив добровольців підійти й стати поряд».

Едді відкрутив замок і за допомогою Роландового ножа розрізав еластичні дроти. Видобув візок з багажника, оглянув його, розгорнув і закріпив опору, що перетинала спинку на рівні сидіння.

– Вуаля!

Спершись на руку, Сюзанна з подивом роздивлялася візок (Джейк подумав, що зараз вона трохи схожа на жінку з його улюбленої картини Ендрю Ваєта «Світ Крістіни»).

– Боже всемогутній, який же він малий і легкий на вигляд!

– Найкращі досягнення сучасних технологій, люба, – сказав Едді. – Ось за це ми й воювали у В'єтнамі. Застрибуй, – він нахилився, щоб допомогти їй. Вона не опиралася, хоча на скам'янілому й насупленому обличчі читалася недовіра. Вона наче боїться, що візок не витримає її ваги й обвалиться, подумав Джейк. Але щойно Сюзаннині руки торкнулися билець нового транспортного засобу, вона помалу рослабилася.

Джейк трохи поблукав між рядами автомобілів, водячи пальцем по їхніх запилюжених дахах і залишаючи слід. Юк скрізь ходив за ним назирці й лише в одному місці задер лапу й обмочив колесо, та так природно, наче все своє життя тільки цим і займався.

– Додому хочеться, любий? – спитала Сюзанна позаду нього. – Ти, певне, думав, що вже ніколи не побачиш старий-добрий американський автомобіль. Я права?

Джейк обміркував її слова і вирішив, що вона все-таки не права. Йому ніколи не спадало на думку, що він залишиться в світі Роланда назавжди і більше ніколи не побачить автомобіля. Взагалі втрата була б не надто велика. Але й у тому, що йому це судилося, він сумнівався. Принаймні поки що. У Нью-Йорку за тих часів, коли він там жив, на розі Другої авеню й Сорок шостої вулиці був один пустир. Колись там стояла крамничка делікатесів (Том і Джері, ми знаємося на закусках для вечірок). Але тепер на її місці було лише будівельне сміття, бур'ян, потовчене скло і...

...і троянда. Одна-єдина дика троянда росла на пустирі, де за планом мала невдовзі вирости купа кондомініумів. Але Джейк знав, що нічого подібного до неї немає в усьому білому світі. А може, навіть не в одному, а в усіх світах, про які згадував Роланд. Едді казав, що біля Темної Вежі ростуть троянди, мільярди троянд, цілі чортові акри троянд. Едді бачив їх уві сні. Та все ж Джейк підозрював, що його троянда відрізнялася навіть від тих троянд на полі коло Вежі... і поки доля не вирішить інакше, він ще повертатиметься до світу автомобілів, телевізорів і полісменів, які прагнуть знати, чи є в тебе посвідчення особи і як звуть твоїх батьків.

«До батьків я, мабуть, теж ще повернусь», – подумав Джейк, і від цієї думки серце забилося швидше, знемагаючи від надії і тривоги.

Вони зупинилися посеред ряду машин. Джейк, поглинутий своїми думками, окинув порожнім поглядом широку вулицю (мабуть, це бульвар Гейдж, вирішив він). І тут їх наздогнали Роланд та Едді.

– Після того як я кілька місяців штовхав Залізну Бабу, ця крихітка здається іграшковою, – шкірячись, повідомив Едді. – Мені здається, її можна штовхати, просто дмухаючи ззаду, – і продемонстрував, що мається на увазі, сильно дмухнувши в спинку візка. Джейк хотів було підказати Едді, що в машинах, які стояли на «місцях для німеччин», можуть бути візки з моторчиками, але збагнув, що їхні батарейки вже давно сіли й Едді, напевно, вже про це здогадався.

Але Сюзанна пустила його слова повз вуха – зараз її більше цікавив Джейк.

– Сонечко, ти не відповів. Ти побачив ці машини і засумував за домом?

– Та ні. Мені просто стало цікаво, чи всі ці моделі я знаю. Я подумав, може... якщо ця версія світу 1986 року з'явилася з якогось іншого світу, а не з мого 1977-го, то я зможу розібратися. Але я не можу. Бо все змінюється надто швидко. Навіть за дев'ять років... – він знизав плечима й подивився на Едді. – Може, тобі вдасться знайти якісь невідомі моделі. Ти ж справді жив у тисяча дев'ятсот вісімдесят шостому.

– Та жити я жив, але особливо не цікавився, що там де відбувається, – пробурчав Едді. – Здебільшого я проводив час у стані овоча. Але... може...

Едді знову повіз Сюзанну гладеньким покриттям паркувального майданчика, показуючи на машини.

– «Форд експлорер»... «шевроле каприз»... а то старий «понтіак», судячи з розділених грат...

– «Понтіак бонвіль», – уточнив Джейк. Захоплений погляд Сюзанни зворушив його, адже їй всі ці автомобілі, напевно, здавалися дивом з майбутнього, не меншим за космічні кораблі з фільму про Бака Роджерса. А разом з цією думкою з'явилася інша: а якими ці машини здаються Роландові? І Джейк озирнувся.

Але стрілець не виявляв до машин жодної цікавості. Його погляд був спрямований кудись удалину, через вулицю в бік парку, в бік автостради... втім, Джейк сумнівався, що він щось там бачить. Швидше за все, він просто глибоко замислився. А якщо так, то вираз його обличчя промовляв, що в надрах своїх думок стрілець не знаходить нічого доброго.

– То малий «крайслер К», – показав Едді, – а то «субару». «Мерседес SEL 450», крута тачка, машина чемпіонів... «мустанг»... «крайслер імперіал», добре зберігся, але зробили його, мабуть, ще за давніх-давен...

– Обережно, хлопче, людей везеш, – сказала Сюзанна дещо різким, як здалося Джейкові, тоном. – Я знаю цю машину. Здається, вона нова.

– Вибач, Сьюз. Я не хотів. Це «кугуар»... ще один «шеві»... і ще один... Топіка обожнює «Дженерал Моторс»... «хонда сівік»... «фольксваген кролик»... «додж»... «форд»...

Едді затнувся, побачивши маленьку машинку в кінці ряду, білу з червоною облямівкою.

– «Такуро», – промовив він здебільшого до себе. Обійшов навколо автомобіля, щоб подивитися на багажник. – «Такуро-спірит», якщо бути точним. Чув коли-небудь про таку марку й модель, Джейку з Нью-Йорка?

Джейк похитав головою.

– І я. Теж, блін, не чув.

Едді повіз Сюзанну в бік бульвару Гейдж. Досі занурений у свої думи, Роланд рушив слідом за ними, ідучи й зупиняючись синхронно з ними. Перед самим автоматичним входом до майданчика (СТОП, ВІЗЬМИ КВИТАНЦІЮ) Едді пригальмував.

– З такою швидкістю ми постаріємо швидше, ніж доберемося до того парку, й помremo, не встигнувши добутися автостради, – пустила шпильку Сюзанна.

Цього разу Едді не вибачався – здавалося, він навіть її не почув. Він роздивлявся наклейку на бампері іржавого старого «АМС пейсера». Наклейка,

як і ті маленькі знаки з зображенням інвалідного візка, що позначали «місця для немічних», була синя з білим. Щоб краще її роздивитися, Джейк присів навпочіпки. Юк опустив голову йому на коліна, і хлопчик неухважно погладив її. Другою рукою він торкнувся наклейки, наче переконуючись у тому, що вона справжня, а не витвір уяви. «МОНАРХИ КАНЗАС-СІТІ» – проголошував напис. Замість літери «О» в слові «Монархи» був бейсбольний м'яч, позаду якого пролягали намальовані смуги швидкості, ніби м'яч летів поза межі парку.

– Виправте мене, коли я скажу щось не так, адже про те, що відбувається в бейсболі за межами стадіону Янкі, я не знаю ні біса, але хіба ця команда називається не «Королі Канзас-Сіті»? У них там ще Джордж Брет грає.

Джейк кивнув, бо знав «Королів» і Брета, хоча в Джейковому «коли» той був ще молодим гравцем, а в часи Едді вже, напевно, постарів.

– Ти маєш на увазі «Атлетів Канзас-Сіті»? – спитала Сюзанна, трохи здивована. Роланд участі в розмові не брав, він досі ширяв десь у своїх персональних озонових високостях атмосфери.

– У вісімдесят шостому вже ні, – м'яко виправив Едді. – У вісімдесят шостому «Атлети» вже були в Окленді, – з наклейки на бампері він перевів погляд на Джейка. – Можливо, молодша ліга? Три-А?

– Королі Три-А все одно лишаються Королями, – пояснив Джейк. – Вони грають в Омасі. Ходімо, нам час.

Джейк не знав, що почувають інші, але йому самому значно полегшало на душі. Можливо, то все були дурниці, але йому відлягло. Він переконався, що ця жахлива чума не з'явиться в його світі, бо в його світі не було «Монархів Канзас-Сіті». Певне, інформації для такого висновку було замало, але хлопчик відчував, що це правда. І яку невимовну полегкість давало усвідомлення, що його мама й тато не приречені померти від вірусу, який називали Капітаном Трипсом, й бути спаленими на... сміттєзвалищі чи деінде!

Та тільки бути в цьому на сто відсотків упевненим він не міг, навіть якщо цей світ 1986 року не був версією того 1977-го, звідки був родом Джейк. Бо навіть якщо в цьому страхітливому світі були автомобілі, що називалися «такуро спірит», а Джордж Брет тут грав за «Монархів Канзас-Сіті», Роланд казав, що халепи поширюються... що такі речі, як супергрип, роз'ідають тканину буття, як кислота з акумуляторів – ганчірку.

Стрілець згадував про водойму часу. Спершу ця назва вразила Джейка своєю поетичністю, своєю чарівністю. Та що як водойма заросте намулом і перетвориться на болото? А раптом ці бермудські трикутники, що їх Роланд називав тонкоходами, які колись були великою рідкістю, тепер є радше правилом, ніж винятком? А раптом... о, думка була страхітлива, від таких думок гарантовано безсоння до півночі... раптом структура Вежі ослаблюється, а разом з нею провисає реальність? А що як каркас не витримає, і один рівень впаде на інший... а той на третій... і далі... аж поки...

Джейк прикусив губу й мало не закричав, коли Едді взяв його за плече.

– Джейку, не варто доводити себе до істерики.

- Та що ти про це знаєш? - грубо відповів йому Джейк. Він дуже розізлився, але чому? Від страху чи від того, що йому зазирали в душу? Він не знав. Та, зрештою, йому було байдуже.

- Коли йдеться про істерики, я спец. Не знаю точно, що в тебе на думці, але в будь-якому разі зараз саме чудова нагода перестати про це думати.

Мабуть, це гарна порада, вирішив Джейк. Разом вони перейшли вулицю й рушили в бік Гейдж-парку, не знаючи, що наближаються до одного з найбільших потрясінь у Джейковому житті.

2

Пройшовши попід кованою аркою (напис старовинними вибагливими літерами повідомляв, що це «Гейдж-парк»), вони опинилися на брукованій цеглою стежці, що вела вглиб саду, який наполовину скидався на охайний англійський, а другою половиною був подібний до екваторських джунглів. Занедбаний у спекотне середньозахідне літо, він заріс бур'янами, а восени засіявся насінням. Табличка в арці повідомляла, що це Сад рейнських троянд, і там справді росли троянди, троянди були скрізь. Більша їх частина вже відцвіла, але дикі ще буяли, нагадуючи Джейкові про троянду на пустирі між Сорок шостою і Другою. А спогад приніс із собою різкий біль - від бажання побачити її ще раз.

Збоку від входу стояла прегарна стара карусель. На ній досі гарцювали непорушні коні й били копитом штучні жеребці. Від мертвотної тиші, що огортала карусель, від навіки згаслих ліхтарів і веселої музики, яка більше ніколи тут не зазвучить, Джейкові стало не по собі. На шиї однієї з коняк на сиром'ятному шнурку висіла бейсбольна рукавичка, яку колись, певне, забув тут якийсь хлопчик. Джейк відвів погляд - йому було несила на це дивитися.

Позаду каруселі зарості густішали, і поволі стежка губилася в них, аж поки подорожні не збилися вервечкою, як діти у густому казковому лісі. Колючки перерослих троянд, які ніхто не обрізав, рвали Джейкові одяг. Якось так вийшло, що хлопчик опинився попереду всіх (певне, тому, що Роланд досі перебував у глибокій задумі). Саме тому він побачив Чарлі Чух-Чуха першим.

Наближаючись до вузької залізничної колії, що перетинала стежку, - насправді трохи більшої за іграшкову, - він думав тільки про одне: стрілець сказав, що ка - це колесо, яке завжди прокручується до того місця, звідки почало свій оберт. «Нас усюди переслідують троянди й поїзди, - думав він. - Чому так? Я не знаю. Мабуть, це чергова зага...»

А тоді його погляд упав ліворуч, і з вуст зірвалося «Господибожемії», одним словом без пауз. Ноги йому підкосилися, й він сів на землю. Власний голос здавався якимось далеким булькотінням. Він не зомлів, але світ навколо потроху втрачав кольори, поки безладні зарості на західному боці парку не набули такого самого сірого забарвлення, що й осіннє небо над головою.

- Джейк! Джейку, що сталося?! - кричав Едді, й Джейк чув у його голосі непідробну стурбованість, але голос линув наче з телефонної слухавки, коли дзвонять з далекого краю, де паршивий зв'язок. З Бейруту або, наприклад, з Урану. Він відчував, що Роланд кладе йому руку на плече, але цей потиск теж здавався так само далеким, як і голос Едді.

- Джейку! - гукала Сюзанна. - Що таке, сонечко? Що...

А потім побачила сама й замовкла. Едді побачив і теж замовк. Роланд прибрав руку. Всі стояли й дивилися... всі, крім Джейка, бо він дивився сидючи. Мабуть, з часом до його ніг повернеться сила й він знову почне їх відчувати, але цієї миті вони здавалися ватними.

Поїзд стояв за п'ятдесят футів від них, біля іграшкової станції - точної копії справжньої, що залишилася через дорогу. Під дахом висіла вивіска з написом ТОПІКА. Поза сумнівом, то був Чарлі Чух-Чух, з його запобіжними ґратами й іншими прибабасами. Паровий локомотив 402 «Великий хлопчик». І Джейк точно знав: якщо йому стане сил підвестися й підійти до нього, то на сидінні машиніста (якого точно звали Боб чи-якось-так) він знайде мишаче гніздо. А в димарі - гніздо ластівок.

«І темні масткі сльози, - подумав Джейк, роздивляючись крихтний поїзд, що застиг у чеканні перед крихтною станцією, й відчуваючи, як мороз продирає по шкірі, добираючись аж до ячок і концентруючись у тугий вузол десь у животі. - Вночі він плаче темними масткими сльозами, від яких іржавіє його розпрекрасний ліхтар. Але ж свого часу, Чарлику, ти добряче повозив дітлахів, так? Ти кружляв довкола Гейдж-парку, і діти сміялися. Та не всі. Ті, хто знали тебе краще, кричали від жаху. Я б теж зараз кричав, якби були сили».

Втім, сили потроху поверталися до нього. Едді взяв його під руку, Роланд - під другу, і Джейк спромігся підвестися. Вставши, трохи заточився, але по тому вже стояв рівно.

- Між нами, хлопчиками, я тебе чудово розумію, - сказав Едді похмурим, як і вираз його обличчя, голосом. - Я сам ледь не беркицьнувся. Чарлі Чух-Чух зійшов зі сторінок книжки. Здуріти можна.

- Зате тепер ми знаємо, звідки в міс Беріл Еванс з'явилася ідея написати «Чарлі Чух-Чуха», - зауважила Сюзанна. - Вона або жила тут, або побувала в Топіці десь перед тисяча дев'яцот сорок другим роком, коли цю трикляту книжку опублікували...

- ...і бачила поїзд-атракціон, який їздив у Саду рейнських троянд і об'їжджав Гейдж-парк, - підсумував Джейк. Йому вже було не так страшно. Хлопчик, який усе своє життя був не просто єдиною, але й самотньою дитиною в сім'ї, відчув приплив любові і вдячності до своїх друзів. Вони бачили те, що бачив він, і зрозуміли, чому він злякався. Авжеж, вони були катетом.

- Він не відповідає на дурні питання і не грає в дурні ігри, - задумливо протягнув Роланд. - Джейку, ти зможеш іти?

- Так.

– Упевнений? – спитав Едді. Побачивши, як Джейк кивнув, він повів Сюзанну через рейки далі. Наступним рушив Роланд. Джейк на мить завагався, пригадавши сон, у якому вони з Юком стояли біля залізничного переїзду, а пухнастик зненацька стрибнув на колію, шалено гавкаючи на ліхтар поїзда, що стрімко наближався.

Тож Джейк нахилився і згріб шалапуту в оберемок. Потім подивився на іржавий поїзд, що тихо стояв собі на станції, зі згаслим, подібним до мертвого ока ліхтарем.

– Я не боюся, – тихо мовив Джейк. – Я тебе не боюся.

Раптом головний ліхтар ожив і блимнув до нього один раз, коротко, але яскраво й виразно: «А я думаю, боїшся, боїшся, шмаркачику ти мій».

І згас.

Більше ніхто цього не помітив. Джейк іще раз зиркнув на поїзд, чекаючи, що ліхтар знову блимне, а може, побоючись, що триклятий паротяг оживе й посуне просто на нього. Але нічого подібного не сталося.

Відчуваючи, як калатає у грудях серце, Джейк припустив услід за своїми супутниками.

3

У зоопарку Топіки («Всесвітньо відомому зоопарку Топіки», гордо проголошували таблички) було повно порожніх кліток і дохлих звірів. Деякі зі звільнених тварин втекли, але решта здохли на місці. Там, куди показував вказівник із написом «Горили», були великі мертві мавпи, які, схоже, померли, тримаючи одна одну за лапи. Едді відчув, що до очей йому підступають сльози від цього видовища. Відтоді, як його тіло звільнилося від героїну, його емоції завжди перебували на небезпечній межі, за якою починався буревій. Старі друзяки б його засміяли.

За ареалом горил на стежці лежав мертвий вовк. Обережно наблизившись до нього, Юк обнюхав родича, витягнув ший і завив.

– Джейку, нехай він перестане. Примусь його, чуеш? – різко кинув Едді. До нього раптом дійшло, що ніздрі вловлюють запах розкладених тіл. Сморід був слабкий, під палючим літнім сонцем він майже вивітрився, але і його залишків було цілком достатньо, щоб викликати непереборний потяг до блювання. Але не було чим – Едді не міг згадати, коли він і в востаннє.

– Юк! До мене!

Юк видав останню ноту і повернувся до Джейка. Присівши біля ніг хлопчика, він подивився на нього знизу вгору своїми дивовижними очима, обведеними золотом обручок. Джейк узяв його на руки, зробив добряче коло, обходячи вовка, і знову поставив шалапуту на стежку.

Шлях привів їх до східців, що круто вели вниз (крізь каміння вже почав пробиватися бур'ян). Вже стоячи біля їх початку, Роланд озирнувся на зоопарк і сад. Звідти відкривався хороший огляд іграшкової залізниці, якою Чарлі возив дітлахів по всьому Гейдж-парку. Налетів холодний вітер, і бульвар Гейдж лунко засипало опалим листям.

– Так загинув лорд Перт, – пробурмотів Роланд.

– І земля здригнулася, коли він упав, – підхопив Джейк.

Роланд глянув на нього здивовано, наче людина, що пробудилася з глибокого сну, потім усміхнувся й обійняв хлопчика за плечі.

– Свого часу я грав Лорда Перта.

– Справді?

– Так, Джейку. Невдовзі я про це розповім.

4

Сходи привели їх до вольєру, де було повно мертвих екзотичних птахів. За ним стояла закусочна з рекламою «найкращого в Топіці буфалобургера» (зважаючи на місце її розташування, гумор ситуації був чорний), а за закусочною виднілася ще одна арка з вивіскою «Повертайтеся до Гейдж-парку!» Ще далі вгору піднімався пандус для в'їзду на автостраду з обмеженим доступом. Понад нею було добре видно зелені знаки, які вони помітили здаля.

– Знову гульки на платній дорозі, – майже нечутно прошепотів Едді. – Хай їй чорт, – і зітхнув.

– Ти про що, Едді?

Джейк теж зацікавився, але зрештою подумав, що Едді не відповість. Той стояв, узявшись за ручки нового візка, і коли Сюзанна повернула до нього голову, відвів погляд. Та потім глянув у вічі, спочатку Сюзанні, потім Джейкові.

– Нічого доброго. Втім, до того, як отой Гері Купер[6 – Гері Купер – американський актор, виконавець багатьох ролей у вестернах.] перетягнув мене через Великий континентальний розділ, у моєму житті взагалі не було нічого доброго.

– Ти не конче мусиш...

– Та нічого. Ми з друзями – я, мій брат Генрі, Бам О'Хара (зазвичай, бо в нього була машина), Сандра Корбіт і часом один друг Генрі, якого ми називали Джиммі Поліо – збиралися разом і вкидали до капелюха папірці зі своїми іменами. Потім витягали один, і той, чие ім'я було на папірці, він або вона, якщо це була Сенді, мусив залишатися тверезим. Ведучий гульок – так його називав Генрі. Інші накачувалися наркотою. Потім усі вантажилися в Бумів «крайслер» і їхали трасою 95 в Коннектикут чи автострадою Таконік

на північ штату Нью-Йорк... тільки ми цю автостраду називали «траса Кататонік». Слухали на магнітолі касети «Кріденс», Марвіна Гея або навіть золоті хіти Елвіса. Вночі було суперово. А найкраще – під повним місяцем. Ми каталися годинами, часом витикали голови у вікна, як собаки, дивилися на місяць і спостерігали, як одна за одною з'являються зорі. У нас це називалося гульками на платній дорозі, – Едді всміхнувся. Усмішка вийшла силувана. – Ото житуха була, скажу я вам, чуваки.

– Прикольно, – сказав Джейк. – Я маю на увазі не наркотики, а те, як ви з друзями каталися вночі. Це, мабуть, чудово – дивитися на місяць і слухати музику.

– Це й було чудово, – погодився Едді. – Чудово, навіть незважаючи на те, що ми були такі обковтані, що могли б з однаковим успіхом помочитися як собі на черевики, так і в кущі, – він зробив паузу. – Але найжахливіше в усьому цьому саме те, що це було чудово.

– Гульки на платній дорозі, – промовив стрілець, наче зважуючи слова. – Що ж, ходімо, погуляємо.

Вони вийшли з Гейдж-парку і рушили через дорогу в бік пандуса.

5

Обидва дорожні вказівники, що позначали в'їзд на автостраду, хтось замалював фарбою з балончика. Знак із написом «Сент-Луїс 215» перетинали навскісні чорні літери:

На тому, що проголошував «До наступного майданчика для відпочинку 10 миль», був інший напис:

жирними червоними літерами. Навіть після спекотного літа червінь фарби залишилася вражаюче яскравою й одразу впадала в око. Кожен знак був прикрашений символом ока:

– Роланде, ти часом не знаєш, що означає вся ця дурня? – поцікавилася Сюзанна. Стрілець заперечно похитав головою, але вигляд у нього був стурбований. Відсторонений, самозаглиблений вираз не зникав із його очей.

Вони покрокували далі.

6

У тому місці, де пандус вливався в автостраду, двоє чоловіків, хлопчик і пухнастик-шалапут зібралися довкола Сюзанни та її нового візка. Всі погляди були спрямовані на схід.

Едді не знав, яка транспортна ситуація чекає їх на виході з Топіки, але тут усі ряди в обох напрямках (що на захід, що на схід) були загачені легковими автомобілями та вантажівками. Здебільшого на багажники машин були навантажені кучугури предметів ужитку, які впродовж цілого сезону дощів вкривалися іржею.

Втім, наразі транспорт був для них найменшою проблемою. Вони стояли й мовчки дивилися на схід. По обидва боки від автостради розкинулося місто. Подекуди виднілися шпиль церкви, смуга забігайлів («У Арбі», «У Венді», «Макдональдс», «Піцца Хат» і ще одна – «Боїнг-боїнг бургери», про котру Едді ніколи не чув), автосалони, дах боулінг-клубу під назвою «Гартленд-лейнз». Попереду вони бачили ще один з'їзд із автостради, зі знаком «ГОЛОВНИЙ ШПИТАЛЬ ТОПІКИ». Там, де закінчувався з'їзд, похмуро бовванів порослий плющем масивний старий будинок із червоної цегли. Між пагонів прозирали крихітні вікна, схожі на перелякані очі. Едді вирішив, що ця будівля неодмінно має бути лікарнею – таке собі чистилище на державній дотації, де бідолашні грішники годинами просиджували на пластикових стільцях, аби тільки потрапити на прийом до лікаря, який змірить їх таким поглядом, наче вони не люди, а лайно собаче.

За шпиталем місто раптово закінчувалося, і починався тонкохід.

Едді здалося, що він бачить рівну поверхню стоячої води, схожу на велетенське болото. Сріблястий і мерехтливий, тонкохід обступав насип автостради 70 з обох боків, і від його ряхтіння дорожні знаки, огорожа й нерухомі автомобілі хвилювали в повітрі, наче міражі. І вусібіч ширився звук – неприємний, булькотливий звук смердючого варива.

Сюзанна скривилася й затулила вуха руками.

– Не знаю, як я це витримаю. Не хочу здатися вам нудною, але мені вже хочеться блювати, хоч я цілий день макової краплини в роті не мала.

Едді почувався так само. Проте, попри нудоту, відірвати погляд від тонкоходу він не міг. Це видовище надреального пробуджувало в ньому асоціації... з чим? З лицем потойбіччя? Ні. Велетенське бурмотливе марево, що розкинулося перед ними, не мало обличчя, було, в сутності, повною протилежністю до обличчя, але в нього було тіло... зовнішність... присутність.

Так. І в цьому була найбільша дивовижа. Тонкохід мав присутність, як той демон, що з'явився в кружалі з каменів, коли вони намагалися видобути Джейка.

Тим часом Роланд порпався в надрах свого кошеля. Поперевертав усе всередині догори дригом й нарешті на самому дні знайшов потрібне. Жменю набоїв. Він узяв Сюзанну за руку, знявши її з бильця візка, і поклав їй на долоню дві кулі. Потім узяв ще дві кулі й позатикав собі вуха. За його діями Сюзанна спостерігала спершу з відвертим подивом, потім з недовірою і нарешті з сумнівом, але зрештою вчинила так само. І майже миттєво її обличчя прояснилося.

Едді зняв зі спини наплічника і витяг наполовину повну коробку набоїв сорок четвертого калібру, що застосовувалися в Джейковому «рюгері». Але стрілець похитав головою і простягнув долоню, на якій було ще чотири патрони – два для Едді й два для Джейка.

– А ці хіба не підходять? – Едді видобув пару набоїв із коробки, яку Джейк узяв із шухляди столу Елмера Чемберза.

– Ці кулі з вашого світу, тож вони не зможуть притлумити звук. Не питай, звідки мені це відомо, просто відомо, і все. Звісно, ти можеш спробувати, але це марно: вони непридатні.

Едді показав на патрони, які простягав йому Роланд.

– Та ці ж теж з нашого світу. Зброярня на розі Сьомої й Сорок дев'ятої. Здається, магазин Клеменца, якщо мені не зраджує пам'ять.

– Ні, це мої набої, Едді. Хоч я їх уже не раз заряджав, але походять вони з зеленого краю. З Гілеаду.

– Тобто це ті, що промокли? – недовірливо спитав Едді. – Останні з мокрих набоїв? З тих, що до останньої порохинки промокли на узбережжі?

Роланд тільки кивнув.

– Ти ж казав, що стріляти ними вже неможливо! Навіть якщо вони просохнуть! Адже порох... як ти тоді сказав? О, вичах!

Роланд знову кивнув.

– То чого ж ти їх не викинув? Нащо тягати за собою кулі, якими не можна стріляти?

– А пам'ятаєш ті слова, які слід казати після полювання, щоб зосередитися, Едді? Як я тебе навчав?

– «Отче, спрямуй мої руки й серце, щоб не пропала жодна частка цієї тварини».

І Роланд кивнув утретє. Джейк взяв два набої і заткнув ними вуха. Едді забрав два останніх, але спершу спробував використати ті, що витрусив з

коробки. Вони дещо притлумлювали звук тонкоходу, але не усували його повністю – звук вібував у нього в голові, від нього, як під час застуди, сльозилися очі, а носова перетинка, здавалося, зараз вибухне. Довелося витягти недієздатні кулі й натомість вставити більші, з Роландових старовинних револьверів. «Я затикаю вуха кулями, – подумав Едді. – Мама б сказалася». Але це не мало значення. Звук тонкоходу щез чи принаймні стих, перетворившись на далеке дзижчання, – ось що було важливо. Він очікував, що коли заговорить до Роланда, власний голос звучатиме глухо (наче тоді, коли у вухах були біруші), але виявилося, що він чудово чує сам себе.

– Цікаво, а є щось таке, чого ти не знаєш? – спитав він, повернувшись до стрільця.

– Так. Я багато чого не знаю.

– А як же Юк? – спитав Джейк.

– Думаю, з Юком все буде добре, – сказав Роланд. – Ходімо, до темряви треба пройти кілька миль.

7

Схоже, бурмотіння тонкоходу геть не турбувало Юка, проте він намагався ні на крок не відходити від Джейка Чемберза, недовіжливо зиркаючи на автомобілі, що загачували проїзд на схід автостради 70. Втім, Сюзанна бачила, що ці машини не повністю перекривали трасу. Поступово центр міста залишався позаду і автомобільний затор зменшувався. Та навіть у тих місцях, де скупчення машин було значним, хтось повідтягував нерухомі тачки вбік. Багато їх перетягли на резервну смугу, яка в межах міста являла собою бетонний розділювач, а за його межами поросла травою.

«А тут хтось добряче попрацював з евакуатором», – подумала Сюзанна, і ця думка звеселила їй душу. Поки лютувала епідемія, нікому б і на думку не спало розчищати шлях посеред автостради. Якщо ж хтось зробив це по її закінченні... якщо на той час ще хтось залишився серед живих, то це означало, що чума забрала не всіх людей у місті. І ті некрологи щільним текстом зовсім не означали кінець усьому.

Подекуди в автомобілях виднілися трупи, але ці теж були висхлі, як і ті, що лежали біля підніжжя вокзальних сходів. Мумії, пристебнуті пасами безпеки. Але здебільшого машини стояли порожні. Сюзанна збагнула, що водії й пасажери, що потрапили у затор, мабуть, далі пішли пішки, намагаючись будь-що вибратися з зони епідемії, але напевно, то була не єдина причина, що змусила їх вилізти з-за керма.

Сюзанна чудово розуміла: в разі, якби вона сама відчула симптоми фатальної хвороби, то жодна сила в світі, окрім залізного ланцюга, не втримала б її за кермом. Якщо вже помирати, то ближче до Бога, просто неба, на свіжому повітрі. Найкраще – на пагорбі, деś на підвищенні, в крайньому разі на пшеничному полі. Все, що завгодно, аби тільки не задихатися від кашлю, вдихаючи пахощі освіжувача повітря, що метляється на дзеркалі заднього огляду.

Водночас Сюзанна відчувала, що вони ще надібають безліч мертвих людей, які рятувалися втечею. Але не зараз. Бо існував тонкохід. Вони з супутниками неухильно наближалися до нього, і той момент, коли вони потрапили в його поле, був дуже відчутний. Її тіло пробрав колючий дріж, викликаючи бажання підтягнути під себе вкорочені ноги. Навіть візок на мить спинився. Жінка озирнулася й побачила, що Роланд, Едді та Джейк тримаються за животи й кривляться. У них усіх був такий вигляд, наче їм водночас скрутило шлунки. Потім Едді й Роланд випросталися. Джейк нахилився погладити Юка, бо той занепокоєно спостерігав за господарем.

– Хлопці, з вами там все гаразд? – спитала Сюзанна голосом Детти Волкер – напівбурчливо, напівжартома. Цей голос просто мимоволі вирвався назовні.

– Еге ж, – відповів Джейк. – Та мені все одно наче бульбашка в горлі застрягла, – розмовляючи з нею, він тривожно поглядав на тонкохід. Тепер срібляста порожнеча оточувала їх зусібіч, неначе цілий світ перетворився на Норфолкські болота перед світанком. Дерев, що росли неподалік, витикалися зі срібної поверхні, відкидаючи викривлені відображення, які весь час рухалися, ні на мить не застигаючи й не залишаючись у фокусі. Трохи віддалік Сюзанна бачила вежу елеватора, і вежа наче пливла в повітрі. На її бічній стіні рожевими літерами, які за нормальних умов освітлення могли бути червоними, було виведено два слова: ГЕДІШ ФІДС.

– А мені здається, що в мене бульбашка в мізках, – сказав Едді. – Боже, ви тільки погляньте, як ця гидота тремтить і переливається.

– А ти досі його чуєш? – спитала Сюзанна.

– Еге. Але слабенько. Жити можна. А ти?

– Угу. Ходімо.

У Сюзанни склалося таке враження, що вона летить крізь рвані хмари в літаку з відкритою кабіною. Здавалося, вони вже пройшли багато миль крізь те бурмотливе напівпрозоре марево – не зовсім туман і не зовсім воду. Часом у ньому вимальовувалися якісь обриси (комора, трактор, рекламний щит), потім усе зникало і видно було тільки дорогу, що незмінно бігла над яскравою, проте якоюсь невиразною поверхнею.

А потім тонкохід раптово закінчився. Бурмотіння стало ледь чутним, можна було навіть без особливих наслідків витягти з вух кулі, принаймні, наразі, поки вони не дійшли до іншого краю. Знову з'явилися краєвиди...

Втім, навряд чи можна було назвати їх краєвидами, бо в Канзасі краєвидів не було. Натомість були відкриті поля й час від часу траплялися охоплені полум'ям діброви, серед яких губилися джерела й ставки. Звісно, не Великий Каньйон і не хвилі, що розбиваються об портлендський маяк, але принаймні віддалік було видно обрїй, і це допомагало трохи позбутися не надто приємного враження, що вони поховані живцем. А потім знову довелося зануритися в повітряний слиз. Сюзанна подумала, що найкраще описав враження від тонкоходу Джейк, коли сказав, що це наче нарешті потрапити в саяво міражу, який, бува, примариться десь у далечині в спекотний день на автостраді.

Та хай там як його не описуй, перебувати всередині тонкоходу було жахливо. Там було задушливо, наче тебе замкнули в чистилищі й увесь світ, крім двох смуг дороги й решток машин, що, мов остови покинутих суден, самотньо стирчали в крижаному океані, зник.

«Будь ласка, допоможи нам вибратися, – благала Сюзанна Бога, в якого більше не вірила. Раніше в неї була віра в якусь надприродну силу, проте відтоді, як вона отямилася на узбережжі Західного моря, її сприйняття невидимого світу суттєво змінилося. – Будь ласка, допоможи нам знову знайти Промінь. Допоможи врятуватися з цього мовчазного світу смерті».

Біля знаку з написом «БІГ-СПРІНГС 2 МИЛІ» вони потрапили в найбільшу за весь цей час ділянку відкритого простору. За їхніми спинами сідало сонце, пронизуючи променями хмари. Сонце розкидало шкарлатні скалки поверхнею тонкоходу, освітило шибки вікон і хвостові фари нерухомих машин відтінками вогню. Обабіч вдалину простиралися неозорі порожні поля. «Повна земля прийшла й пішла, – подумала Сюзанна. – Жнива теж скінчилися. Це те, що Роланд називає закриттям року». Ця думка примусила її здригнутися.

– Тут станемо табором на ніч, – сказав Роланд невдовзі по тому, як вони проминули виїзд на Біг-Спрінгс. Вони бачили, що далеко попереду тонкохід знову заповзає на шосе, але до цього місця було ще багато миль... У східному Канзасі, як з'ясувала для себе Сюзанна, видно дуже далеко. – Хмизу можна назбирати, не підходячи надто близько до тонкоходу, і звук не надто відчуватиметься. Може, навіть вдасться спати без набоїв у вухах.

Едді й Джейк перелізли через поруччя, спустилися з насипу й назбирали на березі висохлого струмка гілляччя, не відходячи один від одного, як порадив їм Роланд. Коли вони поверталися, хмари знову поглинули сонце й на світ уже спускалися попелясті нудні сутінки.

Стрілець наробив трісок для розпалювання і склав з них щось на кшталт дерев'яного комина на аварійній смузі шосе. Тим часом Едді перейшов на середню смугу, стояв там, тримаючи руки в кишенях, і дивився на схід. Минуло кілька секунд, і до нього приєдналися Джейк та Юк.

Роланд дістав кремінь і кресало, викресав іскру до свого імпровізованого димоходу, і невдовзі на шосе вже весело тріскотіло маленьке багаття.

– Роланде! – покликав Едді. – Сьюз! Ходіть-но сюди! Погляньте на це!

Сюзанна вже почала обертати колеса, а потім Роланд, востаннє перевіrivши, чи все добре з багаттям, узявся за ручки й повів її.

– А куди дивитися? – поцікавилася жінка.

Едді показав. Спершу Сюзанна нічого не бачила, хоча на добрих три милі вперед дорогу було ідеально видно, навіть поза тим місцем, де її знову перекривав тонкохід. Потім... так, щось наче замріло. Якийсь обрис на межі, що розділяє видиме й невидиме. Звісно, якщо то був не останній промінчик світла...

– Це будинок? – спитав Джейк. – Якщо так, то він стоїть просто на дорозі!

– Що там, Роланде? – спитав Едді. – У тебе ж найгостріший зір у цілому всесвіті.

Певний час стрілець мовчав. Він стояв і дивився вперед, тримаючись великими пальцями рук за кобуру.

– Роздивимось, коли наблизимось, – нарешті мовив він.

– Та ну! Тобто трясця твоєї матері! Ти знаєш, що то таке, чи не знаєш? – вигукнув Едді.

– Роздивимось, коли підійдемо ближче, – повторив стрілець, ухилившись від відповіді. Клацаючи підборами, він пішов через смуги, що вели на схід, до свого багаття.

Сюзанна подивилася на Джейка й Едді та знизала плечима. Вони відповіли їй тим самим... і хлопчик зайшовся веселим сміхом. Сюзанні подумалося, що зазвичай малий поводився так, наче йому щонайменше вісімнадцять, а не одинадцять років. Але від того сміху він здавався дитям, якому невдовзі виповниться десять, і Сюзанні це страшенно подобалося.

Зиркнувши на Юка, вона побачила, що той дивиться на них найщирішим у світі поглядом і намагається стелити плечима.

8

Вони з'їли загорнуті в листки делікатеси, які Едді називав стрільцевими буритосами. Що більше сутеніло, то ближче вони підсувалися до вогню й підкидали в полум'я дров. Десь на півдні час від часу гукав птах. Ще ніколи в житті Едді не доводилося чути настільки самотнього крику. Вони майже не розмовляли між собою, та й не майже – взагалі ніколи не розмовляли о цій порі, збагнув Едді. Неначе час, коли світло й темрява мінялися на землі місцями, був якийсь особливий і чомусь позбавляв їх потужного відчуття єдності, яку Роланд називав ка-тетом.

Джейк підгодовував Юка, даючи йому шматочки сушеної оленини зі свого останнього згортка. Сюзанна сиділа, схрестивши вкриті шкіряною накидкою ноги, на своїй скатаній постелі й мрійливо дивилася у вогонь. Роланд лежав, спираючись на лікті, й дивився в небо, де хмари майже розсіялися і крізь них прозирали зорі. Едді й собі підвів погляд і побачив, що Старої Зорі й Старої Матінки вже нема, їхні місця у небесному склепінні посіли Північна зірка і Велика Ведмедиця. Можливо, це і не його світ, адже в його світі немає автомобілів марки «такуро», «Монархів із Канзас-Сіті» й забігайлівок із назвою «Боінг-боінг бургери», але Едді хотілося думати, що його світ десь поряд. «Може, цей світ межує з нашим», – вирішив він.

Коли десь віддалік знову закричав птах, Едді теж звівся на лікті й глянув на Роланда.

– А пам'ятаєш, ти хотів нам щось розповісти? Моторошну історію своєї юності. Сюзен, так, здається, звали ту дівчину?

Якусь мить стрілець не відривав погляду від небесного склепіння, і Едді подумав, що тепер настала черга Роланда витати в хмарах. Але потім він подивився на своїх друзів, і погляд у нього був навдивовижу покайний і тривожний.

– Не подумайте, що я морочу вам голови. Але чи дасте ви мені ще один день на обдумування? А може, щоб вони мені наснилися, знадобиться ще одна ніч. Це давні справи, мертві справи, але я... – він у розпачі розвів руками. – Деякі справи навіть після смерті не спочивають з миром. Їхні кістки волають з-під землі.

– Це привиди, – сказав Джейк, і в його очах Едді побачив тінь жакіття, яке він пережив у будинку в Датч-Гілі. Того жакіття, яке навалилося на нього, коли Охоронець Дверей вийшов зі стіни і потягнувся до нього лапою. – Іноді привиди існують. Іноді вони повертаються.

– Так, – погодився Роланд. – Іноді існують, іноді повертаються.

– Краще не треба наганяти страху, – сказала Сюзанна. – Часом, коли ти знаєш, що зараз буде непереливки, краще сісти на коня й пуститися галопом.

Ретельно зваживши ці слова, Роланд підвів на неї очі.

– Завтра ввечері, коли розпалимо багаття, я розповім вам про Сюзен. Клянуся іменем батька.

– А нам потрібно це чути? – зопалу спитав Едді. І сам здивувався, що ці слова зірвалися йому з вуст, бо він як ніхто інший цікавився минулим стрільця. – Тобто якщо тобі болять, Роланде, то, може, не варто...

– Я не певен, що вам треба це чути, але впевнений, що мені конче потрібно розповісти. Наше майбутнє – це Вежа. І щоб іти до неї з чистим серцем, я мушу якомога надійніше поховати своє минуле. Розповісти геть усе мені забракне сил, бо в моєму світі навіть минуле не стоїть на місці, речі у ньому міняються місцями. Але ця одна-єдина історія заступить собою решту.

– А це вестерн? – раптом спитав Джейк.

Роланд здивовано глянув на нього.

– Я не розумію, про що ти, Джейку. Так, Гілеад – це баронія Західного Світу[7 – Вестерн – букв.: західний (англ.)], Меджис також, але...

– Вестерн-вестерн, – підтакнув Едді. – Усі Роландові історії – це вестерни, – він ліг і натягнув на себе ковдру. З заходу й сходу до його вух долітало слабе бурмотіння тонкоходу. Він понишпорив у кишенях, шукаючи набоїв, які дав йому Роланд, і вдоволено кивнув, коли намацав потрібне. Напевно, вночі він зможе спати без них, але завтра вони точно йому знадобляться. Гульки на платній дорозі ще не скінчилися.

Сюзанна нахилилася над ним і поцілувала в кінчик носа.

– Спатоньки, любий?

– Угумсь, – сказав Едді, підкладаючи руки під голову. – Не щодня мені доводиться проїхатися на найшвидшому у світі потязі, знищити найрозумніший у світі комп’ютер, а потім дізнатися, що всіх людей викосив грип. І все це, прошу зазначити, до обіду. Та від такого хто завгодно втомиться, – Едді всміхнувся й заплющив очі. Сон зморив його з усмішкою на устах.

9

Йому снилося, що всі вони стоять на розі Другої авеню й Сорок шостої вулиці, перед невисоким дощаним парканом, за яким простирається пустир, порослий бур’яном. На них був дивний одяг Серединного світу – пістряве вбрання з оленячої шкіри, старі сорочки, що так-сяк трималися купи завдяки булавкам і шнуркам. Але жоден із перехожих, що поспішали Другою авеню у справах, не звертав на них уваги. Ніхто не помічав, що в Джейка на руках пухнастик-шалапут, а дорослі озброєні до зубів.

«Бо ми привиди, – подумав Едді. – Ми привиди, що не покояться з миром».

Паркан був обклеєний афішами. Одна повідомляла про тур «Секс Пістолз», знову об’єднаних (Едді всміхнувся про себе, бо думав, що вже хто-хто, а «Пістолзи» ніколи не об’єднуються після розпаду), інша – про якогось коміка, Адама Сендлера, про якого Едді в житті не чув, а третя – «Чаклунки» – про малих відьом. Саме на цій афіші темно-рожевими літерами кольору літніх троянд було написано:

Ось той ведмідь страхітливий!

В очах його світ весь вразливий.

Що було, що є – таємниця,

Між ними чекає на тебе вежиця.

– Он вона, – сказав Джейк, показуючи кудись пальцем. – Троянда. Посеред пустиря. Вона чекає на нас.

– Так, вона чарівна, – сказала Сюзанна. А потім показала на табличку біля троянди, повернуту лицем до Другої авеню. Голос і погляд у Сюзанни були тривожні. – А з тим що робити?

На табличці зазначалося, що дві компанії, «Будівельна компанія Мілза» і «Нерухомість Сомбра» на місці, де росла троянда, планували звести житловий комплекс «Затока Черепахи». Коли? НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ – туманно проголошувала табличка.

– Не варто про це турбуватися, – відповів Джейк. – Той знак і раніше там стояв. Він, либонь, старий, як...

І тут його слова заглушило ревіння двигуна, що набирал обертів. Десь за парканом, з того боку, де була Сорок шоста вулиця, в повітря почали підніматися хмари брудно-коричневого вихлопу, схожі на димові сигнали тривоги. Аж раптом дошки паркану з того боку розлетілися, і звідти виїхав здоровенний червоний бульдозер. Навіть його лезо було червоним. Але криво

виведені на ньому слова – СЛАВА БАГРЯНОМУ КОРОЛЮ – були жовті і яскраві, як сама паніка. На місці водія сидів чоловік, який украв Джейка на мості через річку Сенд, їхній старий друга Гешер. Його лице, вкрите гнійними чиряками, злостиво зиркало на них з-понад панелі приладів. На голові в нього була каска, зсунута на потилицю, з написом чорними літерами «ЛИВАРНЯ ЛАМЕРКА». А над ними було намальоване лупате око.

Гешер опустив лезо екскаватора нижче. Воно шарпонуло навскіс по пустирю, перетворивши пляшки з-під пива й содової на блискучий порошок, крешучи з каміння іскри. Просто на його шляху кивала своєю тендітною голівкою троянда.

– Побачимо, якої ви тепер заспіваете! – закричала огидна проява. – Можете скільки завгодно питати свої дурні питання! Ваш старий друга Гешер любить загадки! Але я все одно зріжу й розітру ту гидоту, що б ви там не питали! А потім ще раз по ній проїдуся! З корінням і стеблом вирву, малята, з корінням і стеблом!

Лезо червоного бульдозера посунуло на троянду, і Едді вхопився за паркан. Він перестрибне, кине́ться на троянду, спробує захистити її...

...та тільки було вже пізно. І він це знав.

Він озирнувся на істоту, яка хихотіла на сидінні водія бульдозера й побачив, що Гешера нема. Тепер пекельною машиною керував Машиніст Боб, той самий, що їздив на Чарлі Чух-Чуху.

– Зупинися! – закричав Едді. – Заради Бога, не треба!

– Не можу, Едді. Світ зрушив з місця, і я не можу спинитися. Я мушу рухатися разом з ним.

Але коли тінь бульдозера накрила троянду, коли лезо розітнуло один зі стовпчиків, на яких тримався рекламний щит (Едді побачив, як слова НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ на очах змінюються, складаючись у ЗАРАЗ), він збагнув, що за кермом бульдозера навіть не Машиніст Боб.

За кермом сидів Роланд.

10

Від його частого дихання в повітря виривалися хмарки пари. Едді підвівся й сів, відчуваючи, як холодне на розпашілій шкірі піт. Він був упевнений, що кричав, він не міг не кричати. Але Сюзанна мирно спала поряд, тільки маківка витикалася з їхньої спільної постелі. Ліворуч тихо посопував Джейк, однією рукою обіймаючи уві сні Юка. Шалапут теж спав.

Лише Роланд не спав. Він сидів на дальньому боці біля згаслого вогнища, у світлі зірок чистячи револьвери, і спокійно дивився на Едді.

– Поганий сон, – не питав, а стверджував.

– Еге ж.

- Брат навідався?

Едді похитав головою - ні.

- Значить, Вежа снилася? Трояндове поле і Вежа? - Роландове обличчя залишалося незворушним, але Едді чув у його голосі ледь помітну цікавість, яка завжди з'являлася, коли йшлося про Вежу. Якось Едді сказав, що Вежа для стрільця - мов той наркотик. І Роланд не заперечував.

- Цього разу ні.

- А що тоді?

Едді здригнувся.

- Холодно.

- Так. Але подякуй своїм богам, що дощу нема. Осінні дощі - це лихо, якого слід по змозі уникати. То що тобі наснилося?

Едді все не наважувався розповісти.

- Роланде, правда ж, ти ніколи нас не зрадиш?

- Ніхто не скаже цього напевне, Едді. Я вже не раз виступав зрадником. На мій превеликий сором. Але... я думаю, ці дні позаду. Тепер ми ка-тет - одне ціле. Якщо я зраджу когось із вас, навіть Джейкового пухнастого друга, то зраджу самого себе. А чому ти запитуєш?

- Але свою мету ти ніколи не зрадиш.

- Щоб я зрікся Вежі? Ні, Едді. Ні за що в житті. Розкажи мені свій сон.

І Едді розповів, нічого не приховуючи. Дослухавши до кінця, Роланд подивився на свої револьвери й насупився. Скидалося на те, що, поки Едді говорив, вони зібралися самі, без його допомоги.

- Те, що я побачив тебе в кінці за кермом того бульдозера... що це означає? Що я не можу тобі довіряти? Що підсвідомо...

- Це та ологія-психо, містична кабала, про яку ви говорили зі Сюзанною?

- Так. Мабуть.

- Дурниці це все, - категорично заявив Роланд. - Вигадки. Сни або не означають нічого, або означають усе. І коли вони означають усе, то майже завжди виникають у вигляді послань зі... скажімо так, з інших рівнів Вежі, - він уважно подивився на Едді. - І не всі повідомлення надсилають дружні нам істоти.

- Хтось чи щось без мила лізе мені в голову? Ти це маєш на увазі?

– Гадаю, це можливо. Але мене ти теж маєш пильнувати. Я нормально ставлюся до спостерігачів, як ти вже знаєш.

– Я тобі довіряю, – сказав Едді, і слова його прозвучали щиро, бо він знитився, вимовляючи їх. І вираз розчулення, який миттю оживив Роландове обличчя, змусив Едді задуматися над тим, як він взагалі міг вважати цього чоловіка бездушним роботом. Можливо, стрільцеві трохи бракує уяви, але почуття в нього є, в цьому можна навіть не сумніватися.

– У твоєму сні, Едді, є дещо, що дуже мене непокоїть.

– Бульдозер?

– Так, ця машина. Загроза троянді.

– Роланде, Джейк бачив ту троянду. З нею все було гаразд.

– У його часі, саме в той день, троянда мала чудовий вигляд. Але це не означає, що так триватиме й надалі. Якщо почнеться будівництво, про яке попереджав щит... якщо приїде бульдозер...

– Цей світ не єдиний, існують інші, – сказав Едді. – Пам'ятаєш?

– Деякі речі можуть існувати лише в одному. В одному де, в одному коли, – Роланд ліг на спину й подивився на зорі. – Ми мусимо захистити ту троянду. Будь-якою ціною.

– Думаєш, це двері? Двері, що ведуть до Темної Вежі?

Стрілець подивився на нього, і в його очах раптом зблиснули всі зорі небес.

– Я думаю, що це сама Вежа. А якщо її знищать...

Його очі заплюшилися. Більше він нічого не сказав.

Едді ще довго лежав без сну.

11

Світанок нового дня видався ясний, сонячний і холодний. На тлі ранкового саява річ, яку Едді помітив увечері, виднілася краще, але досі лишалася незбагненною. Ще одна загадка. Чорт, як же вони йому вже впеклися.

Він мружився, силкуючись роздивитися, що криється за неясними обрисами, затуляючи очі руками від сонця. З одного боку від нього була Сюзанна, з другого – Джейк. Роланд біля решток багаття пакував їхні гунна. (Цим словом він називав усі їхні лахи.) Здавалося, те, що виднілося попереду, його анітрохи не цікавило, і бажання дізнатися, що це, він не мав.

Чи далеко ще йти? Тридцять? П'ятдесят миль? Здавалося, відповідь залежить від того, чи далеко простягається поле видимості в цій рівнинній місцині. Едді не знав відповіді. Лише в одному він був впевнений: Джейк не

помилився принаймні у двох пунктах – то була якась будівля і стояла вона на шосе, займаючи всі чотири смуги. Інакше й бути не могло, бо як би тоді вони могли її бачити? Довкола шосе був тонкохід, він би її поглинув.

Може, вона стоїть на одній із відкритих ділянок, тій, які Сюзанна називає дірками в хмарах. А може, перед тим місцем тонкохід закінчується. А ще можливо, що це чортіві глюки, от що це. Що б там не було, тобі краще на деякий час викинути це з голови. Спочатку гульки на платній дорозі.

Але будівля манила його до себе, як зачарована. Вона була як повітряно-неземна цукерка «Тисяча й одна ніч» у блакитній із золотом обгортці. Втім, Едді здогадувався, що синь позичена в небес, а золото – у ранкового сонця.

– Роланде, а ходи-но сюди на хвилину!

Спершу він думав, що стрілець навряд чи послухається, але той підтягнув сиром'ятний шнурок на Сюзанніному ранці, підвівся, вперся руками в поперек, потягнувся, а потім підійшов до Едді.

– О боги, в цій банді господарством займаюся тільки я, – напівжартома пробурчав він.

– Ми допоможемо, – пообіцяв Едді. – Як завжди. Але спершу поглянь-но туди.

Роланд кинув у той бік, куди показував Едді, лише побіжний погляд, так, наче не хотів визнавати навіть самого факту існування будівлі.

– Це ж скло, правда? – спитав Едді.

Роланд ще раз скося зиркнув.

– Начебто, – сказав, як відрізав.

– У моєму світі багато скляних будівель, але здебільшого всі вони офісні. А та штука має такий вигляд, наче потрапила сюди з Діснейленду. Знаєш, що таке Діснейленд?

– Ні.

– Тоді чому ти на неї не дивишся? – втрутилася Сюзанна.

Роланд подивився на далекий відблиск сонця, що вигравав на склі, – і знову лише побіжно, квапливо, скося.

– Бо то халепа, – сказав він, – і ця халепа в нас на шляху. З часом ми до неї дійдемо. Тож не варто лізти в халепу, поки в неї ще не вскочили.

– А ми добудемося туди сьогодні? – поцікавився Джейк.

Роланд знизав плечима. Його обличчя залишалося непроникним.

– Як на те Божа воля, то вода буде.

– Господи, та ти міг би заробити купу бабла, пишучи пророцтва для гадаального печива, – пожартував Едді, сподіваючись, що це викличе в Роланда усмішку. Але марно. Стрілець перейшов дорогу, опустився на коліно перед пожитками, закинув наплічника й кошіль на спину й став чекати на своїх супутників. Зрештою всі спакувалися й знову вирушили в путь трасою 70 на схід. Роланд самотньо крокував попереду, втупившись поглядом у носки своїх чобіт.

12

Увесь день він не зронив ані слова. Будівля наближалася (халепа, і в нас на шляху, сказав він), і Сюзанна потроху починала розуміти причину його мовчанки. Він не сердився і не хвилювався через те, що на них чекає ввечері. Це все через історію, яку Роланд пообіцяв їм розповісти. Він обдумував її і очевидячки дуже хвилювався.

Коли вони зупинилися на обід, будівля вже добре вимальовувалася попереду. То був палац із багатьма вежами, увесь із дзеркального скла. Тонкохід підступав просто до його стін, але палац незворушно здіймався у височину, торкаючись вежами неба. Тут, у рівнинній сільській місцевості східного Канзасу, він виглядав як одна велика недоречність. А втім, ніколи в житті Сюзанна не бачила такої гарної будівлі. Вона була навіть привабливіша за Крайслер-білдинг.

Вони наближалися, і Сюзанна вже не могла дивитися в інший бік. Споглядати, як у дзеркальних стінах замку відбиваються пухкі хмарини, що плывуть собі в піднебессі, було все одно що дивитися на неймовірно приемний міраж... міраж, який не розсіюється. В будівлі була якась непорушність, неспростовність. Частково це відчуття пояснювалося тим, що палац відкидав тінь, адже, як відомо, міражі тіней не мають. Але було ще щось. Палац просто був там, де він був. Сюзанна не мала жодного уявлення, як ця казкова краса потрапила до краю дешевих генделіків, але її існування було незаперечним. А решту вони дізнаються з часом, подумала вона.

13

Вони мовчки облаштували табір, мовчки спостерігали, як Роланд робить зі скіпок димохід, з якого розгориться їхнє багаття, дивилися, як сонце охоплює полум'ям скляний замок. Його вежі й зубчасті стіни спершу запалахкотіли червоним вогнем, потім стали помаранчевими, потім золотими і зрештою, коли на небесному склепінні з'явилася Стара Зоря, миттєво охололи до відтінку вохри...

«Е ні, – подумала Сюзанна голосом Детти Волкер. – То не вона, мала. То Полярна Зоря. Та сама, яку ти роздивлялася вдома, коли сиділа в татуся на колінах».

Але їй хотілося побачити саме Стару Зорю, а ще Стару Матінку. Вона здивувалася до глибини душі, збагнувши, що сумує за світом Роланда, а потім подумала, що це не дивно. Зрештою, в тому світі її ніхто не називав чорнопикою сучкою (принаймні, поки що), в тому світі вона знайшла чоловіка, якого покохала... і добрих друзів. Від думки про них їй мимоволі

схотілося плакати, тож вона обійняла Джейка і притисла його до себе. Хлопчик трохи опустил повіки й, усміхаючись, дав себе обійняти. Десь віддалік неприємно, але стерпно навіть без набоїв у вухах, стогнав і бурмотів тонкохід.

Коли зі скляного замку зникли останні жовті смуги світла, вони посідали на смузі для пішоходів, а Роланд повернувся до багаття. Там наробив м'ясних згортків і роздав їжу по колу. Їли всі мовчки. Сюзанна помітила, що Роланд узагалі майже не торкався їжі. Коли вечерю було закінчено, по небу й скляних стінах замка вже розсипався Чумацький Шлях. Зірки у склі горіли, як болотні вогні в стоячій воді.

Першим порушив мовчанку Едді.

– Тебе ніхто не силує. Ми тобі вибачаємо. Чи звільняємо від цього. Чи що там в біса треба, аби ти більше не сидів з такою сумною фізією.

Роланд пустив його слова повз вуха. Він пив з бурдюка, притримуючи його ліктем, наче якийсь селяк, що п'є з глечика місячне сяйво, закинувши голову назад і витріщаючись на зорі. Останній ковток він виплюнув на узбіччя.

– Доброго тобі вражаю, – сказав Едді. Він не всміхався.

Роланд не відповів, тільки зблід, наче привида побачив. Чи почув.

14

Стрілець повернувся до Джейка, і той відповів йому серйозним поглядом.

– Випробування на мужність я пройшов у чотирнадцять років, наймолодшим з усього свого ка-тету – класу по-вашому. Либонь, ніхто, крім мене, не проходив це випробування так рано. Я вже трохи розповідав про це тобі, Джейку. Пам'ятаєш?

«Ти всім нам потроху розповідав», – хотіла було сказати Сюзанна, але стрималася й поглядом попередила Едді, щоб він теж не розтуляв рота. Тоді Роланд був не при собі, він боровся з божевільням – Джейк у його голові був мертвий та живий водночас.

– Коли ми гналися за Волтером? – спитав Джейк. – Після придорожньої станції, але до того, як я... був змушений упасти?

– Так.

– Трохи пам'ятаю, але мало. Наче сон.

Роланд кивнув.

– Тоді слухайте. Тепер, Джейку, я можу розповісти тобі більше, бо ти вже подорослішав. Та й усі ми, здається, теж.

І вдруге Сюзанна слухала розповідь Роланда, ловлячи кожне його слово. Розповідь про те, як у дитинстві він випадково у покоях матері натрапив на Мартена, радника свого батька (а власне, придворного чаклуна). Хоча, звісно, все це було не випадково. Якби Мартен не прочинив двері й не запросив його всередину, хлопчик пройшов би повз них, не зупиняючись. Мартен сказав Роландові, що мати хоче його бачити. Вона сиділа у своєму кріслі з низькою спинкою, і йому вистачило одного погляду на неї, пригнічену, з сумною усмішкою й опущеним додолу поглядом, щоб зрозуміти: син був останньою людиною, яку воліла б бачити тієї миті Габрієла Дескейн.

Решту йому розповіли рум'янець на її щоках і червоний слід від поцілунку на шиї.

Так Мартен змусив його завчасу пройти випробування. Зброя, яку обрав Роланд (то був сокіл Давид), виявилася несподіванкою для його вчителя Корта, тож малий зміг його подолати, забрати в нього палицю... і нажити собі довічного ворога в особі чаклуна Мартена.

Весь побитий, майже в комі, з набряклим лицем, більше схожим на дитячу гоблінську маску, Корт спромігся дати новоспеченому стрільцеві пораду: триматися наразі якнайдалі від Мартена.

– Він сказав: хай історія нашого бою обросте легендами, – розповідав стрілець Едді, Сюзанні й Джейкові. – Радив почекати, доки на обличчі моєї тіні відросте борода, і тоді моя тінь почне являтися Мартенові у снах.

– І що, ти скористався його порадою? – спитала Сюзанна.

– Я не мав такої нагоди, – обличчя Роланда скривилося в болісній посмішці. – Я збирався всерйоз її обміркувати, але не встиг, бо все... змінилося.

– Отак завжди, правда? – спитав Едді.

– Я поховав свого сокола, свою першу в житті й, мабуть, найкращу зброю. А потім (про це я тобі точно раніше не розказував, Джейку) пішов до кварталу червоних ліхтарів. Літо того року видалося спекотне, з громом, блискавками і градом. І от у кімнаті одного борделю, де зазвичай гуляв Корт, я вперше переспав із жінкою.

Він замислено тицьнув гілкою в багаття, потім збагнув, що підсвідомо зробив символічний жест, і, криво посміхаючись, викинув палицю геть. Вона впала біля колеса покинутого «додж-аспена» і згасла.

– Це було приємно. Займатися сексом було приємно. Звісно, не настільки чудово, як ми з друзями це собі уявляли й пошепки обговорювали, але все одно...

– Думаю, молоді хлопчики завжди переоцінюють задоволення від сексу за гроші, сонце, – сказала Сюзанна.

– Я заснув під п'яні співи, гру на піаніно й стукіт граду за вікном. А вранці прокинувся від... ну... скажімо так, я прокинувся так, як ніколи не сподівався прокинутися в подібному місці.

Джейк підкинув у багаття дров, і язики полум'я миттю здійнялися догори, відкидаючи спалахи на Роландові щоки. Світло стерло глибокі тіні, що залягли в нього під бровами і нижньою губою. І слухаючи його, Сюзанна збагнула, що внутрішнім зором бачить усе, що відбувалося того ранку, який, напевно, був просякнутий пахощами мокрої бруківки і літнього повітря, підсолоджене дощем, все, що сталося в шльондриному ліжку над шинком у нижніх районах міста Гілеаду, баронії Нового Ханаану, клаптика землі, загубленого в західних краях Серединного світу.

Просто хлопчик, якому все тіло боліло після бою, щойно пізнав таїну сексу. Просто хлопчик, який зараз виглядав молодше, на дванадцять, а не чотирнадцять років, спокійно спав, склепивши повіки своїх дивовижних синіх очей, а тіні від густих вій лежали на щоках. Хлопчик, чия рука покоїлася на грудях повіи, а зап'ясток із подряпинами від яструбиних пазурів лежав на ковдрі. Хлопчик, який зараз востаннє в житті міцно спав, бо невдовзі йому судилося стати перекотиполем, котитися крутим схилом униз, як котиться камінець, що випав із гори скалля. Просто камінець, що вибиває інші камінці з їхніх місць, аж поки вся гора таких камінців не почне рухатися й земля не здригнеться від обвалу.

Просто хлопчик, просто камінець на схилі. Він уже відколовся і скоро покотиться вниз.

У багатті тріснув сучок. Десь у цьому сні канзаських рівнин голосно зітхнула якась звірина. Сюзанна дивилася, як іскри облітають Роландове обличчя, зараз більше подібне до лица столітнього старого, і бачила в ньому хлопчика, улюбленця матінки-літа, що спав у ліжку хвойди. А потім почула, як хряснули двері кімнати, обриваючи останній його сон у Гілеаді.

15

Великими кроками чоловік рішуче перетнув кімнату й підійшов до ліжка (Роланд не встиг навіть розтулити очей, а жінка, що спала на ліжку поряд, ще не почала реагувати на звук). Він був високий, худий, вбраний у линялі джинси й запилену сорочку з синьої тканини. Голову покривав темно-сірий капелюх зі стрічкою зі зміїної шкіри. Низько на стегнах гойдалися дві старезні шкіряні кобури. З них стирчали сандалові руків'я, що їх хлопчик одного дня візьме з собою в ті краї, де навіть не мріяв побувати цей похмурий чоловік з несамовитим поглядом, сповненим синього вогню.

Роланд, ще навіть не розклепивши повіки, зірвався з місця. Він перекотився на лівий бік постелі й сів рукою вниз, по те, що лежало під ліжком. Він рухався, як блискавка, так швидко, що аж страшно ставало, але Сюзанна побачила, чітко побачила, що чоловік у линялих джинсах був спритніший. Він ухопив хлопця за плече й смикнув, від чого Роланд упав з ліжка й розтягнувся на підлозі. Але й там не розгубився: рука блискавично потяглася під ліжко. Але вхопити не встигла, бо чоловік у джинсах припечатав йому пальці чоботом.

– Козел! – задихнувся від болю хлопчик. – Ти вилуп...

Але очі в нього вже були розплющені, тож ніщо не заважало йому побачити, що вилупком, який вдерся в кімнату, був його батько.

Хвойда вже прокинулася і, кліпаючи очима, сиділа тепер у ліжку. Вираз обличчя в неї був тупий і невдоволений.

– Що це таке? – зарюмсала вона. – Не можна так ломитися до людей! От я зараз як закричу...

Не звертаючи на неї ані найменшої уваги, чоловік сів рукою під ліжку й витяг дві кобури, в кожній по револьверу. Вони були великі й у світі, де мало хто володів зброєю, здавалися дивом. Та все одно до тих револьверів, які носив Роландів батько, їм було далеко. І руків'я в них були не з дерева, а з іржавих металевих пластин. Щойно повія побачила револьвери на стегнах у незнайомця і револьвери в нього в руках (ті, що їх носив її юний клієнт, аж поки вона не повела його нагору і там не зняла з нього всю зброю, крім однієї, з якою була найкраще обізнана, бо до цього зобов'язувала професія), як вираз тупої капризулі з її обличчя мов рукою зняло. Натомість воно стало якимось лисячим – повія вміла виживати від природи. Вона так швидко зірвалася на ноги й вискочила у двері, що гола дупа тільки майнула в променях ранкового сонця.

Але ніхто не звернув на неї уваги: ні батько, що стояв біля ліжка, ні син, який лежав оголений на підлозі біля його ніг. Чоловік у джинсах простягував кобури, які Роланд дістав із закарману під казармою для учнів, відкривши зброярню ключем Корта. Чоловік потрусив кобурами перед самим Роландовим носом, наче син був безпорадним щеням, а револьвери – порваними й пожованими капцями. Він тряс так сильно, що один револьвер випав. І Роланд упіймав його, хоч і був у заціпенінні.

– Я думав, що ти на заході, – сказав хлопець. – У Кресії. Після того як Фарсон і його...

Батько дав йому таку зуботичину, що хлопчика відкинуло в інший куток кімнати. З кутика рота потекла цівка крові. Першим бажанням розлюченого Роланда було націлити на батька револьвер, який він тримав у руці.

Стівен Дескейн, взявши руки в боки, стояв нерухомо. Він дивився на сина і прочитав цю думку ще до того, як вона сформувалася повністю. Його губи розійшлися в широкій посмішці, безрадісній і безнадійній.

– Ну ж бо, стріляй. Покінчи зі мною, я не проти. О боги, яке це буде полегшення!

Роланд поклав револьвер на підлогу і тильним боком долоні відштовхнув його подалі. Раптом спусковий гачок здався йому якимось чужим, його пальці більше не хотіли відчувати його. Ці пальці перестали слухатися господаря. Він збагнув це вчора, деś приблизно о тій порі, коли зламав Кортіві носа.

– Тату, я вчора пройшов випробування. Я забрав у Корта палицю. Я переміг. Тепер я справжній чоловік.

– Тепер ти справжнісінький йолоп, от ти хто, – відрубав батько. Його усмішка зів'яла, і без неї він здавався смертельно змученим і старим. Він

важко опустився на хвойдине ліжко, подивився на кобури, що їх досі тримав у руках, і кинув їх на підлогу. – Ти чотирнадцятирічний дурень, а це найгірший, найвідчайдушніший різновид дурнів, – він знову розлючено зиркнув на сина, але Роланду це навіть сподобалося. Принаймні гнів був кращий за той вираз втоми. Ту печать старості на чолі. – Ще відколи ти був малий, я знав, що ти не геній, але вчора ввечері зрозумів, що ти ідіот. Дозволив йому відправити себе, як того бичка, на бійню! О боги! Ти забув лице свого батька! Скажи це!

І тут хлопчик розгнівався сам. Все, що він учинив учора, було зроблено перед лицем батька, яке ні на мить не стиралося з його пам'яті.

– Це неправда! – закричав він, сидючи голим задом на гострих скабках дерев'яної підлоги борделю, спиною до стіни. У вікно вже зазирали промені сонця й лагідно торкали пушок на його чистій, ще не вкритій шрамими щоці.

– Ні, правда, малий ти йолопе! Кретине! Вибачайся, або я з тебе шкуру живцем здеру!

– Я їх бачив! – вибухнув Роланд. – Твою дружину і твого міністра... твого чарівника! Я бачив його засос на її шиї! На материній шиї! – Він потягнувся до револьвера й підняв його. Проте навіть попри весь сором і гнів, пальці навіть близько не торкнулися спускового гачка – револьвер учня він тримав за простий, неприкрашений метал ствола. – Сьогодні я покладаю край його мерзенному життю зрадника й спокусника. І якщо ти не хочеш мені допомагати, якщо тобі бракує мужності, то принаймні відійди вбік і дай м...

Перш ніж Роланд устиг помітити якийсь порух, один зі Стівенових револьверів уже опинився в руці господаря. У маленькій кімнаті прогрімів оглушливий постріл. Минула ціла хвилина, поки Роландові вуха змогли розрізнити тривожне белькотіння розмов, що йшло знизу. А револьвер учня мов вітром здуло: від нього не лишилося нічого, крім пекучого свербіння в руці. Револьвер вилетів у вікно і щез, змигнувши в повітрі розтритим рухів'ям. Так безславно закінчилася його коротенька історія в житті стрільця.

Шокований, Роланд зиркнув на батька, і Стівен відповів йому довгим поглядом. Мовчки. Але тепер обличчя стало таким, яким Роланд пам'ятав його з раннього дитинства, – спокійним і впевненим. Втома і люті зникли, наче їх і не було.

Нарешті батько заговорив.

– Я помилився. Вибач мені. Ти не забув мого лица, Роланде. Та все одно ти діяв нерозумно. Ти дозволив спровокувати себе людині, яка стократ хитріша за тебе. Дякуй богам і ка, що тебе не відправили на захід, бо до цього був один крок. Ще одного стрільця Мартен усунув би з дороги... з дороги Джона Фарсона... з дороги, що веде до істоти, яка править ними всіма. – Він встав і розпростер обійми. – Якби я втратив тебе, Роланде, я б цього не пережив.

Роланд звівся на ноги і, як був, голий, пішов до батька, а Стівен Дескейн прийняв його в обійми й міцно стиснув. Він поцілував сина в одну щоку,

потім у другу, і Роланд розплакався. А потім Стівен Дескейн прошепотів йому на вухо шість слів.

16

– Яких? – спитала Сюзанна. – Яких шість слів?

– «Я це знаю вже два роки». Ось що він прошепотів, – сказав Роланд.

– Ого, – тільки й спромігся пробурмотіти Едді.

– Він звелів мені не потикатися до палацу, бо інакше ще до сутінок я перетворюся на труп. Сказав: «Попри всі Мартенові підступи, тобою, сину, керує доля. Але він заприсягнувся вбити тебе, поки ти ще не став йому на заваді. Хоч ти й виграв змагання, тобі все одно треба поїхати з Гілеаду. Поїхати, але не назавжди, і не на захід, а на схід. Втім, ти поїдеш не сам, і без місії я тебе не залишу. – А потім, наче згадавши, додав: – І без пари револьверів. Але не тих жалюгідних учнівських».

– А яку місію він мав на увазі? – спитав Джейк. Він слухав із захватом, очі в нього горіли, як у Юка. – І з ким ти мусив їхати?

– Про все це ви зараз почуєте. І згодом самі вирішите, як до мене ставитись.

І він важко зітхнув, як людина, на котру чекає нелегка робота, а потім підкинув у багаття дров. Язики полум'я зметнулися догори, розігнавши на мить тіні, і Роланд продовжив свою розповідь. Він говорив упродовж усієї навдивовижу довгої ночі й закінчив історію Сюзен Дельгадо тільки на світанку, коли на сході визирнуло сонце, розфарбувавши палац зі скла в найяскравіші барви нового дня, і від нього полинуло дивне зелене світло – його справжній колір.

Частина друга. Сюзен

Розділ I. Під місяцем-цілунком

1

Над шпичастим пагорбом за п'ять миль на схід від Гембрі й на десять миль південніше від Каньйону Петлі висів досконалий срібний диск – Місяць–

Цілунок, як називали його під час Повної Землі. Біля підніжжя пагорба досі стояла літня спека, задушлива навіть через дві години після заходу сонця, проте на верхівці Коос гуляли вітри й повітря було крижаним, наче вже прийшли Жнива. Ніч для жінки, що мешкала тут на самоті (не рахуючи змію й старого kota-мутанта), обіцяла бути довжелезною.

Та нічого, нічого, мій любий. Робочим рукам сумувати ніколи. Ніколи і все тут.

Тихо сидючи біля вікна у великій кімнаті своєї хижі (усього кімнат було дві, друга – спальня завбільшки з комірчину), вона чекала, поки стихне стукіт кінських копит за її відвідувачами. На плечі в неї сидів шестиногий кіт Чахлик.

Трое коней везли на собі трьох чоловіків. Великі мисливці за трунами – так ті троє себе величали.

Жінка пирхнула. Які ж смішні ці чоловіки, їй-богу, а найсмішніше те, що вони навіть не здогадуються, які вони кумедні. Самовдоволені бундючні індики. Такі горді за свої м'язи, свої безрозмірні черева, куди влазить повно їдла і питва, такі безмежно горді за свої шпичачки. Так, навіть нині, коли вони в більшості своїй спроможні лише вилити сім'я, з якого виходять діти, що їх краще зразу топити в найближчій криниці. Але ж це не їхня провина, правда ж, любий? Ні. Винна жінка: її черево – вона й винна. Чоловіки такі боягузи. Такі самовдоволені боягузи з посмішками до вух. Ці троє нічим не вирізнялися з-поміж інших. Старий, що кульгав, був уважний, о так, його погляд був такий ясний і надміру цікавий. Але нічого такого, з чим вона б не змогла впоратися.

Чоловіки! Вона ніяк не могла зрозуміти, чого деякі жінки так їх бояться. Хіба боги не зробили так, щоб найвразливіша частка їхнього нутра звисала назовні, наче кишка, що вилізла з тіла? Тільки заціди їм туди, й вони скрутяться, мов ті змії. А трохи попести там – і їхні мізки потануть. Хто сумнівається у цій мудрості, нехай лишень подивиться на друге діло, яке чекало на неї сьогодні ввечері. Торін! Мер Гембрі! Верховний Захисник баронії! Нема дурня гіршого за старого!

Втім, ці думки поки що не мали над нею особливої влади, та й їм шкоди ніякої не завдавали. Трое чоловіків, що називали себе Великими мисливцями за трунами, привезли їй диво, і вона на нього подивиться. О так, вона очима вбере в себе його сяйво.

Кульгавий, Джонас, на поліг, щоб вона сховала його, – йому сказали, що в неї є місце для таких речей. Дивитися на нього він не хотів, щоб він дивився на якісь її потаємні місця (зачувши цей дотеп, Діпейп і Рейнолдз заіржали, як ті тролі). І вона сховала. Стукіт копит уже поглинув вітер, її руки були розв'язані. Дівчина, чиї цицьки позбавили Гарта Торіна навіть тих жалюгідних решток, що ще лишалися від його мізків, приїде щонайменше через годину (стара вимагала, щоб дівчина йшла від міста пішки, мовляв, прогулянка під місяцем очистить її, а насправді це було потрібно, щоб мати запас часу). І впродовж цієї години можна робити все, що заманеться.

– О, він прекрасний, я впевнена, – прошепотіла вона. І чи то їй здалося, чи то справді в тому місці, де з'єднувалися її старезні криві ноги, зажеврило якесь тепло? Волога проступила у висхлому струмку? О боги!

– О так, я відчувала його розкіш навіть крізь скриню, в яку вони його сховали. Він такий гарний, Чахлику, такий, як ти. – Вона зняла kota з плеча і піднесла його до очей. Старий облізлий котище захурчав і потягнувся писком до хазяйки, а та поцілувала його в ніс. Від щастя кіт аж заплющив каламутні сіро-зелені очі. – Такий прекрасний, як ти, так!

Вона опустила kota на підлогу, і він побрів до вогнища, де ліниво лизав колоду вогонь. У темному помаранчевому світлі, яке осявало кімнату, хвіст Чахлика, роздвоений на кінчику, наче вила в чорта на старій гравюрі, погойдувався вперед-назад. Сонно посмикувалися зайві ноги, що бовталися по боках. Страшна тінь, що тяглася по підлозі й росла на стіні, нагадувала покруч kota з павуком.

Стара підвелася й почувалася до своєї спальної комірчини, де була схована та річ, яку дав їй Джонас.

– Якщо загубиш, накладеш головою, – попередив він.

– Не бійся, мій добрий друже, – з послужливою кривою посмішкою відповіла вона, озираючись через плече, а сама подумки пирхнула: «Чоловіки! Тупі пихаті індіки!»

Тепер вона підійшла до ліжка, стала навколішки й провела долонею по земляній підлозі. В землі проступили лінії у формі квадрата. Вона тицьнула пальцями в одну з ліній, і та розкрилася. Стара підняла потаємну кришку, настільки добре замасковану, що ніхто чужий в житті б її не знайшов, і під нею виявилось невелике квадратне заглиблення в землі. Всередині стояла скринька з залізного дерева. На її кришці, скрутившись, лежала тоненька зелена змія. Коли стара торкнулася її спини, змія підвела голову й нечутно засичала, показуючи дві пари ікол – два вгорі і два внизу.

Вона підняла змію, ніжно щось до неї белькочучи. Коли пласка пащека опинилася впритул до очей старої, зміїний рот розтулився ширше й сичання стало чутним. Стара й собі розкрила рота і з-під зморшкуватих сірих губ висолопила жовтого смердючого язика. На нього впали дві краплі отрути (домішаної в пунш, цієї кількості цілком вистачило б, щоб отруїти цілу учту). Стара проковтнула й одразу ж відчула, як, наче від міцної наливки, запекло в роті, горлі й грудях. На якусь мить кімната попливла перед очима, й жінка почула голоси, що бурмотіли в смердючому повітрі, хижі голоси тих, кого вона називала «друзями-невидимками». У борозни, які час проорав на її щоках, ринула липка вода. Потім стара видихнула, і світ навколо зупинив свій рух. Голоси замовкли.

Вона поцілувала Ермота межи очі без повік (час Місяця-Цілунку, подумала вона) і поклала на підлогу. Змія поповзла під ліжку, скрутилася там у клубок і споглядала, як хазяйка водить руками по кришці скрині. Руки вище ліктів у жінки тремтіли, і жар у лоні відчувався тепер сильніше. Уже багато років вона не відчувала поклику природи, але тепер він прокинувся, і не Місяць-Цілунок до того спричинився. Чи то пак був не єдиною причиною.

Скринька була замкнена, ключа Джонас не залишив. Але то не перешкода для неї, адже вона прожила довге життя, багато бачила і була посередником між людьми й такими істотами, від яких більшість чоловіків, пихатих і самовдоволених, дали б драла відразу, щойно їх забачили. Вона простягнула було руку до замка, інкрустованого оком і девізом Високою Мовою (Я БАЧУ ТОГО, ХТО МЕНЕ ВІДМИКАЄ), але одразу ж її забрала. Вмить її нюх вловив ті запахи кімнати, яких вона зазвичай не відчувала: плісняви, пилу, брудного матраца і крихт їжі, яку вона споживала у ліжку, сморід попелу і давнього ладану, запах жінки з мокрими очима і сухою (принаймні, зазвичай) поцькою. Вона не відчинятиме скриньку і не дивитиметься на сховане в ній диво тут, у цій кімнаті. Вона вийде надвір, на свіже чисте повітря, а якщо воно чимось і пахне, то лише шавлією та мескітом.

Вона роздивлятиметься диво у світлі Місяця-Цілунку.

Крекчучи, Рея з пагорба Коос витягла скриньку з ями в землі, підвелася на ноги, не перестаючи кректати (цього разу звук уже йшов з отвору в нижній частині тіла), запхала скриньку під пахву і вийшла з кімнати.

2

Від крижаного вітру, що дув у цих висотах майже не перестаючи, від пори Жнив до кінця Широкої Землі, хижу надійно захищав край пагорба. До найвищої точки пагорба вела стежка, яка в світлі повного місяця скидалася на течію сріблястого струмка. Відсапуючись, стара почувала стежиною вгору. Сиве волосся масними пасмами звисало з її голови, старечі груди коливалися з боку в бік під чорною сукнею. За її тінню назирці йшов кіт, а від нього, іржаве, наче скрегіт завіс, і гидке, як сморід, досі линуло хурчання.

На верхівці пагорба вітер, відкривши зморшкувате лице, розвіяв їй волосся і доніс до її вух стогін ненажерливого тонкоходу, який дістався вже до віддаленого краю Каньйону Петлі. Цей звук мало кому з людей подобався, але вона, Рея з Коосу, його обожнювала, для неї він звучав як колискова. Угорі плив місяць, на його яскравій поверхні цілувалися двоє коханців... звісно, якщо вірити байкам тих нездар, що бродять по землі. Звичайнісінькі нездари на кожному повному місяці бачили то одне обличчя, то кілька облич. Але відьма знала: там можна побачити тільки одне обличчя – обличчя Демона. Лик смерті.

Проте сама вона ще ніколи не почувалася такою живою.

– О мій красеню, – прошепотіла вона й торкнулася замка покрученими пальцями. Між кісточок її пальців показався слабкий промінь червоного світла, і щось клацнуло. Важко хекаючи, наче пробігла чималу відстань, вона поставила скриньку на землю й відчинила її.

І звідти полилося рожеве світло, тьмяніше за місячне, але незмірно прекрасніше. Воно осяяло старече обличчя, що нависло над скринькою, і на якусь мить знову зробило його молодим.

Чахлик прищулив вуха і витягнув голову. В його старечих очах з'явилися обідці того рожевого світла, і Рея раптом приревнувала.

– Геть звідси, дурню, це не для таких, як ти!

Вона відіпхнула кота ногою. Чахлик сахнувся, засичав і ображено заховався за пагорок на самій верхівці пагорба Коос. Там всівся й почав вилизувати лапу, всім своїм виглядом демонструючи зневагу. Вітер ненастанно ворухив йому шерсть.

У скриньці лежала скляна куля, загорнута в оксамитовий мішечок на шворці. В її нутрі лагідно, наче биття щасливого серця, пульсувало й переливалося рожеве світло.

– О, моя радість, – пробурмотіла відьма, дістаючи кулю й піднімаючи її перед собою. Світіння, пульсуючи, стікало по зморшкуватих щоках жінки, як струмки дощу. – Ти живий, живий!

Зненацька світло всередині кулі потемнішало, налилося багрянцем. Куля, наче безмежно потужний двигун, ходором заходила в неї в руках, і знову в міжніжжі з'явилася та вологість, ті припливи напруження, з якими вона вже давно подумки розпрощалася.

Потім двигтіння стихло, а світло в кулі наче згорнулося в пелюстки. Тепер на його місці був лише рожевуватий напівморок. А з мороку вийшли три вершники. Спершу вона подумала, що то ті трое, які принесли їй кулю, Джонас і його супутники. Але ні, ці були молодші, навіть молодші за Діпейпа, який мав не більш двадцяти п'яти років. Той із трійці, хто їхав ліворуч, віз на луці сідла череп якоїсь пташки. Дивно, але насправді.

Потім цей вершник і вершник праворуч зникли, куля якимось стерла їх з поля зору, й залишився тільки один – посередині. Відьма розгледіла, що на ньому джинси й чоботи, а крилатий капелюх затуляє верхню частину обличчя. На коні він сидів легко й невимушено. І в голову їй закралася перша тривожна думка: «Стрілець! Тут, у нас, на сході, із Внутрішніх бароній. Може, навіть із самого Гілеаду!» Проте їй не треба було дивитися йому в обличчя, щоб зрозуміти: перед нею ще зовсім дитина, до того ж без револьверів на стегнах. Та все ж вона сумнівалася в тому, що юнак приїхав без зброї. Якби ж то трохи краще роздивитися...

Вона піднесла кулю мало не до кінчика носа й зашепотіла:

– Ближче, любий! Покажи ближче!

Вона не знала, чого чекати (найімовірніше, що нічого не станеться), але фігура в темному колі всередині підійшла ближче. Майже підпливла, наче кінь і вершник на ньому були під водою. І жінка побачила в нього за спиною сагайдак зі стрілами. А на сідлі поперед нього гоїдався не череп, а лук. Праворуч від сідла, де стрільці возили рушніці в чохлах, стирчало прикрашене пір'ям держално списа. Судячи з обличчя, хлопець не належав до Древнього Народу... але й родом був не з Зовнішньої Дуги. Так вона вважала.

– Але хто ти, хлопче? – пробурмотіла вона. – І як я тебе впізнаю, у тебе ж капелюх на очі натягнутий! Може, за конякою... чи за твоїм... Чахлику! Чого ти лізеш? А ну пішов геть!

Залишивши свій спостережний пункт, кіт уже снував між її набряклими старечими щиколотками, нявкаючи ще скрипучіше, ніж хурчав. Стара замахнулася було на нього ногою, але кіт, швидко зметикувавши, відскочив і знову почав плутатися під ногами, зиркаючи на господарку своїми ошалілими очима і тихо нявкаючи.

Рея ще раз штурхонула його, втім, так само безуспішно, як і вперше, і знову звернула погляд до кулі. Кінь і його цікавий молодий вершник вже зникли, а разом із ними й рожеве світіння. В руках у відьми тепер лежала просто темна скляна куля, на поверхні якої зблискували промені місячного світла.

Налетів вітер і обліпив її немичне тіло тканиною сукні. Не втративши бойового запалу після хазяйчиних стусанів, Чахлик рвонув уперед і знову закрутився під ногами, не перестаючи верещати.

– Подивися, що ти накоїв, ти, ходячий блошиний притулок і розсадник всілякої зарази. Світло згасло, згасло, коли я...

На шляху, що вів до її хижки, почулися якісь звуки, і відьма зрозуміла, чому так занервувався Чахлик. Хтось співав. Дівчина. Дівчина прийшла завчасно.

Відьмине лице перекосила страшна гримаса. Вона терпіти не могла бути заскоченою зненацька, і та дівка поплатиться за це. Вона нахилилася і вклала кулю назад до скриньки. В середині була оббивка з шовку і якогось м'якого матеріалу, тож куля лягла охайно, як яйце на сніданок у чашку Його Превосходительства. А знизу, зі шляху, лінула пісня (клятий вітер дув не в тому напрямку, інакше вона б давно її почула), яку співала дівчина, тепер уже зовсім близько:

Кохання, о кохання, о безжурнее кохання,
Що ж із нами наробило безтурботне те кохання.

– Я тобі покажу безтурботне кохання, стерво ти незаймане, – погрозливо пробурчала стара. З-під пахв кисло смерділо потом, але та, інша волога знову висохла. – Ти у мене матимеш на горіхи за те, що не послушалася старої Реї й прийшла зарано!

Вона провела пальцями над замком на скриньці, але він не клацнув. Мабуть, вона перестаралася, відмикаючи його, і щось там усередині зламалося. Око їй девіз наче знущалися з неї: Я БАЧУ ТОГО, ХТО МЕНЕ ВІДМИКАЄ. Полагодити його Рея могла вмиль, але саме цієї миті в неї зараз і не було.

– От дурбецало набридливе! – простогнала вона, зиркаючи в той бік, звідки линув голос. Вже на підході, о боги, за сорок п'ять хвилин до призначеного часу! – Рея зачинила кришку скриньки, неохоче й болісно, бо в кулі знову народжувалося рожеве світло, але вже не було часу дивитися на нього чи мріяти. Можливо, пізніше, коли піде геть цей предмет запізнілого неподобства, яке старий Торін називав пристрастю.

«Але стримуйся, не роби нічого аж надто поганого цій дівці, – попередила вона саму себе. – Не забувай, що це він її сюди прислав. Це не просто дівчина, в якій наспіли пиріжки в печі, і не просто хлопчик, якому

припекло. Це Торінова дівка, це про неї він думає, коли засинає його стара ворона-жінка, а він бере себе в руки і здійснює обряд вечірнього доіння. На боці Торіна – стародавній закон і влада. А те, що в цій скрині, належить одному з його людей. Якщо Джонас дізнається, що ти дивилася... що ти користувалася ним...»

Так, але не треба боятися. Крім того, особисте майно – це ж дев'ять десятих закону, хіба ні?

Вона запхала скриньку попід пахву, підхопила вільною рукою спідницю й побігла до своєї хижки. Мало хто б у це повірив, але вона ще могла бігати, коли цього вимагало життя.

Кіт не відставав. Високо задерши хвоста, він стрибав, наздоганяючи хазяйку, а його зайві ноги теліпалися вгору-вниз у місячному сяйві.

Розділ II. Перевірка цноти

1

Рея прожогом метнулася в хатину і пробігла перед вогнищем, що вже вичахало. Стала в дверях до своєї крихтної спальні, неуважно провела рукою по волоссю. Якби те мале стерво побачило її біля хати, то обірвало би своє котяче виття чи принаймні затнулося б. Виходить, дівка її не бачила. І це було добре. А от те, що триклятий сховок знов запечатався, погано. І часу його розкривати не було. Рея поквапилася до ліжка, стала навколішки і заштовхнула скриньку в пітьму.

Отак добре. Поки та Сюзі Дельгадо не забереться звідси, нехай постоїть там. Посміхаючись правим кутом рота (лівий завжди залишався в неї нерухомим), Рея підвелася, обтрусилася зі спідниці порошок і пішла зустрічати свою другу нічну гостю.

2

Під ліжком клацнула, відчиняючись, кришка незамкненої скриньки. Шпарина була зовсім невеликою, але достатньою, щоб крізь неї показалася вузька смужка пульсуючого рожевого світла.

3

Сюзен зупинилася за сорок ярдів від хижки відьми. На руках і потилиці в неї, холодаючи шкіру, вистигав піт. Це їй примарилося чи вона справді бачила, як стара (напевно, це та відьма, до якої вона прийшла) бігла стежкою з верхівки схилу? Ні, не примарилося.

Співай, не зупиняйся. Коли стара так біжить, то навряд чи їй хочеться, щоб її помітили. Якщо ти перестанеш співати, вона здогадається, що ти її бачила.

На якусь мить Сюзен здалося, що зупинитися все-таки доведеться, бо пам'ять стулиться, як наляканий молюск, і не дозволить їй згадати наступну строфу стародавньої пісні, яку вона співала з дитинства. Але строфа згадалася сама собою, і Сюзен не перестала співати (втім, і ходи не стишила):

Колись я турбот не знала,
Так, я жила без журби,
Але мое кохання залишило мене
І сум оселився у серці моім.

Мабуть, вона не надто вдало вибрала пісню для цієї ночі, але її серце ніколи не цікавилось тим, що думає чи хоче голова. Їй було страшно йти самій при місяці (подейкували, що то був час перевертнів), страшно від доручення, з яким її послали до відьми, страшно від думки про те, що це доручення їй віщувало. Втім, щойно ступивши на Великий Шлях Гембрі, вона відчула, що душа вимагає бігти наввипередки з вітром. І вона побігла: підібгавши спідницю, пустилася у світлі Місяця-Цілунку чвалом, мов той поні, несучи поряд із собою свою тінь. Так вона бігла милу чи більше, поки всі м'язи в тілі не почали благодати про зупинку, а повітря в горлі не набуло присмаку гарячої рідини. А добігши до стежини, що вела до цієї зловісної місцини на пагорбі, заспівала. Бо цього вимагала душа. І саме вчасно, зрозуміла Сюзен згодом: спів допоміг їй розігнати сумні думки. Бодай у цьому він допоміг.

Тепер вона підходила до кінця стежини, співаючи «Безжурне кохання». Коли вона ступила в прямокутник скупого світла, що падало крізь прочинені двері на ганок, із сутінок прокаркав хрипкий голос:

– Годі вже тобі квилити, міско. Твое скавуління впинається мені в мізки, як риболовний гачок!

Все життя Сюзен чула, що в спадок від бабусі їй дістався чудовий чистий голос, тож тепер, вражена до глибини душі, вона вмить обірвала спів. Вона стояла на ганку, стиснувши руки під фартухом. На ній була друга її найкраща сукня (всього вона мала дві). А під сукнею важко гупало серце.

З дверей вийшов кіт, жакливе створіння з двома зайвими ногами, що стирчали з його боків, як дві довгі виделки. Він зиркнув на неї, наче оцінюючи поглядом, а потім скривився, і на його мармизі з'явився навдивовижу людський вираз – презирство. Кіт засичав на дівчину і майнув кудись у пільму.

«І тобі добри вечір», – подумала Сюзен.

У дверях показалася стара, до якої послали дівчину.

Таким самим презирливим поглядом, що й кіт, вона окинула Сюзен з ніг до голови і відступила вбік.

– Заходь. І двері за собою зачини. Щоб вітром не вирвало, ясно тобі?

Сюзен зайшла в хатину. Їй не хотілося зачиняти двері цієї смердючої хати й опинятися сам-на-сам зі старою відьмою, але коли в тебе немає вибору, вагатися не можна. Так казав їй батько з будь-якого приводу, коли йшлося про додавання й віднімання чи про те, як поводитися з хлопцями на танцях, коли вони занадто вже розпускають руки. Тож Сюзен рішуче причинила двері й почувала, як клацнула засувка.

– То от ти яка, – сказала стара і посміхнулася, нібито вітаючись, а насправді кривлячись. Від таких посмішок навіть хоробрі дівчата мимохіть згадували історії, які поночі розповідали в дитячій кімнаті, – оповідки про кривозубих старих і булькотливі казанки, повні зеленої, як жаба, рідини. Над вогнищем у цій кімнаті не було казанка (та й саме вогнище не надто вражало уяву, на думку Сюзен). Але десь він точно мав бути, а в ньому таке, про що краще не думати взагалі. У тому, що ця жінка справжня відьма, а не просто стара дивачка, яка вдає з себе відьму, Сюзен переконалася, щойно побачила, як Рея вскакує до своєї хатини, а за нею біжить її потворний кіт. Це відчувалося майже нюхом, як димний запах, що підіймався од відьминої шкіри.

– Так, – сказала Сюзен, широко всміхаючись і щосили вдаючи, що їй не страшно. – Ось і я.

– А й раненько ж ти прийшла, моя перепілочко. Занадто рано! Ги-ги!

– Я трохи пробіглася. В мою кров потрапив місяць. Так тато казали.

Губи старої розійшлися в моторошній посмішці, яка нагадала Сюзен вищир мертвих вугрів, яких от-от зварять.

– Еге ж. Твій мертвий таточко, рудобородий Пат Дельгадо. Його розтоптав його власний кінь, і він під музику своїх потрощених кісток пішов на ту галявину, де закінчується земний шлях, хе-хе!

Нервова посмішка злетіла з обличчя Сюзен, наче після ляпаса. На очі їй навернулися сльози, як це завжди бувало, коли на згадку приходило ім'я її любого татуса. Але вона не дозволить їм пролитися. Тільки не на очах у цієї черстої старої ворони.

– Нумо до справи і покінчимо з цим, – сухо сказала Сюзен. Зазвичай її голос був веселий і запальний, у ньому чулася готовність до розваг. Але водночас вона була донькою Пата Дельгадо, найкращого погонича худоби за всі часи існування Західного Крутояру, і вона добре пам'ятала його лице. Коли це було потрібно, вона ставала рішучою і сильною, а зараз вочевидь був саме час для цього. Стара відьма хотіла вжалити якомога болючіше, і кожен вдалий випад лише додавав би їй сили.

Тим часом карга уважно споглядала Сюзен, взявши вузлуваті руки в боки. Під ногами в неї безперестану крутився кіт. Її очі сльозилися, але Сюзен розібрала, що їхній колір був той самий сіро-зелений, що і в kota. Дівчині відразу ж спало на думку, що це якісь чари. Їй нестримно хотілося опустити погляд додолу, але вона не могла собі цього дозволити. Страх – це нормально, проте в деяких випадках його ліпше не виказувати.

- А ти нахаба, міско, - після тривалої паузи сказала Рея. Її посмішка повільно зникала, і на її місці проступала невдоволена насуплена мармиза.

- Ні, стара матінко, - спокійно відповіла Сюзен. - Я лише хочу якнайшвидше залагодити справу, задля якої сюди прийшла. Я тут з волі мілорда мера Меджиса й моєї тітки Корделії, сестри мого батька. Мого любого татка, про якого я не хочу чути поганих слів.

- Говорю, що хочу і як хочу, - відрізала стара. Відповідь прозвучала різко, але водночас трохи послужливо, запобігливо. Сюзен не надала цьому значення, бо ця істота, напевно, все своє життя розмовляла таким тоном, він став для неї так само природним, як дихання. - Я тут уже давно живу. Сама собі хазяйка. Мій язик не звик стримуватися, щойно почне говорити.

- Тоді, може, краще взагалі не починати.

Очі старої спалахнули недобрим вогнем.

- Ти ліпше стеж за своїм, дівчисько, а то як би він не згнів у тебе в роті. Тоді мер ще добряче подумає, перш ніж поцілувати твою смердючу пику, навіть під таким місяцем!

Серце Сюзен сповнилося болем й нерозумінням. Вона прийшла сюди з думкою лише про одне - якнайшвидше покінчити зі справою, ритуалом, який, напевне, виявиться болісним і неодмінно завдасть сорому. Але ця стара жінка дивиться на неї з неприкритою ненавистю. Як то сталося, що все так раптово пішло шкереберть? Чи з відьмами завжди так?

- Ми погано почали, господине. Може, почнемо ще раз? - несподівано спитала Сюзен, простягаючи руку.

Цей жест вочевидь спантеличив відьму, але вона похапцем відповіла на потиск руки. Зморшкуваті кінчики її пальців торкнулися пальчиків шістнадцятирічної дівчини, яка стояла зараз перед нею. Її чисте личко сяяло молодістю й красою, довга коса збігала по спині вниз. Коли пальці старої торкнулися її руки, Сюзен ледве стрималася, щоб не скривитися, хоч потиск і був коротким. Відьміні пальці були холодні, мов у небіжчика, але Сюзен не вперше торкалася холодних рук («Холодні руки, та гаряче серце», - бувало, казала тітка Корделія). Неприємною була сама поверхня тих рук, відчуття холодної губки плоті, що відставала від кісток, неначе їхня власниця втопилася і довго пролежала на дні озера.

- Ні-ні, почати спочатку не можна, - прорипіла стара, - але, мо', продовжимо ми краще, ніж почали. Твій друг мер дуже впливовий. Не хотіла б я мати його за ворога.

«Вона хоча би чесна», - подумала Сюзен і тут же подумки розсміялася з себе самої. Чесною ця жінка могла бути тільки в разі крайньої необхідності. Як на те її воля, то вона брехала би про все на світі - про погоду, про врожай, про переліт птахів на Жнива.

- Ти прийшла раніше, ніж я сподівалася. Тому я була така сердита. Чи ти принесла мені щось, міско? Зуб даю, принесла! - Її очі знову заблищали, та цього разу вже не від гніву.

Сюзен стягнула рукою в кишеньку під фартухом (надягати фартух, ідучи кудись на кудикину гору, було безглуздо, але цього вимагав звичай). У ній лежав полотняний мішечок, прив'язаний мотузочкою, щоб не загубитися, бо молоді дівчата часом люблять погасати у світлі місяця. Розірвавши мотузку, Сюзен витягла мішечок і поклала його в руку, яка тягнулася до неї, в долоню, настільки витерту, що лінії на ній вже майже не вирізнялися. Клала обережно, щоб ненароком не торкнутися Реї знову... хоча невдовзі Рея сама до неї торкатиметься.

– Ти тремтиш від того, що вітер вие? – поцікавилася Рея, не зводячи жадібного погляду з мішечка. Її пальці нетерпляче торсали вузол затягнутої на мішечку мотузки.

– Так.

– Так і має бути. У вітрі ти чуєш голоси мертвих. А кричать вони тому, що їм шкода... ох!

Вузол нарешті розв'язався. Відьма розпустила мотузку і викинула собі на долоню дві золоті монети. Вони були грубо викарбувані й нерівні, адже цілі покоління ніхто не виготовляв монет, але важкі. А викарбувані на них орли свідчили про владу. Рея піднесла одну монету до рота, розтулила губи, відкривши кілька огидних зубів, і прикусила її. Подивилася на сліди, що залишилися від зубів на золоті, й кілька секунд не відривала від них погляду. Потім відьмині пальці зімкнулися на монетах.

Поки вся увага Реї була прикута до монет, Сюзен зиркнула крізь прочинені двері ліворуч, туди, де, на її думку, була відьмина спальня. Побачене диво її стурбувало: з-під ліжка лилося якесь світло. Рожеве, пульсуюче. Скидалося на те, що воно йде з якоїсь скриньки, хоча сказати точно Сюзен не...

Відьма глянула на неї, і Сюзен квапливо перевела погляд у куток, де з гачка звисала сітка з трьома-чотирма незнайомими білими фруктами. Та коли стара зрушила з місця і її величезна тінь важко посунула вбік від тієї ділянки стіни, Сюзен збагнула, що то не сухофрукти, а черепи. У шлунку замлоіло.

– Міско, треба додати дров у вогнище. Піди-но до дровитні збоку біля хати й принеси оберемок. Тіко не тре' скиглити, що ти їх не донесеш. Ти дівка нівроку, вгодована!

Сюзен промовчала: вона ніколи не скаржилася на хатню роботу, відколи перестала пісятися в штанці. Але їй так і кортіло спитати в Реї, чи всім, хто приносить їй золото, вона загадує принести дров. Та насправді їй навіть хотілося вийти надвір – вдихнути свіжого повітря після смороду хатини.

Вже біля дверей вона відчула під ногою щось м'яке й гаряче. Кіт заверещав, Сюзен спіткнулася й мало не впала. Стара почвара в неї за спиною наче почала задихатися й хапати ротом повітря, і лише згодом Сюзен збагнула, що то вона так сміється.

– Обережно, це Чахлик! Мій солоденький! Він підступний, ги-ги! – і вона знову покотилася зі сміху.

Приплющивши вуха, кіт зиркнув на Сюзен круглими від переляку очима й засичав. А Сюзен, навіть не усвідомлюючи, що робить, засичала у відповідь. Це настільки здивувало Чахлика, що вираз його писка став моторошно людським, як і тоді, коли він демонстрував презирство. Люто метляючи роздвоєним хвостом, кіт розвернувся і чкурнув до відьминої спальні. А Сюзен відчинила входні двері і вийшла надвір набрати дров. Їй уже почало здаватися, що вона перебуває тут тисячу років і ще принаймні тисяча знадобиться, щоб вибратися звідси додому.

4

Повітря було надзвичайно свіжим, як і сподівалася Сюзен. Можливо, його свіжість навіть перевершувала її сподівання, тож якусь мить вона просто стояла на ганку, наповнюючи ним легені, воліючи очистити їх. І голову теж.

Глибоко вдихнувши п'ять разів поспіль, вона пішла по дрова. Підійшла до бічної стіни хатини, як і наказувала їй відьма. Та тільки стіна виявилася не тією, бо дровітні там не було. Натомість знайшлося вузьке віконце, напівзаховане в заростях чогось шорсткого, потворного і повзучого. Віконце було розташоване з того боку хижі, де була спальна кімнатина відьми.

Не дивися туди. Не твое діло, що в неї там під ліжком. А якщо вона тебе ще й упіймає...

Але цікавість перемогла перестороги внутрішнього голосу, і Сюзен підкралася до віконця.

Навіть якби стара потвора Рея дивилася в той бік, вона не змогла би помітити обличчя Сюзен крізь густезні зарості свинячого плюща. А вона й не дивилася, бо стояла навколішках, затиснувши в зубах мішечок з монетами, і лізла кудись під ліжко.

Звідти витягла якусь скриньку і підняла її кришку, і без того трохи підняту. Обличчя відьми залило м'яке рожеве світло, і Сюзен зойкнула. На якусь мить старече лице перетворилося на личко молоденької, хоч і жорстокої дівчини. То було лице свавільної дитини, яка неодмінно хоче наробити в житті якомога більше капостей. Мабуть, такою й була в молодості ця стара карга. Рожеве світло линуло від якоїсь скляної кулі.

Кілька секунд стара захоплено роздивлялася кулю. Її губи ворушилися, наче відьма балакала з нею чи співала. Мішечок, який Сюзен принесла з міста, досі звисав у неї з рота, але опускався дедалі нижче й нижче. А потім (було видно, що їй довелося зробити над собою чимале зусилля) вона зачинила скриньку, і рожеве світло враз згасло. Сюзен наче на душі полегшало: щось у цій кулі їй дуже не подобалося, хоча вона й не могла сказати, що саме.

Карга провела долонею над срібним замком посеред кришки, і з-під її пальців вирвалася криваво-червона іскра. (Роблячи це, відьма не випускала з рота мішечок.) Потім поклатла скриньку на ліжко, опустила на коліна й

почала водити руками над землею коло краю ліжка. Вона лише злегка торкалася землі долонями, але на ній, наче накреслені, проступали лінії. Згодом вони темнішали, перетворюючись на борозни.

Дрова, Сюзен! Знайди дрова, поки вона не спохопилася, де це ти так довго ходиш! Заради свого батька, шукай дрова!

Сюзен підібгала поділ сукні до самої талії (щоб стара ненароком не помітила бруду чи листя на платті й не почала розпитувати, де це вона так забруднилася) й поповзла попід вікном, блискаючи в пітьмі білими бавовняними панталонами. На безпечній відстані од вікна вона звелася на ноги й поквапилася на інший бік хижі. Там під старою шкурою, що смерділа пліснявою, знайшлася дровітня. Сюзен набрала з півдесятка полін і, згрібши їх у оберемок, рушила до входних дверей.

Коли вона протиснулася боком, щоб пронести дрова так, аби не впустити жодного поліна, стара вже була в кімнаті з вогнищем. Вона похмуро вдивлялася у камін, де тепер ледь жевріли останні жарини. Мішечка з монетами ніде не було видно.

– Десь ти затрималася, міско, – сказала Рея, не відводячи погляду від каміна, наче те, що Сюзен забарилася, було не надто важливо. Але разом із тим нога відьми під брудним краєм сукні сердито стукотіла по підлозі, а брови були зсунуті на перенісці.

Сюзен перетнула кімнату, намагаючись роздивитися, куди ступає, понад оберемком дров, які несла в руках, – хотіла бути готовою до підступів кота, що, поза сумнівом, вештався десь поруч, готовий щомиті кинутися їй під ноги.

– Я побачила павука, – збрехала Сюзен. – Махала на нього фартухом, щоб прогнати. Просто я їх ненавиджу, вони такі бридкі.

– Скоро ти побачиш щось набагато бридкіше, – вишкірилась своєю кривою посмішкою Рея. – Хай-но тільки мер Торін задере свою нічну сорочку, і ти побачиш щось тверде, як палиця, і червоне, мов корінь ревеню! Ги-ги! Ого, дівчино, та ти нанесла стільки дров, що ціле вогнище Ярмаркового дня розпалити можна!

Рея взяла у Сюзен кілька товстих палиць і байдуже вкинула у жарини. В буркотливу темінь комина здійнялися яскраві іскри. «Стара дурепо, та ти геть усе розкидала. Зараз ти попросиш мене прибрати», – подумала Сюзен. Але Рея простягнула до вогнища свою покручену руку, промовила якесь слово (звук її голосу йшов із надр гортані), і дрова, неначе просочені олією, спалахнули веселим полум'ям.

– А решту поклади он там, – сказала відьма, показуючи на ящик для дров. – І гляди мені, не розкидай, міско.

«Та ну, як можна, тут же така чистота!» – подумки обурилася Сюзен. Їй довелося закусити губу, щоб не розсміятися, бо сміх нестримно рвався на волю.

Напевно, Рея це відчула. Коли Сюзен випросталася, стара дивилася на неї суворо й підозріливо.

– Гаразд, дівчино. Нумо до справи. Ти знаєш, чому ти тут?

– Я тут з волі мера Торіна, – повторила Сюзен, знаючи, що насправді це не відповідь. Їй стало лячно, ще моторошніше, ніж тоді, коли вона зазирнула у віконце й побачила стару карту над скляною кулею. – В його дружини скінчився цикл, вона ніколи не зможе народити йому дітей. Він хоче мати сина, поки сам ще не...

– Та годі вже патякати дурниці. Цицьки й дупа, яка не чвакає в руках, – от що йому треба. А ще щоб було куди пхати свою іграшку так, аби вона звідти не випадала. Якщо з цього вийде син... що ж, він віддасть його тобі, щоб ти з ним цяцькалася, поки не наспіє йому час іти до школи. Після цього ти його більше ніколи не побачиш. А якщо народиться дівчинка, тоді він, мабуть, забере її в тебе і віддасть своєму новому посіпаці, тому кульгавому з дівчачими косами, щоб він її втопив у найближчій баюрі для напування худоби.

Від переляку Сюзен не знала, що сказати, тільки дивилася на відьму широко розплющеними очима.

Помітивши, що її слова справили належне враження, стара розреготалася.

– Шо, правда не до вподоби? Мало кому вона подобається, міско. Твоя тітка завжди була хитра. Будь певна, вона витягне з Торіна та його скарбниці все, що зможе. Але тобі там ніякого золота не перепаде, якщо не будеш пильнувати! Ги-ги! Ану знімай сукню!

«Не зніму», – крутилася їй на язиці відповідь. Але що на неї після такого чекає? Відьма вижене її з хати (добре, якщо залишить їй людську подобу, не перетворить на ящірку чи жабу), потім її відправлять на захід голу й босу, не дадуть навіть тих двох золотих, з якими вона сюди прийшла. І це лише дрібниці порівняно з рештою напастей, які впадуть їй на голову, бо найгірше те, що вона дала слово. Спершу вона опиралася, проте коли тітка Корд покликала на допомогу ім'я її батька, здалася. Втім, як завжди. Насправді в неї просто не було вибору. А вагатися, коли в тебе немає вибору, не можна.

Вона обтрусилася фартух, до якого спереду прилипли шматочки кори, розв'язала його і зняла з себе. Охайно склала, поклала на маленьку лавку біля вогнища й розстебнула сукню до пояса. Спущене з плечей плаття впало дотолу. Сюзен підняла його, згорнула і поклала на фартух, намагаючись не думати про те, як жадібно у світлі місяця роздивляється її Рея з пагорба Коос. Підлогою, крадучись (повільно, бо заважали зайві ноги), пройшовся кіт і всівся біля хазяйчиних ніг. Надворі шаленів вітер. Біля вогнища було тепло, але Сюзен мерзла, неначе гуляв холодний вітер у її тілі.

– Швидше, дівчино, заради твого батька!

Знявши через голову натільну сорочку, Сюзен поклала її на сукню й залишилася в самих панталончиках, прикриваючи груди руками. Вогонь лагідно

забарвив її стегна в помаранчеві тони. В нижніх складках попід коліними вимальовувалися чорні тіні.

– І все 'дно ще не гола! – розреготалася стара відьма. – Які ж ми гарненькі! Як цукерочка! Знімай труси, дівчино, і стань переді мною в чому мати тебе народила! Хоча ні, тоді в тебе ще не було стільки пухкеньких принад, які так цікавлять Гарта Торіна, ге? Ги-ги!

Немов у кошмарному сні, Сюзен зробила так, як наказувала їй відьма. Тепер, коли її поцька і кущик були неприкриті, ховати груди було безглуздо, тож вона опустила руки.

– Не дивно, що він тебе хоче. Ти справжня краля. Правда, Чахлику мій?

Кіт відповів схвальним нявчанням.

– А в тебе коліна брудні, – раптом помітила Рея. – Звідки це?

Сюзен відчула укол паніки. Вона піднімала спідницю, коли пролазила під відьминим вікном, і ненароком видала себе.

Аж раптом їй спала на думку відповідь. І вона висловила їй, до того ж цілком спокійно.

– Коли я побачила вашу хатину, мені стало страшно, і я стала на коліна, щоб помолитися. Спідницю я піднімала, щоб не заквечяти.

– Як зворушливо – з'явитися в чистій сукні перед такою, як я! Ти така добра! Правда ж, Чахлику?

Кіт знову нявкнув і заходився лизати передню лапу.

– Переходьте до справи, – сказала Сюзен. – Вам заплатили, і я коритимуся вашим наказам, але годі дражнитися.

– Ти знаєш, що я маю зробити.

– Ні, не знаю, – Сюзен знову душили пекучі сльози, але вона не дозволить їм пролитися. Не дозволить. – Тобто я здогадуюся, але коли я спитала в тітки Корд, чи мій здогад правильний, вона сказала лишень, що «ви мене просвітите».

– О, Корделія нізачо не забруднила б собі рота такими словами! Та нічого. Твоя тітонька Рея не така доброчесна, вона зможе розповісти про те, про що мовчить тітонька Корделія. Отже, я маю перевірити, чи ти ще ціла й неушкоджена фізично та духовно, міско. Перевірка цноти – от як називали це наші предки. Гарна назва. Стань-но ближче до мене.

Сюзен неохоче зробила два кроки і опинилася так близько біля старої відьми, що кінчики її оголених пальців мало не торкалися відьминих черевиків, а голі груди були дуже близько до сукні старої.

– Якщо диявол чи демон забруднив твій дух, то це може залишити пляму на дитині, яку ти можеш зачати. Тоді на тобі буде мітка. Часто це схоже на слід від цілунку чи укус коханця, але буває й інакше... ану розтули рота!

Сюзен слухняно відкрила рота. Стара нахилилася ближче. Від неї так смерділо, що у дівчини в шлунку все стислося. Вона затримала подих, подумки благаючи, щоб це якнайшвидше скінчилося.

– Висолопи язика.

Сюзен зробила, як їй звеліли.

– Тепер дмухни мені в лице.

Сюзен видихнула повітря, яке тримала в собі. Рея вдихнула і, на щастя, трохи відвела вбік голову. Досі вона перебувала так близько, що Сюзен бачила, як у неї в волосся метушаться воші.

– Свіжий, – мусила визнати стара. – Тепер повернися.

Повернувшись до відьми спиною, Сюзен відчула, як пальці ковзнули уздовж її спини до сідниць. Пальці холодні як крига.

– Нахилися й розсунь булки, міско. І не треба соромитися, свого часу Рея не одну таку пташку бачила!

Густо червоніючи, Сюзен підкорилася. Серце лунко калатало в грудях, билось посеред чола та в скронях. А тоді палець, подібний до мертв'яцького, заліз їй у задній отвір, і Сюзен прикусила губи, щоб не закричати.

На щастя, вторгнення було нетривалим... але Сюзен побоювалася, що на неї чекає ще одне.

– Тепер лицем до мене.

Вона повернулася. Стара провела руками над грудьми Сюзен, злегка чиркнула великими пальцями об соски, потім уважно оглянула нижні частини півкуль. Реїн палець помандрував до дівочого пупа, занурився в нього, а потім стара з невдоволенням бурчанням підняла поли своєї спідниці й опустила навколішки. Вона обмацала ноги Сюзен, спершу спереду, потім ззаду. Особливо їй цікавили місця під литками, де проходили сухожилля.

– Підніми праву ногу, дівчино.

Сюзен мимоволі нервово захихотіла, коли Рея провела нігтем великого пальця по її ступні від пальців до п'яти. Потім стара розчепірила їй на нозі пальці, зазираючи між кожну пару.

Те саме повторилося і з другою ногою. І вже після цього, не встаючи з колін, відьма сказала:

– Ти знаєш, що я робитиму далі.

– Так, – слово зірвалося з її вуст наполоханим трепетом.

– Тепер стій спокійно, міско. Все решта в тебе чисте-чистісіньке, але ж ми ще не бачили головного – того затишного куточка, куди так поривається мер Торін. Це все, що його цікавить насправжки. Ось де перевіряють справжню цноту. Тож не пручайся, чула?!

Сюзен заплющила очі й подумала про те, як коні скачуть Крутояром. Вважалося, що це коні баронії, за якими наглядав Торінів канцлер Раймер, міністр матеріальних запасів баронії. Але ж самі коні про це не знали – вони були вільні. А якщо в душі ти вільний, то решта не має значення.

Дай мені бути вільною в душі, вільною, як ті коні в Крутоярі. Не дозволяй їй зробити мені боляче. Будь ласка, нехай вона не робить мені боляче. Але якщо це станеться, допоможи мені це витерпіти гідно й мовчки.

Холодні пальці розсунули м'яке волосся нижче черева. Нетривка пауза, а потім два крижані пальці прослизнули всередину. Це все-таки було боляче, проте біль тривав лише одну мить і був не гострий. Сама Сюзен завдавала собі більшого болю, коли спросону серед ночі, йдучи до вбиральні, забивалася пальцем об одвірок чи здирала з пальця шкіру. Найгіршим було приниження й огида від старечих пальців Реї.

– Закорковано як треба! – вигукнула Рея. – Тут іще ніхто не бував! Але нічого, Торін це виправить, ги-ги! А тобі, моя дівчинко, я розкрию одну таємницю, якої твоя святенниця-тітка з її довгим носом, тугою мошною і цицьками-гудзиками ніколи тобі не скаже, бо вона цього не знає. Навіть незайманиця може собі трохи насолоди завдати, якщо знає, як це робиться!

Відьма витягла пальці й обережно зімкнула їх на грудочці плоті, що виступала зі щілини Сюзен. Дівчина з жахом подумала, що стара вщипне її за те чутливе місце, яке часом терлося об луку сідла, коли вона їхала верхи, й від тертя перехоплювало подих. Але натомість пальці погладили її там... потім натисли... і на свій страх та подив дівчина збагнула, що їй приємно. Низом живота розійшлося тепло.

– Неначе шовковий пуп'янок, – протуркотіла стара, і її пальці зарухалися швидше. Стегна Сюзен самі, мимо її волі гойдалися вперед. Аж раптом її згадалося, як ненаситне і свавільне обличчя старої, розпашіле, наче у шльондри у світлі газового ріжка, нависало над відкритою скринькою, згадалося, як з її зморшкуватого рота звисав мішок з грішми, немов урваний шмат м'яса, і враз усе тепло зникло. Тремтячи, вона відсахнулася. На руках, животі й грудях виступили пухирці гусячої шкіри.

– Ви вже зробили те, за що вам заплатили, – її голос звучав сухо і різко.

Рею перекосило.

– Як ти смієш, нахабне дівчисько, казати мені, коли закінчувати. Я сама без тебе знаю! Я, Рея, відьма з Коосу...

– Годі базікати, підводься, поки я не пожбурила тебе ногою у вогонь, неприродна істото.

Стара по-собачому вишкірила свої жалюгідні рештки зубів, і Сюзен збагнула, що вони з відьмою знову прийшли до того, з чого почали: готові видряпати одна одній очі.

– Тільки спробуй підняти на мене руку чи ногу, сучко, і підеш звідси безрука, безнога і сліпа.

– Я навіть не сумніваюся, що ти можеш перетворити мене на таку істоту. Але Торінові це не сподобається, – відрізала Сюзен. Вперше в житті вона прикривалася іменем чоловіка, як щитом. Їй стало трохи соромно, хоча причин соромитися вона не мала, надто після того, як згодилася спати в його ліжку й народити йому дитя.

Стара витріщилася на неї, не знаючи, що відповісти. Врешті-решт на її поораному обличчі насилу проступила якась подоба посмішки, ще гірша за її вищир. Відсапуючись і спираючись на бильце крісла, Рея повільно спиналася на ноги. А Сюзен тим часом почала вдягатися.

– Так, не сподобається йому це. Мабуть, тобі краще знати, міско. У мене була дивна ніч, і вона розбудила в мені таке, що я воліла б краще залишити, хай собі спить. А все решта... вважай, що це захват від твоєї чистоти й молодості. І вроди. Так. Ти вродлива. Твоє волосся... Коли ти його розпускаеш... як розпустиш, коли ляжеш із Торіном... воно ж сяє, мов те сонце, ге?

Сюзен не хотіла допомагати відьмі підводитися, і схвалювати ці улесливі компліменти їй теж не хотілося, а надто тому, що в Реїних старечих очах, які сльозилися, вона досі бачила ненависть, а шкірою відчувала її огидний дотик. Тож вона промовчала. Просто ступила в сукню, натягла її на плечі й заходилася зачіпати ряд гудзиків спереду.

Напевно, Рея прочитала думки дівчини, бо посмішка зникла з її лица, наче її стерли. Після цього відьма стала поводитися по-діловому, і Сюзен відчула величезне полегшення.

– Ну то й нехай. Ти цнотлива. Одягайся собі та йди. Але Торіну ні пари з вуст про те, що між нами сталося! Жіночі діла – не для чоловіків, особливо таких великих, як ото він, – промовивши це, Рея не змогла втриматися від гиденької саркастичної посмішки. Свідомо вона посміхалася чи мимоволі, Сюзен сказати не могла. – То ми домовилися?

Що завгодно, тільки б забратися звідси геть!

– Ти проголошуєш мене цнотливою?

– Так, Сюзен, дочко Патрика. Проголошую. Але казати я можу що завгодно. Чекай... десь тут було...

Вона покопирсалася на камінній полиці, розгрибаючи недогарки свічок, так-сяк приліплені до вищерблених блюдець. Підняла газову лампу, потім ліхтарик на батарейках, на мить задивилася на малюнок, що зображав молоденького хлопця, і відклала його.

– Де ж це... де... гrrrr... ось, знайшла!

Вона вхопила блокнот з обкладинкою, темною від попелу (старовинними золотими літерами на його сторінках було вибито штамп СИТГО), і недогризок олівця. Чистий аркуш вдалося знайти тільки в кінці блокнота. Награмузлявши щось на ньому, відьма відірвала аркуш від спіралі блокнота й простягнула Сюзен. Спочатку дівчина не зрозуміла, що там написано:

Під цим стояв символ:

– Що це? – вона тицьнула пальцем у маленький малюнок.

– Це знак Реі. Його знають у шести бароніях, і ніхто його не підробить. Покажеш цього папірчика тітці. Потім Торіну. Якщо твоя тітка захоче взяти його й показати Торінові сама... знаю я її, любить покомандувати... скажи «ні, Рея не дозволила, бо це не для вас».

– А якщо Торін схоче його мати?

Рея стонула плечима.

– То хай забирає чи викине, чи дупу собі підітре. Про мене. Тобі теж цей папірець не треба, ти ж і так знала, що незаймана. Знала?

Сюзен кивнула. Якось один хлопчик проводжав її додому з танців і вона дозволила йому просунути руку собі за пазуху. Але що з того? Вона була цнотлива, і її цнота була більшою, ніж уявляла собі ця брудна відьма.

– Але дивись не загуби папірця. Якщо не хочеш знов прийти до мене, аби я вдруге зробила з тобою те саме.

«Бороніть мене боги, я навіть думати про таке боюся», – подумки здригнулася Сюзен, але вже достатньо оволоділа собою, щоб не виказати цю дрож. Вона поклала папірець до кишені, туди, де лежав мішечок із грішми.

– Тепер ходи до дверей, міско, – у відьми було таке лице, ніби вона хотіла вхопити Сюзен за руку вище ліктя й відпровадити, та потім передумала. Вони вдвох рушили до дверей, остерігаючись, щоб не торкнутися одна одної. Втім, біля дверей Рея все-таки вхопила Сюзен за руку. Другою рукою показала на блискучий срібний диск, що висів над верхівкою Кооса.

- Місяць-Цілунок, - сказала відьма. - Зараз середина літа.

- Так.

- Скажи Торінові, щоб він не мав тебе у ліжку... чи на сіннику, чи на підлозі, чи деінде... поки на небі не з'явиться Місяць-Демон.

- Аж до Жнив? - Сюзен не повірила своєму щастю. Цілих три місяці - та за цей час життя можна прожити. Вона силкувалася не виказати свого задоволення од відкладення вироку. Бо вже думала, що Торін позбавить її цноти наступної ночі ще до сходу місяця. Вона ж була не сліпа - бачила, як пожадливо він на неї дивився.

Тим часом Рея дивилася на місяць і наче щось подумки рахувала. А її рука ковзнула до коси Сюзен і погладила її. Сюзен стоїчно терпіла, а коли вже здавалося, що далі терпіти несила, стара раптом опустила руку і кивнула.

- Еге ж. Не просто до Жнив, а до самого fin de a?o[8 - Fin de a?o - кінець року (ісп.).] - Світлої Ночі. Скажи йому, що він може взяти тебе після святкового багаття. Зрозуміла?

- Аж до fin de a?o, так, - її душа співала від радості.

- Коли багаття в «Зеленому серці» догорить і остання жарина перетвориться на попіл, - сказала Рея. - Тоді і тільки тоді, в жодному разі не раніше. Так йому й перекажи.

- Перекажу.

Рука знову почала гладити її волосся. Сюзен терпіла.

Після такої доброї новини, подумала вона, з її боку було б негарно пручатися.

- Використай час, що лишився до Жнив, на роздуми і на підготовку, щоб народити мерові сина... або ж покатайся верхи по Крутояру й позбирай останні квіти своєї дівочості. Збагнула?

- Так, - сказала вона і ввічливо додала: - Дякую-сей.

Рея відмахнулася, наче то були лестоші.

- Дивись не патякай про те, що між нами було. Крім нас із тобою, це більше нікого не стосується.

- Не буду. Нашу справу закінчено?

- Ну... є ще одна дрібничка... - Рея посміхнулася так, щоб у дівчини не виникло жодних сумнівів у тому, що це геть дурниця, потім підняла ліву руку перед очі Сюзен, звівши три пальці разом, а один відставила вбік. У просвіті між пальцями гойдався срібний медальйон, що наче виник із повітря. Дівчина відразу прикипіла до нього поглядом. А потім Рея мовила одне-єдине слово і очі Сюзен заплющилися.

Рея дивилася на дівчину, що, осяяна світлом місяця, стояла перед нею на ганку і спала. Відьма сховала медальйон назад у рукав (її старечі пальці досі демонстрували дива вправності, коли в цьому виникала потреба), і діловитий вираз на її лиці змінився ненавистю. Кажеш, у вогонь мене ногою вкинеш, хвойдо? Настукаєш Торіну? Але найгіршими були не погрози і не зверхній тон. Найгірше сталося тоді, коли вона гидливо сахнулася від Реїного доторку.

То вона не для таких, як Рея? Ги-ги. Та що там. Мабуть, вона думає, що й такі, як Торін, її не гідні, бо в неї, бачте, її шістнадцять років і біла коса до дупи. Напевно, Торін мріє запустити пальці в її коси, навіть тоді, коли торсає себе взад-вперед там, унизу.

Рея дуже хотіла завдати дівчині якоїсь кривди, бо вона на те заслуговувала. Але не могла, бо тоді Торін, щонайменше, забере в неї скляну кулю, а Рея цього не знесе. Принаймні, поки що. Тож вона не могла зробити Сюзен боляче. Проте дещо вона все-таки могла – бодай на мить, але зіпсувати Торінові задоволення.

Рея нахилилася до дівчини, вхопила в руку довгу косу, що зміїлася їй по спині, й погратася нею, пропускаючи крізь кулак і втішаючись її шовковистістю.

– Сюзен, – прошепотіла вона. – Ти чуєш мене, Сюзен, дочко Патрика?

– Так, – не розплющуючи очей.

– Тоді слухай. – Світло Місяця-Цілунку впало на обличчя Реї, перетворивши його на посріблений череп. – Слухай уважно і запам'ятовуй. Закарбуй собі у надрах пам'яті, куди ніколи не потрапляє світло твого розуму.

Знову і знову вона гладила косу. Шовковиста і гладесенька. Мов той шовковий бутончик у неї між ніг.

– Запам'ятовуй, – повторила дівчина.

– Так. Після того, як він позбавить тебе цноти, ти маєш дещо зробити. Ти зробиш це одразу, не замислюючись. А тепер слухай мене, Сюзен, дочко Патрика, і слухай уважно.

Не випускаючи з руки дівочу косу, Рея наблизилася до її ніжного вуха свої зморшкуваті губи і зашепотіла.

Розділ III. Зустріч на дорозі

Ця ніч була найдивнішою з-поміж усіх ночей її життя, тож не дивно, що вона не почула, як позаду наближається вершник, аж поки мало не потрапила під копита його коневі.

Дорогою назад до містечка її не полишала тривожна думка про нові обставини угоди, в яку вона вступила. Добре, що тепер у неї було кілька місяців на те, щоб підготуватися, та факт залишався фактом: коли на небі зійде Місяць-Демон, вона змушена буде лягти в ліжку з мером Торіном, кошавим засмиканим стариганом із лисиною, довкола якої росла хмара білого пуху. З чоловіком, чия дружина дивилася на нього так сумно, що боляче було це бачити. Гарт Торін завжди реготав, коли актори розігрували на сцені виставу, де билися головами чи кулаками чи кидалися гнилими фруктами. Патетичні й трагедійні сцени збивали його з пантелику. Він любив тріщати кісточками пальців, стукати по спині й завжди стурбовано озирався на свого канцлера мало не при кожному другому слові, наче хотів пересвідчитися, чи він, бува, не образив Раймера.

Сюзен часто помічала все це в його поведінці. Її батько багато років був головним конюхом баронії і часто їздив у справах до Будинку-на-набережній. Свою кохану доньку він, бувало, брав із собою. О, за ці роки їй доводилося бачити Гарта Торіна багато разів, і йому її теж. Певне, занадто багато разів! А зараз найважливішим у його особі здавалося те, що він був на п'ятдесят років старший за дівчину, яка мала народити йому сина.

Вона погоджувалася на це з легким серцем...

Ні, не з легким, вона несправедлива до себе... але думки її не мучили і сну вона не втратила, це правда. Вислухавши всі аргументи тітоньки Корделії, вона подумала: «Це ж так просто – отримати нарешті у володіння нашу землю у Крутоярі, знати, що тепер вона наша й на папері, а не лише за традицією. Ми матимемо документи про те, що вона наша. Документи будуть у нас і у Раймера. І в нас знову будуть коні. Правда, тільки трое, але ж це втричі більше, ніж ми маємо зараз. А що на іншій шальці терезів? Один раз чи двічі лягти з ним і народити дитину? Та мільйони жінок робили це до мене, і нічого страшного з ними не сталося. Зрештою, мене ж не змушують лягти з мутантом чи прокаженим. Це лише старий, який любить похрускотіти пальцями. До того ж це не навіки. Тітонька Корд каже, що я зможу вийти заміж, якщо так вирішать час і ка; не я перша і не я остання жінка, яка потрапить до ліжка свого чоловіка, вже ставши матір'ю. А чи стану я хвойдою, коли так вчиню? Закон це заперечує, та мені байдуже до закону. Я слухаюся лише закону свого серця. А мое серце каже, що коли в обмін на своє тіло я отримаю землю, яка колись належала моему татові, й коней, то я стану шльондрою, і крапка».

Але був іще один аргумент. Тітка Корд зіграла на дитячій невинності (до того ж підло, як зараз збагнула Сюзен). Вона вміло обставила все так, що Сюзен, яка не так давно сама була маленькою і бавилася з ляльками, радо вітала думку про те, що в неї буде своє дитя, маленький живий пупсик, і вона зможе його одягати й годувати, а в полуденну спеку вкладати спати біля себе.

Корделія була не в курсі (а може, навіть гадки про це не мала, така була невинна, подумала Сюзен, хоча їй не надто в це вірилося) того, в що так

брутально нині ввечері тицьнула дівчину носом відьма. Торін хотів більше, ніж просто дитину.

Цицьки й дупа, яка не чвакає в руках, – от що йому треба. А ще щоб було куди пхати свою іграшку так, аби вона звідти не випадала.

Місяць уже закотився. Вона йшла темною дорогою до міста, і від самої лише думки про відьмині слова їй ставало млосно. Бігти й співати не було сил. Коли вона давала згоду, то вважала, що все буде так, як у худоби, коли вона парується. Худобі дозволялося робити це, поки не «зав'яжеться с?м'я», потім самицю й самця розводили. Але тепер Сюзен збагнула, що Торін захоче її ще не раз і не два. Непорушний закон, прадавній, як залізо, закон, якого люди дотримувалися дві сотні віків, проголошував, що він може лягати з нею доти, доки вона, гарантовано незаймана, не доведе свою незайманість ще й дитиною, яка теж буде незаймана в її череві. Тобто не мутант. Сюзен потай порозпитувала людей і дізналася, що ця друга перевірка зазвичай ставала можливою десь на четвертому місяці вагітності, коли з-під одягу вже випинався живіт. І для цієї перевірки теж треба було йти до Реї. А Рея її не злюбила.

І тепер, коли вже було пізно, коли вона пристала на умови договору, який офіційно запропонував канцлер, коли те старе стерво перевірило її цноту, вона шкодувала про те, що згодилась. Перед її очима весь час стояв образ Торіна зі спущеними штаньми – його ноги білі й кістляві, мов у чаплі. А ще вона думала про те, як хрускотітимуть його суглоби, коли він ляже до неї в ліжко: коліна, спина, лікті й шия.

І кісточки пальців. Не забувай про кісточки.

Так. Великі старечі кісточки, на яких ростуть кущики волосся. Сюзен пирхнула – так це було смішно, але водночас із кутика її ока шокою збігла непомічена тепла сльоза. Сама цього не помічаючи, дівчина стерла її. Цокоту копит по м'якій землі, що наближались ззаду, вона теж не почула. Думками вона досі була далеко, бо згадала те диво, яке бачила крізь віконце спальні старої, те м'яке й чомусь неприємне світло, що лилося з рожевої кулі. Відьма дивилася на неї, мов загіпнотизована...

Коли Сюзен нарешті почула цокіт копит, її першою наполоханою думкою було сховатися в гайочку, повз який вона саме проходила. Їй важко було уявити, що о такій пізній порі хтось міг так відкрито з'явитися на дорозі, особливо тепер, коли в Серединному світі настали такі смутні часи. Але добігти до гаю вже не було часу.

Тож Сюзен мигцем сховалася в придорожній баюрі і лягла на землю, заचाївшись. Місяць зайшов, і в неї принаймні був шанс, що той подорожній проїде, не...

Додумати до кінця Сюзен не встигла. Поки вона була вся у своїх довгих і невтішних думках, вершник непомітно наблизився і тепер привітався з нею:

– Добри вечір, панно. Довгих вам днів на землі.

«А якщо це один з тих, що завжди ошиваються в будинку мера чи в «Раю для подорожніх»? – озираючись, подумала вона. – Не старий, бо в цього голос не дрижить. Але один із них. Можливо, той, кого вони звуть Діпейпом...»

– Добри вечір, – відказала вона, силкуючись роздивитися чоловіка на коні. – І вам щасливих днів.

Її голос не затремтів. Наскільки вона зрозуміла, то був не Діпейп і не його напарник Рейнолдз, адже на голові в чоловіка був капелюх із плоскими крисами. Такі капелюхи носили у Внутрішніх бароніях ще в ті дні, коли люди частіше подорожували зі сходу на захід. До того, як з'явився Добрий Чоловік Джон Фарсон і почалася різанина.

Коли незнайомиць під'їхав і став біля неї, вона перестала картати себе за те, що не почула його поступу. На збруї його коня не було видно жодної пряжки, жодного дзвоника, все було припасовано дуже щільно. Його спорядження скидалося на розбійницьке (Сюзен здогадувалася, що Джонас, той, із тремким голосом, і його приятелі свого часу та в інших краях вели життя таких зарізак). Чи навіть стрілецьке. Але револьверів у цього чоловіка не було, хіба що він їх сховав. Уся його зброя – лук на сидлі та щось подібне до шаблі в піхвах. До того ж Сюзен знала, що таких молодих стрільців не буває.

Він щось тихо пробурмотів до коня (її татко завжди робив так само, та й вона сама, звісно, теж), і кінь став, мов укопаний. Незнайомиць із вродженою невимушеністю та грацією перекинув ногу через сидло, але Сюзен заперечила:

– Ні-ні, добродію, не турбуйтеся, ідьте собі!

Навіть якщо він і відчув переляк у її голосі, то не дав ознаки. Він легко, не стаючи в стремено, зісковзнув з коня і стрибком опинився просто перед нею, здійнявши куряву своїми чоботами з квадратними носками. Зорі осяяли його обличчя, і Сюзен раптом побачила, що насправді він дуже молодий, може, трохи молодший чи трохи старший за неї. Одягнений, як пастух, хоча одяг був новий.

– Вілл Деаборн до ваших послуг, – відрекомендувався він, зняв капелюха, поставив ногу на підбір і вклонився за звичаєм Внутрішніх бароній.

Така вишуканість манер тут, у глухій місцині, де сильно смерділо нафтовим полем, розташованим на краю містечка, здалася Сюзен настільки недоречною, що весь її страх розсіявся і вона розсміялася. Потім збагнула, що сміх міг його образити, але він також широко всміхнувся у відповідь, показавши рівні зуби. Його усмішка була гарною, відкритою і простодушною.

Вона теж присіла в реверансі, відвівши вбік спідницю сукні.

– Сюзен Дельгадо.

Він тричі постукав себе правою рукою по горлу.

– Я радий, Сюзен Дельгадо. Сподіваюся, для вас це знайомство так само приємне, як і для мене. Я не хотів вас налякати...

- Я трохи перестрашилася...

- Так, я помітив. Мені прикро.

Так. Не еге, а так. Судячи з вимови, юнак приїхав із Внутрішніх бароній. Тепер він став їй ще цікавіший.

- Ні, не треба вибачатися, я просто глибоко замислилася, от і все. Я ходила до... подруги... і засиділася, не помітила, що місяць зайшов. Якщо ви зупинилися, турбуючись про те, що я сама о такій пізній порі на дорозі, то дякую-сей, не хвилюйтеся, ідьте далі, тут уже недалеко. Край села, Гембрі, куди я йду, вже близько.

- Гарно ви говорите, - сміючись, відказав він, - але надворі справді глуха ніч, тож я хотів би провести вас. Ви їдете верхи, сей?

- Так, але не варто...

- Тоді підійдіть ближче і познайомтеся з моїм другом Вітром. Він провезе вас останні дві милі. Це мерин, сей, він дуже слухняний.

Вона дивилася на Вілла Деаборна з сумішню цікавості й роздратування та думала: «Якщо він ще раз назве мене «сей», наче якусь шкільну вчительку чи свою стару тітку, я зніму з себе цього дурнуватою фартуха й відшмагаю його ним».

- Мені завжди подобалося бачити трохи норову в конях, досить покірних для того, щоб люди надягали на них сідла. Мій батько до самої смерті був головним конюхом у мера... а мер у наших краях також є Вартовим баронію. Я катаюся верхи з дитинства.

Їй здавалося, що після такої тиради він мусить принаймні вибачитися або навіть на якийсь час втратити дар мови. Але він лише спокійно кивнув. І це їй сподобалося.

- Коли так, то вилазьте в сідло, міледі. Я йтиму поряд і не надокучатиму вам розмовами, якщо вам не хочеться балакати. Вже пізно. Кажуть, що після заходу місяця розмови набридають.

Вона похитала головою і, щоб пом'якшити відмову, всміхнулася.

- Ні. Дякую за доброту, та я не хочу, щоб мене побачили в супроводі незнайомого молодого чоловіка, та ще й на його коні близько опівночі. Знаєте, репутація - не сорочка, з неї не змити пляму лимонним соком.

- На дорозі нікого нема, вас ніхто не побачить, - розсудливо заперечив молодий чоловік. - Я ж бачу, ви втомилися. Сідайте, сей...

- Будь ласка, не називайте мене так. Я почуваюся старою, наче... - на мить вона затнулася, підбираючи належне слово

(відьма)

щоб не вимовити те, яке спало на думку першим, – наче мені сто років.

– Добре, міс Дельгадо. Ви впевнені, що не хочете сісти на коня?

– Впевнена. Тим паче, що в спідниці я не сіла б у сідло по-чоловічому, пане Деаборн, навіть якби ви були моїм братом. Це непристойно.

Вілл Деаборн встав на стременах, простягнув руку до задньої частини сидла (Вітер стояв досить спокійно, тільки один раз стріпнув вухами – Сюзен і сама б не відмовилася прясти такими вухами, якби була Вітром, бо вуха в нього були дуже гарні) і знову опустився в сідло, цього разу вже зі згортком у руках, перевитим сиром'ятною мотузкою. Сюзен вирішила, що то пончо.

– Можете накрити цим собі коліна й ноги, як плащем. Для дотримання правил пристойності цього цілком досить. Ця річ належала моему батькові, а він вищий за мене. – На мить його погляд помандрував на захід, до схилів, і Сюзен побачила, що він досить вродливий, як на свій юний вік. У неї всередині мов струна затремтіла, і в тисячний раз вона пошкодувала, що стара нечупара розпустила руки й дозволила собі більше, ніж просто виконати завдання, хоч яким неприємним воно було. Сюзен не хотіла дивитися на вродливого незнайомця і згадувати дотик Реі.

– Ні, – м'яко, але рішуче відмовилася вона. – Ще раз дякую, ви дуже добрий, але я не сяду на коня.

– Гаразд. Тоді я вас супроводжуватиму пішки, а Вітер буде за нами наглядати, – весело запропонував хлопець. – Бодай до окраїни містечка нічий очі нас не побачать, і ні в кого не з'явиться ані найменшої лихогої думки про ідеально пристойну молоду жінку і більш-менш пристойного молодого чоловіка. А там я вже попрощаюся й побажаю вам солодких снів.

– Та не варто. Справді, – вона витерла чоло рукою. – Я розумію, вам легко казати, що тут нема сторонніх очей, але вони завжди з'являються там, де їх найменше чекають. А мені зараз... краще не наражатися на пересуди.

– І все одно я вас проведу, – повторив він, тепер уже без тіні усмішки. – Лихі часи настали, міс Дельгадо. Тут, у Меджисі, порівняно безпечно, але часом у халепу можна втрапити.

Вона вже розтулила було рота (знову хотіла заперечити, можливо, навіть повідомити йому, що донька Пата Дельгадо може сама про себе подбати), але потім згадала про нових поплічників мера Торіна і їхні холодні погляди, якими вони міряли її, коли Торін відвертався. Нині ввечері, йдучи до відьми, вона бачила цю трійцю. Їх-то вона почула заздалегідь і мала вдосталь часу, щоб сховатися за сосною при дорозі (хоча думати про те, що вона ховається, Сюзен не подобалося). Вони зникли за поворотом дороги, що вела до містечка, і зараз, мабуть, пиячили в «Раю для подорожніх» (і набиратимуться доти, доки Стенлі Руїс не зачинить генделік). Але ж вона не знала цього напевно. Вони могли повернутися.

– Бачу, мені вас не переконати, – зітхнула вона з нотками роздратованої покори (якої зовсім не відчувала насправді). – Але лише до поштової скриньки місіс Біч. Там починається містечко.

Він іще раз постукав себе по горлу і знову вклонився, кумедно і чарівно водночас: нога виставлена, наче він комусь робив ніжку, п'ята чобота в землі.

- Дякую, міс Дельгадо!

«Добре, хоч не додав «сей», - подумала вона. - Для початку непогано».

2

Вона побоювалася, що, попри свою обіцянку мовчати, він усю дорогу базікатиме, бо всі хлопці саме так і поводитися в її присутності. Сюзен не страждала на марнославство, але знала, що вона приваблива, хоча б тому, що хлопці так і вилися круг неї, плескали язиками і човгали ногами. А її супутник неодмінно захоче розпитати її про те, що міські хлопці й так знають: скільки їй років, чи живе вона в Гембрі від самого народження, чи живі її батьки, ще півсотні так само нудних запитань, а все для того, щоб випитати одне: чи є в неї друг серця.

Але Вілл Деаборн із Внутрішніх бароній не розпитував її про школу, сім'ю й друзів (цей спосіб дізнатися про суперника обирали майже всі юнаки). Вілл Деаборн просто крокував поряд із нею, ведучи за вуздечку коня, і дивився на схід, туди, де було Чисте море. Море було так близько, що сльозогінні пахощі солі змішувалися з випарами нафти, хоча вітер був південний.

Вони саме проминали Ситго, і Сюзен була рада, що Вілл Деаборн поряд, хай навіть його мовчанка трохи її дратувала. Нафтове поле з його вишками-скелетами завжди ввижалося їй якимось моторошним привидом. Більша частина цих сталевих веж уже давно не качали нафту, а мешканці міста не мали ні запасних частин, ні потреби, ні вміння їх лагодити. З двохсот вишок працювало лише дев'ятнадцять, і зупинити їх було неможливо. Здавалося, запаси нафти під землею були невичерпні, бо вежі качали й качали безперестану. Трохи нафти люди використовували досі, але то була мізерна кількість порівняно з тією, що просочувалася назад у землю, у водойми під мертвою свердловиною. Світ зрушив з місця, і поле стало схоже на дивний механічний цвинтар, на якому трупи ще не до кінця...

Щось холодне і гладеньке тицьнулося Сюзен у поясницю, і вона скрикнула, ледь втримавшись, щоб не закричати на повні груди. Вілл Деаборн кинувся до неї, хапаючись руками за пояс, але відразу ж ослабів і всміхнувся.

- Це Вітер, міс Дельгадо. Так він хоче поскаржитися, що на нього ніхто не звертає уваги.

Вона озирнулася на коня, а Вітер відповів їй ласкавим поглядом і опустив голову, наче вибачаючись за те, що налякав її.

«Дівчинко, не дурій, - почула вона подумки голос свого батька. - Він просто хоче знати, чого ти так викаблучуєшся. До речі, мені й самому це цікаво, бо на тебе це не схоже».

- Я передумала, пане Деаборн. Я хочу поїхати верхи.

Поки Сюзен приладнувала пончо до задньої луки сідла (простого чорного сідла ковбоя, без жодних міток баронії чи хоча б ферми) і вилазила на коня, Вілл стояв спиною до неї й дивився на Ситго. Задержавши спідницю, вона рвучко озирнулася, впевнена, що він підглядатиме. Але він не озирався. Здавалося, його уяву всуціль полонили іржаві нафтові вишки.

«І що ж там такого цікавого, хлопче? – трохи сердито подумала вона. Пізня година ночі й нещодавно збурені емоції не надто сприяли внутрішньому спокою. – Брудні, старі, шістсот років тут стоять, а смердять так, що мені все життя доводиться носа затуляти».

– Стій спокійно, хлопчику, спокійно, – мовила Сюзен до коня, ставши на стремено й тримаючись однією рукою за луку сідла, а другою – за поводи. Вітер стрепенув вухами, наче хотів сказати, що стоятиме спокійно хоч цілу ніч, якщо їй це буде потрібно.

Вона хутко злетіла на коня, тільки одна довга гола нога сяйнула під зірками, і відчула радість, яка охоплювала її завжди, коли вона сідала верхи... тільки сьогодні радість була трохи сильніша, трохи солодша, трохи гостріша. Можливо, тому що кінь був таким красенем, чи тому, що він був незнайомий...

«А може, тому, що господар коня – незнайомиць, – подумала вона, – до того ж вродливий».

Звісно, то було безглуздя, і воно таїло в собі небезпеку. Втім, ніде правди діти. Він був дуже гарний.

Коли Сюзен розгортала пончо й накривала ним ноги, Деаборн почав насвистувати. Із подивом і забобонним страхом вона впізнала мелодію: то було «Безжурне кохання». Та сама пісня, яку вона співала, ідучи до Реїної хижі.

«Мабуть, це ка, дівчинко», – прошепотів голос її батька.

«Та нічого подібного, – подумки одразу ж заперечила вона йому. – Я не вбачатиму ка в кожному подиху вітру і в кожній тіні, як ті старенькі, що збираються літніми вечорами в «Зеленому серці». Це просто стара пісня, її кожен знає».

«Якби ж то ти була права, – відповів голос Пата Дельгадо. – Бо якщо це ка, то воно налетить, мов вихор. Ти не встигнеш спам'ятатися, а твої плани вже будуть зруйновані, як сарай від буревію».

Ні, це не ка. Вона не дозволить темряві й старим примарам-вежам навіяти їй віру в те, що це ка. Не ка, а випадкове знайомство з приємним молодим чоловіком на безлюдному шляху до міста.

– Все, я прикрилася, – сухо, наче чужим голосом сказала вона. – Можете повертатися, якщо хочете, пане Деаборн.

Він повернувся і глянув на неї. Якусь мить мовчав, але його погляд красномовно свідчив, що Сюзен теж йому подобається. Це спантеличило її (частково через ту пісню, що він наспівував), але водночас і справило приємність.

– Ви гарно виглядаєте в сідлі, – сказав він.

– А скоро в мене будуть свої коні і я зможу сидіти на них донесхочу, – не втрималася Сюзен, а потім подумала: «Зараз почнеться розпитування».

Але він лише кивнув, наче давно це знав, і знову покрокував у бік міста. Трохи розчарована, хоч і достоту не розуміючи причини, вона вйокнула на коня і стисла коліна. Вітер рушив ходом, наздоганяючи господаря. Той лагідно погладив коня по морді.

– Як називається ця місцина? – спитав Вілл, показуючи на вишки.

– Нафтове поле? Ситго.

– А що, деякі вишки досі працюють?

– Еге ж. І їх годі зупинити, бо ніхто вже не знає як.

– А, – сказав він. Більше ні слова, тільки «а». Та коли вони наблизилися до порослої травюю дороги на Ситго, відійшов від коня, щоб подивитися на стару покинуту хатину сторожа. Коли Сюзен була маленькою, на ній був знак, що забороняв стороннім заходити всередину, але ту табличку вже давно зірвало вітром. Подивившись, Вілл Деаборн легкою ходом повернувся назад до коня, збиваючи чоботами літню куряву.

Так вони і прямували до містечка: юнак у пласкому капелюсі пішки, молода жінка, чиї ноги були вкриті пончо, – верхи, а зорі заливали їх своїм світлом, як і всіх юних від початку часів. Сюзен підвела погляд угору й побачила, як падає зірка, – нетривкий і яскравий помаранчевий спалах на небосхилі. Хотіла було загадати бажання, але в паніці збагнула, що геть не знає, чого хоче. Навіть приблизно.

4

Сюзен і собі мовчала всю дорогу, поки до міста не лишилася якась миля, і тільки потім спитала про те, що не давало їй спокою. Своє питання вона хотіла поставити по тому, як він почне розпитувати її, і порушувати мовчанку самій було вкрай неприємно, але врешті-решт цікавість узяла гору.

– Звідки ви, пане Деаборн? Що привело вас до нашої глухомані в Серединному світі... нічого, що я запитую?

– Анітрохи, – відповів він, всміхаючись до неї. – Мені хотілося поговорити, але я не знав, із чого почати. Я не надто вправний у розмовах. – «А в чому ти вправний, Вілле Деаборн?» – одразу ж виникло в неї питання, бо, вмошуючись у сідлі, вона випадково торкнулася рукою згорнутої ковдри, яка була прив'язана ззаду, і відчула, що всередині щось

е. На дотик схоже на револьвер. То не конче мала бути зброя, але Сюзен згадала, як його руки інстинктивно опустилися до пояса, коли вона скрикнула від несподіванки.

– Я з Внутрішніх бароній. Мабуть, ви й сама вже про це здогадалися. Ми балакаємо по-своєму.

– Еге ж. А дозвольте поцікавитися, з якої ви баронії?

– З Нового Ханаану.

Зачувши це, Сюзен оживилася. Подумати тільки: Новий Ханаан! Це ж самісіньке осердя Альянсу! Звісно, це вже не те, що раніше, але все одно...

– Часом не з Гілеаду? – спитала вона, почувши у своєму голосі відтінок дівчачої сентиментальності та щиро зневажаючи себе за неї.

– Ні, – з усміхом відказав він. – Моему селу далеко до Гілеаду. Я з Гемфіла, звідти до Гілеаду сорок коліс. Воно навіть менше за Гембрі.

«Коліс? – з подивом подумала Сюзен. Слово було застаріле. – Він сказав: коліс».

– А що ж тоді привело вас до Гембрі? Це не таємниця?

– Звісно, ні. Я приїхав зі своїми друзями, Річардом Стоквортом із Пенілтона, що в Новому Ханаані, і Артуром Гітом, дуже веселим молодим чоловіком. От він з Гілеаду. Ми тут за наказом Альянсу. Ми рахівники.

– І що ж ви рахуєте?

– Усе, що може статися в нагоді Альянсові наступні кілька років, – його голос посерйознішав. – Халепа з Добрим Чоловіком уже сягнула за край.

– Невже? Ми так далеко від центру подій, що до нас майже не доходять новини.

Він кивнув.

– Саме тому ми й тут. Баронія Меджис завжди зберігала відданість Альянсові, тож якщо знадобляться припаси, то їх відправлять з цієї частини Зовнішньої Дуги. Питання в тому, на яку кількість може розраховувати Альянс.

– Кількість чого?

– Так, – погодився він, наче вона не питала, а стверджувала. – І на кількість чого.

– Ви так говорите, наче Добрий Чоловік справді становить серйозну загрозу. Він же лише бандит, що припудрює свої грабіжки та вбивства балачками про рівність і демократію.

Деаборн лише знизав плечима, і Сюзен вже було подумала, що інших коментарів від нього не дочекається. Але потім він неохоче сказав:

– Так було колись. Часи змінилися. Бандит став генералом, і тепер генерал хоче стати правителем від імені народу, – помовчавши трохи, він похмуро додав: – Північні й західні баронії у вогні, леді.

– Але це за тисячі миль звідси! – Сама розмова була не надто приємною, але чомусь захоплювала. Просто було так незвично вести бесіди на такі теми після нудних буденних балачок у Гембрі, де чиясь висхла криниця на добрих три дні ставала темою для жвавих обговорень.

– Так, – відповів він. Не «єге», а «так», дуже незвично і zarazом так приємно для слуху. – Але вітер дме у цей бік. – Повернувшись до неї, він усміхнувся, і усмішка знову пом'якшила його суворе вродливе обличчя, надавши йому виразу дитини, якій давно пора спати. – Але навряд чи ми нині зустрінемо Джона Фарсона.

У відповідь Сюзен обдарувала його усмішкою.

– А якщо раптом зустрінемо, ви захистите мене від нього, пане Деаборн?

– Безперечно, – усміхнено відповів він. – Але ще охочіше я це зроблю, якщо ви дозволите мені називати вас на ім'я, яке дав вам ваш батько.

– Гаразд, адже це важливо для моєї особистої безпеки. І, мабуть, з огляду на те саме я можу називати вас Віллом.

– Мудро й гарно сказано, – сказав він і від радості всміхнувся ще ширше. – Я... – І тут новий друг Сюзен перечепився і мало не впав, не помітивши камінь, що стирчав на дорозі (бо йшов, не зводячи з дівчини очей). Вітер тихо заіржав і трохи подався назад, а Сюзен весело засміялася. Пончо зсунулося, відкривши оголену ніжку, але її власниця не поспішала – почекала кілька секунд і тільки потім вкрилася знову. Він їй подобався. І що в цьому такого поганого? Він же лише хлопчик. Коли він усміхався, Сюзен бачила, що ще зовсім недавно, років зо два-три тому він стрибав у копиці сіна. (Про те, що вона сама не так давно закінчила школу стрибків у сіно, Сюзен чомусь забула.)

– Зазвичай я не такий незграба. Сподіваюся, я тебе не злякав.

Та нічого, Вілле. Я вже звикла. Хлопи збивають собі черевики, відколи в мене груди вирости.

– Та нічого, – сказала вона, аби швидше повернутися до попередньої теми: надто вже вона була цікава. – Отже, ви з друзями приїхали за дорученням Альянсу, щоб порохувати наші запаси?

– Так. Я звернув увагу на ваше нафтове поле, бо один із нас мав полічити робочі вишки...

– Та я тобі, Вілле, й так скажу. Їх дев'ятнадцять.

Він кивнув.

– Тепер я твій боржник. Але ще нам треба з'ясувати, якщо це можливо, скільки нафти викачують ці дев'ятнадцять веж.

– А яке це має значення? Хіба в Новому Ханаані лишилося стільки робочих машин, які працюють на нафті? І хіба ваші алхіміки вміють видобувати з нафти ту рідину, на якій їздять машини?

– Мені здається, цей процес називається не алхімією, а перегонкою. Є одна майстерня, у якій його досі роблять. Але машин у нас не так уже й багато, хоча у Великій Залі Гілеаду ще збереглося кілька ламп розжарювання, і вони справні.

– Це ж треба! – захоплено сказала Сюзен. Лампи розжарювання й електричні смолоскипи вона бачила на картинах, але в житті – ніколи. Останні такі лампи в Гембрі (в цій частині світу їх називали іскровими, але Сюзен була впевнена, що йдеться про одні й ті самі лампи) перегоріли два покоління тому.

– То, кажеш, твій батько до самої смерті керував стайнями мера, – сказав Вілл Деаборн. – Його звали Патриком Дельгадо, правда ж?

Вражена до глибини душі, вона подивилася на нього вже іншим поглядом – поглядом людини, яку вмить повернули до реальності.

– Звідки ти знаєш?

– Ми дізналися його ім'я, готуючись до виконання своєї місії. Ми ж маємо порахувати худобу: овець, свиней, биків, корів... і коней. З усієї вашої худоби коні найважливіші. Переговорити з цього приводу ми мали саме з Патриком Дельгадо. Мені прикро чути, Сюзен, що він пішов на ту галявину, де закінчується земний шлях. Мое співчуття.

– О, дякую.

– То був нещасний випадок?

– Еге ж, – сказала вона таким голосом, що мав промовисто свідчити: облишмо краще цю тему, не треба запитань.

– Дозволь мені бути з тобою відвертим, – мовив він, і вперше за весь час вона вловила в його словах брехню. А може, їй це лише здалося. Втім, хоч вона й дуже погано знала світ і людей (тітка Корделія мало не щодня їй про це нагадувала), але певний досвід у неї все-таки був. Вона знала, що люди, які починають розмову з випрохування дозволу бути чесними, зазвичай із найправдивішим виразом обличчя починають патякати про те, що дощ падає вгору, гроші ростуть на деревах, а дітей приносить Великий Лелека.

– Еге ж, Вілле Деаборн, – черствуватим тоном сказала вона. – Кажуть, чесність – найкраща політика.

Він нерішуче поглянув на неї, але потім його обличчя знову осяяла усмішка. Небезпечна усмішка, подумала Сюзен, усмішка-як-сипучі-піски, якщо таке можливо. Затягує, та потім важко вибратися на волю.

– Від колишньої міці Альянсу нині не лишилося й сліду. Частково тому Фарсон так розперезався – його амбіції вирости до неба. Він пройшов довгий шлях від розбійника й грабіжника у Гарлені й Десої до того, ким він є тепер. І якщо Альянс не воскресне і не дасть йому відсіч, це ще далеко не край його прагненням. Він може дійти й до Меджису.

Яка користь Доброму Чоловікові з їхнього сонного села в найближчій до Чистого моря баронії, Сюзен збагнути не могла, але промовчала.

– Хай там як, але насправді нас відправив сюди не Альянс. Ми тут не тому, що треба рахувати корів, нафтові вишки й гектари орної землі.

На мить він опустил погляд на дорогу, наче шукав там інших підступно розташованих каменів, і неуважно гладив Вітра по носі. Сюзен здалося, що він спантеличений чи чогось соромиться.

– Нас заслали сюди батьки.

– Ваші... – і раптом їй усе стало зрозуміло. Хлопчиська напаскудили, й батьки відправили їх сюди, не зовсім у заслання, але й без серйозної мети. Насправді в Гембрі вони мали тільки один обов'язок – стерти плями зі своєї репутації. «Принаймні тепер ясно, – подумала вона, – чому в нього така невинно-зваблива усмішка. Стережися його, Сюзен, бо такі бешкетники, як він, підпалюють мости й перевертають поштові візки, а розважившись, ідуть собі далі, навіть не озирнувшись. Вони не злі, ні, просто розпущені, як більшість хлопців».

І тут їй знову згадалася стара пісня, яку вона співала і яку він насвистував.

– Так, наші батьки.

Свого часу Сюзен Дельгадо сама любила побешкетувати, тож тепер, хоч і з пересторогою, добре розуміла Вілла Деаборна. І відчувала до нього інтерес. З поганими хлопцями буває весело... до певної межі. Залишалося з'ясувати, наскільки поганими були Вілл і його друзяки.

– Бешкетували? – спитала вона.

– Бешкетували, – погодився Вілл. Голос у нього досі був безрадісний, але в очі й на уста вже почала помалу закрадатися усмішка. – А нас попереджали, багато разів попереджали. Ми... еее... напилися тоді.

А вільною від кружки з пивом рукою мацали дівок? Жодна порядна дівчина не дозволила б собі спитати таке, але Сюзен не змогла втриматися: це питання саме зринувало в її голові.

Усмішка, що жевріла в кутиках Віллових уст, згасла.

– Ми зайшли надто далеко, і забава перестала бути просто забавою. Так зазвичай чинять дурні. Однієї ночі ми влаштували перегони верхи. Ніч була глупа, місяць не світив. Після опівночі. Ми всі були п'яні. Один із коней

втрапив копитом у ховрахову нору і зламав передню ногу. Його довелося пристрелити.

Сюзен скривилася. Не найгірше, що вона могла уявити, але нічого доброго. Та коли він знову продовжив, виявилося, що все значно гірше.

– Кінь був чистокровним скакуном, він належав батькові Річарда, одного з моїх друзів. Їхня родина мала не надто великі статки, коней у них було лише троє. У нашому домі розгорівся такий скандал, що я навіть згадувати про нього не хочу, не те що говорити. Словом, пропозицій щодо нашого покарання було багато, але врешті-решт нас спровадили сюди в заслання. Це Артурів батько придумав. Гадаю, Артурового тата завжди жахала поведінка сина. Артур вочевидь удався не в Джорджа Гіта.

Сюзен і собі посміхнулася, згадавши, як тітка Корделія каже: «Це в неї точно не від нас». Потім настала театральна пауза, слідом за якою йшло епохальне: «У неї була двоюрідна бабка, яка збожеволіла... ви це знали? Так! Вона підпалила себе й перекинулася через край Крутояра. Це було того року, коли пролітала комета».

– Хай там як, – підсумував Вілл, – пан Гіт відіслав нас із напутнім словом, яке свого часу отримав від свого батька: чистилище існує для того, щоб у ньому міркували. І от ми тут.

– Гембрі далеко від чистилища.

На його обличчі знову з'явилася усмішка.

– Думаю, якби навіть ваше містечко було чистилищем, варто було б стати грішником, аби лишень потрапити сюди і зустрітися з його чарівними мешканцями.

– Комплімент сумнівний, треба його іще б відшліфувати, – якомога сухішим голосом сказала вона. – Можливо...

І затнулася, бо раптом збагнула, що їй доведеться вступити з цим хлопцем у щось на кшталт змови. Інакше вона опиниться в незручному становищі.

– Сюзен?

– Я оце подумала. Вілле, ви з друзями вже приїхали? Тобто офіційно вже тут?

– Ні, – відповів він, одразу збагнувши, про що їй ідеться. І, мабуть, зрозумівши, до чого вона хилить. По-своєму він був досить кмітливий. – Ми з'явилися в баронії лише нині по обіді. Ти перша з місцевих, з ким один із нас заговорив... якщо, звісно, Річард та Артур ще нікого не зустріли. Я не міг заснути, тож вирішив прогулятися верхи й трохи поміркувати. Ми стали табором он там, – він показав кудись праворуч. – На тому довгому схилі, що збігає до моря.

– Еге ж. То Крутояр. Так його називають, – їй подумалося, що Вілл із приятелями могли навіть отаборитися на її землі – на тій ділянці, яка

невдовзі стане її законною власністю. Думати про це було дивно, захопливо і трохи незвично.

– Завтра ми в'їдемо до міста і відрекомендуємося мілордові меру, Гарту Торіну. Перед від'їздом із Нового Ханаану нам сказали, що він дурний, як пень.

– Та невже? – здійняла вона брову.

– Так. Балакучий, любить перехилити чарчину, ласий до молоденьких дівчат. Що скажеш, правда це чи ні?

– Гадаю, ти сам маєш це вирішити, – із силуваною посмішкою відказала Сюзен.

– Хай там як, нас відрекомендують ще й Вельмишановному Кімбі Раймеру, Торіновому канцлеру. А вже він, думаю, тямущий. І рахувати вміє.

– Торін запросить вас на вечерю в резиденції мера. Якщо не на завтра, то на післязавтра точно.

– Учта в Гембрі, – з усмішкою сказав Вілл і погладив Вітра по носі. – О боги, я так хвилююся, дочекатися не можу.

– Менше базікай, а послухай, якщо хочеш бути моїм другом. Це важливо.

Усмішка злетіла з його обличчя, і перед Сюзен знову постав чоловік, якого вона бачила кілька хвилин тому, той чоловік, яким він стане за кілька років. Рішучий вираз обличчя, зосереджений погляд, безжальний рот. Це обличчя вселяло страх – страх у майбутньому – та все одно в тому місці, якого торкалася стара карга, враз стало тепло. Сюзен не могла відірвати погляду від цього обличчя. Цікаво, подумала вона, а яке в нього волосся під цим ідіотським капелюхом?

– Слухаю, Сюзен.

– Якщо ви з друзями сядете за стіл у Торіна, там ви можете побачити мене. Якщо ти побачиш мене, то пам'ятай – бачиш мене вперше. Познайомишся з панною Дельгадо, а я – з паном Деаборном. Розумієш, про що я?

– Дуже добре розумію, – він дивився на неї замріяно. – Ти служниця? Авжеж, так, якщо твій батько був головним конюхом, то ти не...

– Та байдуже, що я там роблю. Просто пообіцяй: у Будинку-на-набережній ти побачиш мене вперше в житті.

– Обіцяю. Але...

– Нічого більше не питай. Ми вже майже на тому місці, де наші шляхи розходяться. І щоб віддячити тобі за прогулянку на такому чудовому коні, я хочу тебе попередити. Якщо вас запросять на учту до Торіна, за столом ви з друзями будете не єдині гості. Буде ще трое чоловіків. Торін найняв їх охороняти будинок.

- Вони не заступники шерифа?

- Ні, крім Торіна, а ще, можливо, Раймера, вони не звітують ні перед ким. Їх звуть Джонас, Діпейп і Рейнолдз. Мені здається, вони круті хлопці. Хоча Джонас уже давно не хлопець, дуже давно. Я навіть маю підозру, що дитинства в нього не було взагалі.

- Джонас у них за ватажка?

- Еге. Він кульгає, в нього довге, наче у дівчини, волосся, а голос рипить, як у старого дідугана, який цілими днями натирає до блиску димохід на даху... Але нехай це не вводить тебе в оману - мені здається, що з них трьох він найнебезпечніший. І судячи з усього, ці троє були такими шибениками, що вам із друзями і не снилося.

І навіщо вона йому це розповіла? Можливо, відчуваючи вдячність. Він пообіцяв тримати їхню випадкову нічну зустріч у таємниці й був не з тих, хто порушує обіцянки - Сюзен зрозуміла це з його вигляду, хоч він і посварився зі своїм батьком.

- Я придивлюся до них. Дякую за пораду, - зараз вони піднімалися в гору довгим пологим схилом. У небі неслабнучим вогнем горіла Стара Матінка.

- Особисті охоронці, - замислено сказав Вілл. - Особисті охоронці в сонному містечку Гембрі. Дивні часи настали, Сюзен. Дуже дивні.

- Еге ж, - вона й сама задумувалася над тим, чому Джонас, Діпейп і Рейнолдз у містечку, та так і не змогла знайти жодної вагомої причини. Це справа рук Раймера? Це він їх знайшов? Цілком можливо, це в його дусі. Сам Торін навіть і не подумав би завести собі охоронців, про його безпеку завжди дбав Верховний Шериф. А все ж таки - чому?

Вони вибралися на вершину пагорба. Внизу, під їхніми ногами, розкинулося сільце Гембрі. Світилося лише в кількох вікнах, і найяскравіше - у «Раю для подорожніх». Теплий вітерець доніс до вух Сюзен звуки піаніно, що на ньому хтось тарабанив мелодію «Гей, Джуд», і хор п'яних голосів, які радісно добивали приспів. Хоча співали не ті троє, про яких вона попереджала Вілла Деаборна. Ті завжди стояли біля шинкваса, водячи по залі своїми збляклими очима. Такі, як вони, не співали. У кожного на руці між великим і вказівним пальцями було витатуйовано маленьку синю труну. Сюзен хотіла було розповісти про це Вілові, але подумала, що згодом він сам усе побачить. Тож натомість вона показала на якийсь темний предмет трохи нижче на схилі, що нависав над дорогою на ланцюзі.

- Дивися. Бачиш?

- Так, - він глибоко й комічно зітхнув. - Невже це та річ, якої я боюся понад усе на світі? Ця моторошна проява - поштова скринька місіс Біч?

- Еге ж. Тут ми розійдемося.

- Як скажеш. Та все одно мені шкода... - і саме тієї миті, як це іноді буває влітку, змінився вітер. З заходу налетів порив і миттю стер пахощі морської солі, а разом з ними і звук п'яних співів. На зміну їм долинув

інший звук, нескінченно зловісніший: низький атональний шум, від якого в Сюзен завжди мурашки бігли по спині. Звук сирени, яку ввімкнула смертельно хвора людина.

Вілл відступив на крок назад, очі округлилися, і знову Сюзен помітила, як його руки опускаються до пояса, ніби в пошуках чогось, чого там не було.

– На бога, що це таке?

– Тонкохід, – тихо мовила вона. – В Каньйоні Петлі. Ти про таке чув?

– Так, чув, щось подейкували, але на власні вуха почув оце щойно. О боги, як ви це витримуєте? Він волає, немов жива істота!

Сюзен ніколи над цим не замислювалася, але зараз, спробувавши уявити, що чує його чужими вухами, збагнула, що він каже правду. Здавалося, якась хвора частина тіла ночі здобула власний голос і тепер силкувалася заспівати пісню.

Сюзен стало так моторошно, що вона здригнулася. Відчувши, як стиснулися її коліна, Вітер тихо заіржав і повернув голову, щоб подивитися на свою вершницю.

– О цій порі року звук зазвичай не настільки виразний, – промовила вона. – А восени чоловіки спляють його, щоб стих.

– Не розумію.

А хто розумів? Хто міг похвалитися тим, що досі щось розуміє? О боги, та вони навіть не в змозі були вимкнути кілька нещасних нафтових насосів, які досі працювали на Ситго, хоча половина з них верещали, як свині на бійні. Настали такі часи, що люди були вдячні, коли щось просто працювало.

– Влітку загоничі й пастухи, коли мають час, зносять до входу в Каньйон купи гілляччя. Придатні й сухі гілки, але краще – щойно зрізані, бо потрібен дим, і що сильніший, то краще. Петля – короткий каньйон із майже вертикальними стінами, дуже крутими. Це наче перевернутий димар, розумієш?

– Так.

– За традицією спалення припадає на ранок Жнив, у перший день після ярмарку, святкування і святкового багаття.

– У перший день зими.

– Еге ж. Хоча в наших краях холоди настають не так швидко. Хай там як, ніяка це не традиція. Хмиз, бува, спляють і раніше, якщо вітри сприяють або якщо звук надто вже нестерпний. Він тривожить худобу: коли тонкохід розгулюється, корови погано дають молоко. Та й заснути під нього важко.

– Навіть не сумніваюся, – Вілл досі дивився на північ, і від чергового сильного пориву вітру капелюх злетів у нього з голови, затримавшись на горлі завдяки сиром'ятному шнурку. Його волосся виявилось дещо довгим і чорним, як воронове крило. Зненацька у Сюзен виникло бажання запустити

пальці в це волосся, відчути, яке воно на дотик – шорстке чи гладеньке й шовковисте? Цікаво, як воно пахне? Від цих думок вона знову відчула тремкий стогін тепла внизу, там, де закінчувався живіт. Неначе прочитавши її думки, він повернувся до неї, і вона зашарілася, тихо радіючи, що в темряві не помітно, як почервоніли її щоки.

– І давно він тут?

– Він з'явився, коли мене ще не було на світі, – відповіла вона. – Але мій тато добре пам'ятає його появу. Він казав, що земля здригнулася, наче від землетрусу, і з'явився тонкохід. Деякі люди казали, що це від землетрусу, інші запевняли, що це забобонні дурниці. Я знаю тільки одне: за мого життя він завжди був там, де він є. Дим його заспокоює, як рій роздратованих бджіл чи ос. Але рано чи пізно звук відновлюється. Купи гілля, навалені біля входу до каньйону, закривають його від худоби, яка часом, заблукавши, може туди потрапити. Чомусь ім там як медом намазано. А коли корова чи вівця все ж таки проберуться туди – мабуть, це стається, коли купа гілля після спалення вже не така велика, а нового ще не наносили, – то назад уже не повертаються. Що б там не було в тому каньйоні, воно голодне.

Вона відгорнула пончо, підняла праву ногу над сідлом, навіть не торкнувшись його, і легким плавним рухом зісковзнула з Вітра. Такі трюки призначалися для штанів і аж ніяк не для спідниці. З того, як округлилися Вілові очі, Сюзен зрозуміла, що побачив він достатньо. Але ж нічого такого, що треба мити у ванні за зачиненими дверима, то що з того? Адже трюк з блискавичним сходженням з коня вона виконувала тоді, коли хотіла когось вразити до глибини душі.

– Краса! – вигукнув Віл.

– Мене тато навчили, – сказала вона, вдаючи, що коментує найневинніший бік його компліменту. Втім, коли вона передавала хлопцеві віжки, її усмішка свідчила про те, що його похвала їй приємна, як не крути.

– Сюзен, а ти сама бачила тонкохід?

– Еге ж. Один раз чи двічі. Згори.

– На що він схожий?

– Він гидкий, – не роздумуючи, відповіла вона. До сьогоднішньої ночі, коли вона зблизька побачила Реїну посмішку й відчула на собі її покручені настирні пальці, їй здавалося, що на світі нема нічого огиднішого за тонкохід. – Це схоже на торф, що повільно тліє, а ще на болото, повне пінкої зеленої води. Над ним піднімається туман, часом нагадуючи довгі кістляві руки. З зап'ястками і пальцями.

– А він росте?

– Кажуть, росте, як будь-який тонкохід. Але росте повільно. За мого чи твого життя він за межі Каньйону Петлі не вибереться.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=65957254&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

1

«Кентерберійські оповідання» – незакінчена збірка прозових і віршованих оповідок, написаних Джефрі Чосером у XIV столітті. – Тут і далі прим. пер.

2

«Таємниці Едвіна Друда» – детективний роман Чарльза Діккенса, який письменник не встиг закінчити, бо його спіткала смерть.

3

Переклад Ірини Стешенко.

4

Дін - старший, головний.

5

Incessament, incessament, mon cher - Швидше, швидше, любий (фр.).

6

Гері Купер - американський актор, виконавець багатьох ролей у вестернах.

7

Вестерн - букв.: західний (англ.).

8

Fin de año - кінець року (ісп.).